

POINDEXTER ...op de hoogte...

107E JAARGANG - NO.: 58 ZATERDAG 10 MAART 1990

AMIGOE

Prikè

Amstel: 'Tanki Great'

WEGEN NAAR HOOFDSTAD GEBLOKKEERD

Christendemocraten en communisten bundelen krachten

Algemene staking in Haïti aangekondigd

PORT-AU-PRINCE - In Haiti hebben betogers die het aftreden van president generaal Prosper Avril eisen vrijdag de belangrijkste wegen naar de hoofdstad Port-au-Prince geblokkeerd. Dat hebben ooggetuigen gemeld. Het is de tweede dag dat er in het hele land tegen de president gedemonstreerd wordt en het leger gaat harder optreden. Door de oppositie is ondertussen opgeroepen tot een algemene staking.

Avril, die aan het hoofd staat van een militaire regering, zou met het oog op de groeiende onrust donderdagavond een crisiskabinet hebben samengesteld, zo is in goedingelichte kringen vernomen. De namen van de vijf leden zijn nog niet bekendgemaakt, maar het zou om burgers en militairen gaan.

BARRICADEN

Honderden zingende en stenengooiende demonstranten slaagden er vrijdag in de wegen naar de hoofdstad af te sluiten en in de stad overal barricades op te werpen. De onrust breidde zich uit naar andere delen van het land, meldde de radio. Zo werden in Cap-Haitien, de tweede stad van Haiti, rond vierduizend jongeren door militairen uit elkaar gejaagd terwijl zij een herdenkingsdienst bijwoonden voor een elfjarige medescholiere die maandag bij een demonstratie door een soldaat werd doodgeschoten.

In Port-au-Prince verspreidden militairen 250 studenten die in het centrum van de stad het aftreden van Avril eisten. De meeste soldaten schoten in de lucht, maar sommigen hielden hun geweer op borsthoogte. Naar verluidt in medische kringen zijn drie mensen gewond geraakt. Bij botsingen tussen de politie en betogers kwamen donderdag drie mensen om het leven.

Avril, die volgens sommige diplomaten in Port-au-Prince op het punt zou staan zijn functie neer te leggen, bleef ingesloten in zijn presidentieel paleis. Een woordvoerster van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken ontkende vrijdag dat Avril toestemming heeft gevraagd naar de Verenigde Staten te reizen. Ook kon zij berichten dat Avril's vrouw al in de VS is gearriveerd niet bevestigen.

Om de situatie te kalmeren gaf de regering een verklaring uit waarin zij voorstelde dat er bij komende verkiezingen internationale waarnemers toegelaten zullen worden. Eerdere verkiezingen in Haiti gingen gepaard met onlusten en geweld.

SAMENGAAN

De oppositie vergroot de druk op de president. Vrijdag maakten de twee grootste oppositiebewegingen, een samenwerkingsverband van elf organisaties en de groep voor de Verdediging van de grondwet, bekend dat zij samengaan in een vergadering van advies. De onrust onder de Haitiaanse bevolking neemt sinds januari al toe, toen Avril's troepen massaal leden van de oppositie arresteerden. Zes prominente leiders van de oppositie werden toen het land uitgezet.

In Haiti hebben twaalf politieke partijen vrijdag de bevolking opgeroepen om het land vanaf maandag met een algemene staking stil te leggen, als generaal Prosper Avril tegen die tijd nog geen afstand heeft gedaan van de macht. De aankondiging is uitgegaan van het "Assemblee de Concertation", waarin zowel communisten als christen-democraten zitting hebben.

GEREED

In de oproep heeft de Assemblee het opperbevel van het leger gevraagd "gereed te staan om het ontslag van generaal Avril aan te nemen, en maatregelen te treffen voor de installatie van de leider van de nieuwe voorlopige regering". Het leger, en met name de Presidentiele garde, moeten zich aan het opperbevel onderwerpen en niet meer op ongewapende burgers schieten. De soldaten is toegezegd dat er geen represailles tegen hen zullen worden getroffen.

PORT AU PRINCE - Zo'n drieduizend mensen gingen in de Haitiaanse hoofdstad de straat op om het aftreden te eisen van president generaal Prosper Avril. De betoging was het gevolg van het doodschieten door ordetroepen onlangs van een elfjarig meisje. (AFP-satellietfoto)

WEDUWE VAN ALLENDE

SANTIAGO - Hortensia Busi de Allende (rechts), echtgenote van de bij de staatsgreep van generaal Pinochet indertijd omgekomen Chileense president dr Salvador Allende, woonde in Santiago de viering bij van de Internationale dag van de Vrouw. Naast haar zat daarbij Leonor Oyarzun, de echtgenote van gekozen president Patricio Aylwin die het bewind gaat overnemen van president generaal Augusto Pinochet. (AFP-satellietfoto)

Miljoenen-gift

RANCHO MIRAGE - De Amerikaanse miljonair Walter Annenberg schenkt bijna vijftig miljoen dollar aan opleidingsinstituten voor zwarten in de Verenigde Staten. Dat heeft de voormalige VS-ambassadeur in Groot-Brittannie zondag meegedeeld.

De 82-jarige Annenberg, die afgelopen vrijdag de gastheer was tijdens een diner met president George Bush en de Japanse premier Toshiki Kaifu, zei dat hij de over het algemeen arme zwarten wil helpen bij het ontplooien van hun mogelijkheden. "Ik ben opgetogen een bijdrage te kunnen leveren aan het hulpprogramma voor mensen die het niet gemakkelijk hebben in hun leven", aldus Annenberg. De gelden zullen over een periode van vijf tot tien jaar in gedeelten worden overgeheveld naar een fonds voor de opleiding van zwarten.

Voor burgeroorlog gewaarschuwd

Ortega treedt af, ook als contra's blijven

MANAGUA - De Nicaraguaanse president, Daniel Ortega, heeft donderdag verklaard dat zijn Sandinistische regering op 25 april de macht zal overdragen, ook al zijn de contra's nog niet ontmanteld. Tot dusver had hij de ontmanteling van de door de Verenigde Staten gesteunde guerrillagroepering als voorwaarde genoemd voor de regeringsoverdracht.

Ortega, die ter gelegenheid van de Internationale vrouwendag een menigte aanhangers in Managua toesprak, waarschuwde echter voor de "zeer gecompliceerde situatie" die aan het ontstaan is omdat "iedereen zich zal bewapenen om de contra's te bevechten". Zowel Ortega als de nieuw gekozen president, Violeta Chamorro, hebben er bij de ongeveer twaalfduizend contra's, die voornamelijk vanuit Honduras opereren, op aangedrongen de wapens neer te leggen en terug te keren naar hun woonplaatsen. De contra's zeggen echter het moment van de regeringsoverdracht en de ontmanteling van het Sandinistische leger te willen afwachten.

Ortega sprak van een gespannen situatie in het land en maakte gewag van de kans op een burgeroorlog. "We hebben de plicht te voorkomen dat we weggevaagd worden door de storm van een burgeroorlog, door de storm van een volksopstand, door de storm van geweld", aldus de president, die bij de verkiezingen van 25 februari verslagen werd door de oppositie, de UNO.

In Managua heeft de COSEP, de organisatie van het bedrijfsleven, de Sandinisten ervan beschuldigd dat zij wapens uitdelen onder hun aanhangers en dat zij bezittingen van staatsbedrijven in beslag nemen voorafgaande aan de regeringsoverdracht. Vice-voorzitter Ramiro Gurdian: "Er gebeuren veel gewelddadige dingen. Deze mensen verspreiden wapens en zeggen dat er een burgeroorlog op komst is".

Chamorro riep donderdag in Houston de naar de VS geemigreerde Nicaraguanen op terug te keren naar hun land: "We wachten jullie daar op met open armen", aldus Chamorro.

Jakarta: geen inmenging bij executies

JAKARTA - Indonesie zal niet toestaan dat andere landen zich bemoeien met een besluit van Jakarta om communisten die ter dood zijn veroordeeld voor hun aandeel in de couppoging van 1965 alsnog terecht te stellen. Dit heeft de Indonesische opperbevelhedder generaal Try Sutrisno zaterdag verklaard. Onder meer binnen de Europese Gemeenschap, Amnesty International en in officieel Den Haag maakt men zich over de recente en te verwachten executies bezorgd. Dit is Jakarta in het verkeerde keelgat geschoten blijkbaar.

JERUZALEM - Israelische vliegtuigen hebben vrijdag aanvallen uitgevoerd op bases van een radicale Palestijnse groep in het noorden van Libanon. Doel van de acties waren bases van het Volksfront voor de bevrijding van Palestina-algemeen commando van Ahmed Jibril op meer dan zestig km ten noorden van Bayrut. In het verleden voerde Israel vrijwel nooit luchtacties tegen Palestijnse doelen uit ten noorden van de Libanese hoofdstad.

Over vrijlating van gijzelaars

Bush spreekt met nep-Rafsanjani

WASHINGTON - Het Witte Huis heeft het nu pas durven toegeven. Ongeveer een maand geleden is de Amerikaanse president George Bush bij de neus genomen door een man, die zich uitgaf voor het Iraanse staatshoofd Ali Akbar Hashemi Rafsanjani. Via de telefoon sprak Bush met de nep-president over mogelijke vrijlating van de zeventien Westerse gijzelaars in Libanon.

Amerikaanse functionarissen zeiden vrijdag dat stafleden van de Nationale veiligheidsraad wel enige achterdocht hadden toen zij een telefoontje ontvingen van een bemiddelaar van de Iraanse regering die het contact tussen de staatshoofden tot stand wilde brengen. Maar na verschillende testen besloot men toch de beller met Bush door te verbinden, omdat men niet kon uitsluiten dat het Rafsanjani wel was.

ALTIJD BEREID

Presidentswoordvoerder Marlin Fitzwater zei vrijdag dat de president door zijn houding had laten zien dat de VS "iedere mogelijkheid benutten" om de gijzelaars in Libanon, onder wie acht Amerikanen, vrij te krijgen. Bush is altijd bereid te praten over de vrijlating van de gijzelaars, "het maakt niet uit met wie of wanneer", verklaarde Fitzwater. Hij wees op de problematische verhouding met Iran. Iedere mogelijkheid om met de Iraanse leiding te kunnen praten, moet aangegrepen worden, aldus Fitzwater.

De echte Rafsanjani liet zich ironisch uit over het nep-telefoontje dat donderdag al door het Amerikaanse tv-station CBS wereldkundig werd gemaakt. De Iraanse president noemde het "eigenaardig dat de machtigste man spreekt met iemand zonder te weten wie diegene is". "Kennelijk is de positie van Iran zo belangrijk nu, dat de machtigste regering van onderdrukkers contact met ons probeert op te nemen", aldus Rafsanjani.

Fitzwater meent dat de affaire geen nadelige gevolgen zal hebben voor de gijzelaars. Hij zei nogmaals geen aanwijzingen te hebben dat een snelle vrijlating op handen is, zoals de Iraanse president afgelopen woensdag voorspelde.

Mislukte coupe in Afghanistan

KABUL - Het Darul Aman paleis (zie foto) waarin het Afghaanse ministerie van Defensie is gevestigd heeft zwaar te lijden gehad bij de recente mislukte poging tot een coup. Het paleis is ruim zeventig jaar oud. (AFP-satellietfoto)

AMSTERDAM - De Amerikaanse dollar is vrijdag per saldo vrijwel onveranderd gesloten. In Amsterdam kwam de slotkoers uit op Nf 1,9145 na een slot van f N1,9150 op donderdag.

Nieuwe minister van Financiën:

Spoedig schuldenakkoord Venezuela

CARACAS - Het olierijke Venezuela zal waarschijnlijk dezer dagen een akkoord tekenen voor het verminderen van de 21 miljard dollar aan bankschulden. Het schuldenakkoord bestaat uit een aantal mogelijkheden om de hoogte van de bankkredieten te verminderen door middel van renteverlaging, het omwisselen van schulden in obligaties en het terugkopen van leningen.

Volgens de nieuwe minister van Financien, Roberto Pocaterra, hebben onderhandelaars van de Latijnsamerikaanse republiek en van de banken deze week een lijst met mogelijkheden opgezet om de schulden te verminderen. "Ik denk dat het mogelijk is dat we volgende week het uitgedachte plan ondertekenen. Misschien dat ik daarom volgende week voor de ondertekening naar de Verenigde Staten moet reizen". Aldus Pocaterra tijdens de aanvaarding van zijn ambt.

DRUK

Volgens waarnemers wordt de druk op de Venezolaanse president Carlos Andres Perez steeds groter sinds de economie van het land achteruit gaat en in een recessie terecht is gekomen. De koopkracht is sterk gedaald door de invoering van een bezuinigingsprogramma van de regering februari vorig jaar. Perez wilde met de bezuinigingen de op olie-inkomsten gebaseerde economie meer concurrerend maken.

De Venezolaanse president vertelde het parlement dat een schuldenakkoord en het verkrijgen van nieuwe kredieten van internationale financieringsorganisaties de weg vrij zou maken voor de financiering van de economische ontwikkeling.

De totale nationale schuld van het land bedraagt 32 miljard dollar.

Ruim vier miljoen geïnvesteerd

Spantenbier voor Hotel Otrobanda

Voor de bouwvakkers die werken aan het project Hotel Otrobanda was het gisteren tijd voor het zogenoemde spantenbier. Het hoogste punt van de bouw was namelijk bereikt. Nadat de Curaçaose vlag op het dak van het hotel besprenkeld was met spantenbier, dronken enkele genodigden een glaasje, of beter gezegd - een plastic bekertje mee. Ruim vier miljoen gulden is geïnvesteerd in het toeristenverblijf van Frank Eustatia.

■ *Eddie de Kort (links), directeur van Banco di Caribe, en Oscar ('Cabesa' Lodriguez hadden gistermiddag alle reden om stralend samen op de foto te gaan: De Kort zag met eigen ogen het succes van Hotel Otrobanda -mede te danken aan het vertrouwen dat Banco di Caribe aan initiatiefnemer Frank Eustatia heeft geschonken - en 'Cabesa' zag dat zijn 'casinodroom' in het hotel écht werkelijkheid gaat worden.*

De datum van de oplevering vordert gestaag. De verwachting is dat het hotel dat volgens de schetsen een pastelblauwe gevel krijgt, over enkele maanden klaar is. In principe zouden er in mei al enkele kamers in gebruik genomen kunnen worden.

Behalve Frank Eustatia voerde ook Faroe Metry het woord. Hij is gedeputeerde van Finaciën en van Ruimtelijke ordening. Vrijdagmiddag nam hij waar voor de gedeputeerde van Toerisme, Ruben Page. Ook hij toonde zich tevreden over de komst van het hotel vanwege de grote betekenis voor de heropleving van de wijk Otrobanda. Hij memoreerde dat verscheidene mensen meenden dat het ambitieuze plan van Eustatia een droom was en zou blijven.

Hotel Otrobanda is een middenklasse hotel dat gebouwd wordt op lokaal initiatief. Eustatia verklaarde "flink gespaard te hebben". Samen met financiering van Korpodeko en Banco di Caribe verklaarde hij zich in staat "de droom" te verwezenlijken.

De doelgroep van het hotel ligt binnen de kring van reizende zakenlieden. Met deze nieuwbouw wordt de toeristische zone aan de De Rouvilleweg aanzienlijk uitgebreid. Metry zei te hopen dat er meer hotels in deze categorie zullen komen. Er is namelijk niet alleen aan resorthotels behoefte.

Marineschepen op Curaçao en Aruba geopend voor publiek

WILLEMSTAD/ORANJESTAD — Volgende week kunnen bewoners van Aruba en Curaçao Nederlandse marineschepen bezichtigen in de haven.

Vrijdag 16 maart zullen omstreeks t 09.00 uur 's ochtends twee schepen van het eskader van de koninklijke marine (KM) voor een bezoek van twee dagen te Oranjestad afmeren. Het gaat om het standaard-fregat Hr.Ms Bloys van Treslong onder het commando van schout-bij-nacht ir P.E.R. Leertouwer en het luchtverdedigingsfregat Hr. Ms. Jacob van Heemskerck, het nieuwste schip van de KM.

De overige eenheden van het eskader zijn het geleidewapenfregat Hr Ms Tromp en het bevoorradingsschip Hr Ms Poolster welke op 17 maart te Willemstad zullen binnenlopen voor een bezoek van tien dagen.

Zondag 18 maart zullen de Bloys van Treslong en de Jacob van Heemskerk aan de F-kade te Aruba liggen en van 14.00 tot 17.00 uur opengesteld zijn voor het publiek. Op diezelfde dag geldt dat op Curaçao voor de Tromp en de Poolster. Deze schepen liggen afgemeerd bij de Brionwerf en zijn eveneens vanaf 14.00 uur drie uur lang opengesteld.

DUIKBOOT

Ten behoeve van onderzeebootbestrijdingsoefeningen gedurende de reis is de onderzeeboot Hr Ms Tijgerhaai aan het eskader toegevoegd. De duikboot is reeds vanaf 8 maart in Willemstad.

Het eskader is op 22 januari uit de thuishaven Den Helder vertrokken voor een oefenreis van vier maanden. Buiten de oefenperiode werden havenbezoeken afgelegd aan Lissabon, Las Palmas op de Canarische eilanden, St Vincent op de Kaap Verdische eilanden en Rio de Janeiro.

Na het verblijf te Curaçao zullen nog bezoeken aan Caracas, Puerto Rico, Madeira en Portsmouth worden gebracht.

VLAGVERTOON

Buiten de oefenaspecten met diverse buitenlandse marines om heeft de reis tevens ten doel 'vlagvertoon', en, in samenwerking met het ministerie van economische zaken, promotie voor het Nederlandse bedrijfsleven.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12.00 uur l.t.

Overwegend half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt met voornamelijk gedurende de nacht- en vroege ochtenduren enkele plaatselijke buien. Matige tot krachtige oostelijke wind. (tussen 10 en 25 knopen).

Weeroverzicht: Onder invloed van een zeer zwakke storing in de hogere luchtlagen zal ook in de komende 24 uur vochtige en onstabiele lucht over de Benedenwindse eilanden worden aangevoerd. Hierdoor kunnen enkele plaatselijke buien tot ontwikkeling komen.

Rechter Frank Stüger licht de pers voor

WILLEMSTAD — Het Antilliaanse deel van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba, heeft sinds deze week een persrechter in de persoon van mr Frank Stüger. De persrechter - om verwarring te voorkomen -is niet de rechter die vonnis wijst in zaken waarbij de pers betrokken is. De persrechter is de media-voorlichter van het Hof in zaken waar uitspraak over gedaan is.

Over het algemeen zal informatie over zaken die nog "onder de rechter zijn" niet door Stüger vrijgegeven worden. Slechts vragen over de procedure van de rechtsspraak zouden beantwoord kunnen worden.

Wat betreft de voorlichting over afgeronde zaken: De persvoorlichter zal alleen de media een toelichting geven in de vorm van de samenvatting als de complexiteit van de materie kan leiden tot mis-interpretatie door de leden van de pers. De verslaggevers blijken niet altijd te beschikken over voldoende kennis van de juridische terminologie en de procesgang.

■ *De eerste Antilliaanse persrechter ter wereld. Mr Frank Stüger: "Toen ik nog strafrechter was, vroeg ik me bij het lezen van de kranteverslagen wel eens af of ik misschien tijdens de zitting in slaap was gevallen.*

De voorlichtingsservice heeft in principe alleen betrekking op civiele zaken.

De persvoorlichter zal niet het werk van rechtbankverslaggevers overnemen: die blijven hun eigen verantwoordelijkheid dragen voor nieuwsgaring. De rechterlijke uitspraken blijven zoals gebruikelijk opvraagbaar bij de partijen die voor de rechter moeten verschijnen.

Stüger riep voor het eerst de pers bij hem op kantoor om een samenvatting van de rechterlijke uitspraak in ontvangs te nemen juist na afloop van de zitting van de Raad van Beroep waarin deze besliste in het geschil tussen het land en George Lichtveld. Deze langslepende LRD-zaak trok al eerder ruime aandacht van de kranten. Dat juist bij de afronding van deze beroepszaak de persrechter actief werd, is louter toeval, beklemtoont Stüger.

In Nederland bestaat reeds jaren het fenomeen persrechter. Er is zelfs een opleiding voor in het leven geroepen. Op de Antillen is er geen enkele ervaring hieromtrent. Vorig jaar werd al gesproken over een voorlichter bij het Hof. Ook bij het Openbaar Ministerie werd daar over nagedacht.

Voor de functie van OM-voorlichter werd indertijd in de Amigoe-rubriek Pika al voorgesteld hoofdofficier van justitie Dick Piar alias Dick PR naar voren te schuiven. Het is niet bekend of het OM werkelijk een persvoorlichter zal aanwijzen. In Nederland bestaat de functie van pers-officier al wel.

De aanstelling van Stüger is niet zozeer uit grote ontevredenheid over de berichtgeving in de pers, maar moet volgens deze rechter gezien worden als een poging vanuit het Hof een betere service aan de pers en indirect ook aan de gemeenschap te bieden. Overigens heeft Stüger wel zijn eigen ervaringen met de pers opgedaan. Hij zegt: "In de tijd dat ik strafrechter was, vroeg ik me bij het lezen van de kranteverslagen wel eens af of ik misschien tijdens de zitting in slaap gevallen was. Ik kwam zoveel dingen tegen die niet gezegd waren."

Minister Smits:

'Amstel dubbele protectie'

WILLEMSTAD — Minister Chucho Smits van Handel, Industrie en Werkgelegenheid, heeft gistermiddag in een toespraak in de Amstel Brouwerij erop gewezen, dat 1991 vermoedelijk het jaar wordt, waarin een einde komt aan de protectie die de brouwerij momenteel geniet. Volgend jaar zullen daarover besprekingen gevoerd gaan worden.

Smits wees erop, dat de brouwerij in feite twee maal protectie geniet: niet alleen middels het quota-stelsel voor de invoer van bier maar ook middels speciale '(ont)heffingen'.

De bewindsman ging voorts in op de goede infrastructuur waarover Curaçao beschikt. Hij memoreerde de strijd die is gevoerd tussen Aruba en Curaçao om de farmaceutische gigant Johnson & Johnson aan te trekken. Curaçao won die strijd, aldus Smits, 'omdat wij goed zijn'.

De minister zei te verwachten dat binnen enkele jaren 'zeker vijf andere farmaceutische industrieën het voorbeeld van Johnson & Johnson zullen volgen'. En dat komt, aldus Smits, 'omdat wij goed zijn'.

Nierstichting

WILLEMSTAD — Zaterdag 25 maart vergadert de Nierstichtinng Curaçao in Sentro Recreashon Suffisant. De bijeenkomst begint om 10.00 uur.

Nummers 61, 62, 37

Problemen bij telefooncentrales

WILLEMSTAD —Wegens een technisch probleem dat zich heeft voorgedaan aan de hoofdkabel van de telecommunicatiecentrale van de Setel in Steenrijk zullen abonnees wiens telefoonnummer met 61- 62- of 37- begint dezer dagen enige moeilijkheden met de telefoonverbinding ondervinden. Op hen doet de Setel een beroep de telefoon zo min mogelijk te gebruiken.

Het betreft hier de abonnees die aangesloten zijn op de centrales van Steenrijk (61-), Otrobanda (62-) en Brievengat (37-). Het grootste probleem doet zich kennelijk voor met het verkrijgen van de kiestoon.

Dit vraagstuk doet zich al enige dagen voor en deskundigen van Ericsson en Setelfunctionarissen werden ingeschakeld om het euvel aan te pakken, maakt de Setel in een persbericht bekend.

De telefoonmaatschappij doet op de betreffende abonnees een beroep de telefoon alleen in dringende gevallen te gebruiken, om zo overbezetting te voorkomen en zo ook de technici in staat te stellen dit complexe probleem zo spoedig mogelijk te verhelpen.

Tweedaags seminar voor verkopers-buitendienst

WILLEMSTAD — In het weekeinde van 24 en 25 maart vindt in het ITC een seminar plaats die bestemd is voor verkopers-buitendienst en overige functionarissen die direct onderhandelen met klanten. Het seminar wordt georganiseerd door United Logistics and Marketing Consultants NV.

Het programma is geheel gebaseerd op de Curacaose situatie en wordt gepresenteerd door ervaren inleiders uit het lokale bedrijfsleven, aldus een persbericht.

Gedurende vier dagdelen van elke drie uren zullen de volgende onderwerpen worden behandeld: de analyse van de markt Curaçao; de verkoper: technische en persoonlijke vereisten; commercieel onderhandelen en ontwikkelingsplichten van de verkoper. In dezelfde volgorde zijn de namen van de bijbehorende inleiders vermeld: H. Parisius, directeur van Data Soft Consultancy; drs H. Arends, directeur Buro Arends; A.J. Meliesie, algemeen directeur van Zeelandia Auto Center en L. Croes, directielid van Ennia Caribe Verzekeringen.

Volgens de organisatoren van het seminar is het van belang dat de Curaçaose verkopers, van welk produkt of dienst dan ook, deelnemen aan dit weekeinde. Juist omdat de eigen werkomstandigheid centraal zal staan.

Voor meer informatie kunnen geïnteresseerden contact opnemen met het organiserend bureau via de telefoonnummers 616737 en 617700 en via het faxnummer 618742. Men ontvangt dan de seminar-brochure.

Boy Dap LP voor Papy

■ *WILLEMSTAD — De nieuwe LP van de meervoudige tumbakoning van Curaçao Boy Dap is uit. Het betreft een plaat met daarop de grootste hits ofwel de belangrijkste karnavalstumba's van deze artiest. Een van de grote fans van Boy Dap is de Antilliaane gevolmachtigde minister in Nederland, Edsel Jesurun.*

Knappe jurist?

■ *Archieffoto van Braam jr: knappe advocaat?*

WILLEMSTAD — Advocaat Bertie Braam bevestigde vrijdag tegen de Amigoe dat hij namens ruim 500 leerkrachten een bodemprocedure heeft gestart tegen achterstelling in loon op basis van onterechte gronden. De stakende leerkrachten kunnen via de rechter proberen hun salaris individueel te laten verhogen. De honderden eisen zijn ingediend met een verzoek tot terugwerkende kracht. De jurisprudentie is dat leerkrachten wanneer zij individueel de discriminatie aankaarten, gelijk krijgen van de rechter. Evenwel is nog niet eerder de eis tot terugwerkende kracht ingewilligd, zo verklaarde mr Elmert Joubert eerder aan de Commissie van Goede Diensten. Joubert die adviseur was van de commissie zei ook dat een knappe advocaat ook op het punt van de terugwerkende kracht het gelijk van de rechter zou kunnen krijgen.

Bertie Braam vrijdag, vlak voor de aanvang van het kortgeding van het eilandgebied tegen de Sitek: "Of ik zo'n knappe advocaat ben? Dat laat ik aan anderen over om te beoordelen."

Toerist (74) verdronken

WILLEMSTAD — Donderdag is een 74-jarige Canadese toerist verdronken bij Barbara Beach. Madge Wilkinson was passagier van de Royal Princess.

Toen zij uit het water gehaald werd, gaf zij al geen levensteken meer. In het ziekenhuis kon men alleen nog de dood constateren. De scheepsagent Maduro & Sons draagt zorg voor transport van het stoffelijk overschot naar Canada.

Jeffrey Corion wordt consul

Visumplicht Dominicanen wordt in juli van kracht

WILLEMSTAD — De visumplicht voor ingezetenen van de Dominicaanse Republiek die Curaçao willen bezoeken wordt per één juli dit jaar van kracht. Dat verklaarde gisteren premier Maria Liberia-Peters tijdens een TV-special over haar recente bezoek aan de Dominicaanse Republiek. Om een en ander in goede banen te leiden wordt de Antilliaanse diplomaat Jeffery Corion consul bij de Koninkrijksambassade in de Dominicaanse hoofdstad, bevestigde vanochtend desgevraagd directeur drs Eric Kleinmoedig van het Bureau Buitenlandse Betrekkingen (BBB) aan de Amigoe.

De Amigoe berichtte reeds uitvoerig over het bezoek, vorige week, van een Antilliaanse delegatie aan de Dominicaanse Republiek. Daarin hadden naast de premier ook onder andere de minister van Justitie Ivo Knoppel en Eric Kleinmoedig zitting. Het bezoek vond plaats op uitnodiging van de regering van dat eiland en met name president dr Balaguer.

ENTREE-GELD

Eén van de zaken die er ter sprake werd gebracht was het personenvervoer tussen de Antillen en Santo Domingo. De invoering van een extreem hoog 'entreegeld' voor Dominicaanse ingezetenen die op Hato arriveren (tussen 1200 en 1600 dollar) leidde bij de Dominicaanse autoriteiten tot enorme irritatie: die maatregel is discriminerend en in strijd met verschillende internationale verdragen, stelde de consul van de Dominicaanse republiek, Federico Camacho, meerdere malen aan de pers. Van die bezwaren waren ook Antilliaanse autoriteiten op de hoogte, meldde hij.

CULTUREEL VERDRAG

Reeds vóór het bezoek, werd de mogelijkheid van visumplicht genoemd. Dat zou een oplossing kunnen zijn voor de problematiek van illegale Dominicanen die hier achterblijven. Tijdens het bezoek, dat ook leidde tot nadere culturele banden tussen de beide landen, werd al bekend, dat die visumplicht komt.

EEN JULI

Afgelopen dinsdag werd daarover officieel de knoop doorgehakt in de Antilliaanse ministerraad. Het Ministerie van Buitenlandse zaken in Den Haag werd ingelicht. Dit ministerie zal op zijn beurt de regering van de Dominicaanse Republiek op de hoogte stellen, dat Dominicaanse staatsburgers ingaande één juli zo'n visum nodig hebben om het land in te kunnen.

Een hiermee samenhangend besluit was om Jeffery Corion, die momenteel als tweede ambassadesekretaris in de Colombiaanse hoofdstad Bogotá werkzaam is, als consul bij de Koninkrijksambassade in Santo Domingo te benoemen. Dat is nodig omdat het bij die ambassade storm zal lopen. Per dag zal het aantal visumaanvragen tussen de 100 en 150 schommelen, zo is de verwachting.

CONSUL

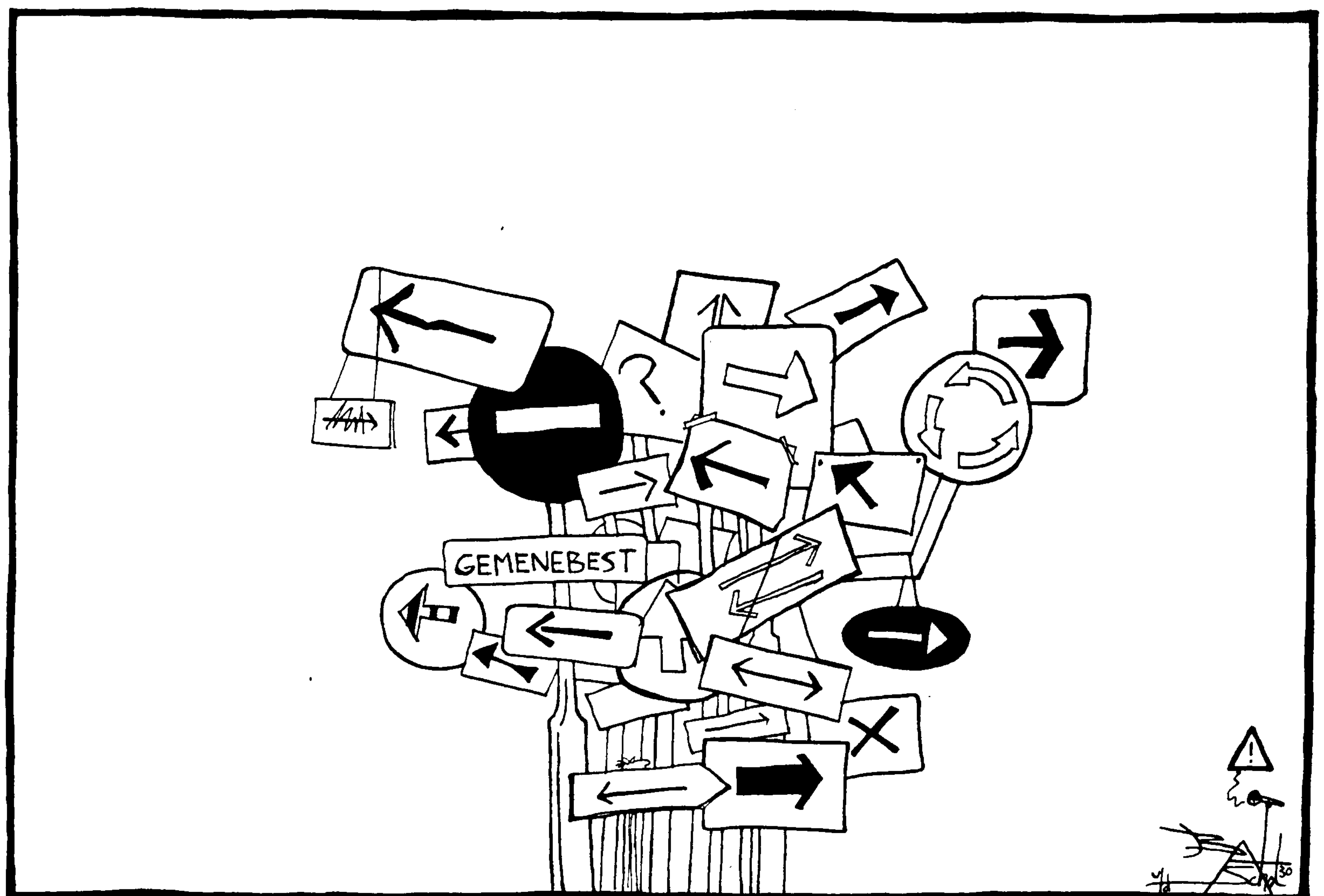
Omdat dit nogal wat (administratief) werk zal vereisen werd besloten om de Antilliaanse diplomaat Jeffrey Corion als consul bij de ambasade in Santo Domingo te benoemen. De eerste Antilliaan die deze functie gaat bekleden. Daar zit nu Jan Adriaanse als honorair consul voor het Koninkrijk. Adriaanse zal aanblijven, omdat Corion met name met de visa-afhandeling belast zal worden.

Om zich op zijn nieuwe taak voor te bereiden zal Corion, die dit weekeinde naar Curaçao terugkeerde, volgende week een oriëntatiebezoek aan de Dominicaanse Republiek afleggen. Hierna zal hij zich bij de visumafdeling van het ministerie van Buitenlandse zaken in Den Haag verder in deze materie verdiepen.

FINANCIELE DREMPEL

Hoewel de Dominicaanse regering na invoering van de visa op Curaçao volledig gerechtigd is die plicht ook voor Antillianen die naar Santo Domingo willen in te voeren, wordt verwacht dat dit voorlalsnog niet zal gebeuren.

Wat er na invoering van de visumplicht met het door de Dominicanen gehekelde 'entree- geld' gaat gebeuren kon de Amigoe vanochtend niet achterhalen. Volgens waarnemers zal dit juist dit beleid, waarvoor de gezaghebber het laatste woord heeft, in elk geval 'herzien' worden. Dat er helemaal geen financiële eisen meer gesteld worden ligt echter niet voor de hand. In Nederland, waar al een visumplicht voor Dominicanen geldt, moeten Dominicanen die voor familiebezoek komen, aantonen dat ze 200 dollar per week op zak hebben. Voor alle andere bezoeken is dat 500 dollar per week. Op Curaçao derhalve, zo is althans de verwachting, zal evenzo een of andere financiële 'drempel' van kracht blijven.

= DE ANTILLIAANSE RICHTINGENSTRIJD =

Flamingo's in Malpaisgebied

WILLEMSTAD — Een klein aantal flamingo's is de afgelopen tijd waargenomen in het Malpaisgebied. Zij zijn te vinden op de weg naar Bullenbaai ter hoogte van Sami Liber. Vooral in de ochtenduren zijn kleine groepen van deze vogels aan het fourageren. Het gebied maakt deel uit van het Malpaisgebied.

Zondag zullen de milieuorganisaties Defensa Ambiental en Amigu di Tera wederom een excursie organiseren in dit natuurgebied. Tevens bestaat er de mogelijkheid de petitie van deze organisaties om Malpais te bestemmen als natuurgebied te ondersteunen en om actief lid te worden van de Amigu di Tera.

De flamingo's van Malpais zijn niet dezelfde als de steeds terugkerende flamingo's in de saliña's van Jan Kok. Waarschijnlijk gaat het om uit Bonaire afkomstige vogels die daar tegen de avond vertrekken om voedsel te zoeken. Daar hun voedselgebied in Venezuela ernstig verstoord dreigt te raken door grootschalige ontwikkelingen ten behoeve van landbouw, toerisme en industrie moeten alternatieve fourageergebieden gezocht worden. Volgens de milieuorganisaties benadrukt het feit dat deze voedselgebieden en de nodige rust nog te vinden zijn in de saliña's in het oosten en westen van het Malpaisgebied nogmaals de belangrijkheid van dit gebied voor de natuur.

Uit het bericht aan de pers blijkt niet dat de flamingo's tijdens de wandeltocht ook bekeken zullen worden. Geïnteresseerden voor de Malpais-route behoren om 08.00 uur op de parkeerplaats van Vaersenbaai aanwezig te zijn.

Wijkverpleging te Banda Abao

WILLEMSTAD — De bewoners van Zegu tot aan Westpunt, te Banda Abao, hebben sinds gisteren een 'eigen' gebouw van de Stichting Wijkverpleging Banda Abao. Gistermiddag vond de officiële opening plaats.

Oprichters van de stichting zijn Elsie Roberto en Lurna Martina, respectievelijk directeur en adjunctdirecteur. Zij zijn oud-werknemers van de Neutrale Wijkverpleging.

Het bestuur van de Wijkverpleging Banda Abao bestaat uit dokter Lucacius (voorzitter), mevrouw Laurent (secretaris), mevrouw Panneflek (tweede secretaris) en de heer De Graaf (penningmeester).

Donatie voor "Dede Pikiña"

WILLEMSTAD — Bouwmaatschappij Carbuco begon met de bouw van de eerste fase van de uitbreiding van Crèche 'Dede Pikiña'. Dit gedeelte is voor de kinderen die opgevangen worden na schooltijd. De voorzitster van de stichting, Margreet Joubert-Westerhof en de directrice van de Crèche, Mila Palm, hebben op 7 maart f.5000,- van de heer Piersma in ontvangst genomen. Dit bedrag wordt besteed voor de tweede fase. Het bestuur van de stichting en de directie van de crèche zijn zeer blij met deze donatie van de Furness Antillen N.V. Het is de bedoeling om direct door te bouwen aan de tweede fase die f.105.000,- gaat kosten. Deze twede fase bestaat uit een overdekte ruimte en een personeelskamer annex berging en toiletten. De mogelijkheid bestaat om van de overdekte en de personeelsruimte, indien nodig, één grote ruimte te maken om er ouderbijéénkomsten te houden.

Steun van ABOP voor de Sitek

WILLEMSTAD —De Algemene Bond van Onderwijzend Personeel in Nederland (ABOP) heeft zich solidair verklaard met de zusterorganisatie Sitek op Curacao. Zo laat ABOP-voorzitter Ella Vogelaar aan Sitek- voorzitter Errol Cova weten.

De bondsraad van de ABOP die op acht en negen maart bijeen was, heeft kennis genomen van het Sitekbesluit om ingaande 5 maart de leden op te roepen tot een staking voor onbepaalde tijd. 'De ABOP ondersteunt het standpunt van de Sitek dat sinds een reeks van jaren arbeidsvoorwaarden van het onderwijspersoneel als sluitpost in het beleid worden gebruikt. De ABOP steunt daarom de zusterorganisatie Sitek en zijn eisen. De bondsraad van de ABOP draagt het hoofdbestuur op zijn solidariteit over te brengen naar de Sitek en ook de regeringen van zowel de Nederlandse Antillen als van het eilandgebied Curacao hiervan in kennis te stellen,' aldus het schrijven van ABOP-voorzitter Vogelaar aan Cova.

De rechter doet vandaag, zoals bekend, uitspraak in het kort geding dat de overheid tegen de Sitek begonnen is inzake de rechtmatigheid al dan niet van de staking van het onderwijspersoneel, die afgelopen zondag werd afgekondigd.

Greep in de kas

WILLEMSTAD — Een cassière van een boekhandel in de Breedestraat in Otrobanda nam donderdag vijftig gulden weg uit de kas. Een bewaker van de winkel zag dat. De eigenaar en de bewaker zijn voor aangifte doorverwezen naar het bureau van de recherche voor het doen van aangifte. De cassière ontkende de diefstal.

WILLEMSTAD — De Portugese staatssekretaris belast met de behartiging van Portugese belangen in het buitenland, Drs Manuel Filipe Correia de Jesus, legt volgende week een twee dagen durend bezoek af aan Curaçao.

Hij arriveert op maandag en zal onder andere de Portugese kolonie bezoeken alsook kennismaken met lokale autoriteiten. De staatssekretaris was reeds in Venezuela, Trinidad en Aruba.

Zijn post resorteert onder het Portugese consulaat in Caracas, Venezuela, maakt de honorair consul van Portugal op Curaçao, Eduardo Ribeiro bekend. De bewindsman vertrekt op dinsdag weer richting Lisboa.

KOMIEKEN UIT VS

ORANJESTAD — Gedurende deze maand en april geven de drie Amerikaanse komieken Jimmy Yacovelli, Rick Samples en Skip Holland, iedere avond — om negen en elf uur — twee opvoeringen in Aruba Holiday Inn. Waar komieken aan het werk zijn, wordt veel gelachen en dat deden de aanwezigen ook op de eerste avond van dit trio dat zich als 'The Comedy zone' presenteert.

Vooral het optreden van de dikke Skip 'The Mad hitter' Holland veroorzaakte een constant gegiechel en gebrul in de zaal. Jimmy Yacovelli gaf achter de microfoon een komische omschrijving van verschillende plaatsen op Aruba, zoals de Natuurlijke brug, het spelen in casino's, terwijl op het internationale vlak de Amerikaanse presidents-kandidaat 'Dukacula' (Dukakis), de 'bejaarde' Mick Jagger en de gedetineerde Manuel Noriega hem niet ontgingen.

Rick Samples, met zijn moppen, gitaarspel en zang, waarbij hij figuren als John Wayne en Johnny Cash nabootste, lokte eveneens veel applaus uit. Het was echter de dikke Skip Holland die met zijn rechte en schuine moppen, waarin ook 'mooie' Papiamentse uitdrukkingen voorkomen, die het uiterste uit de lachspieren van het publiek haalden. Skip liet zich niet alleen als goede moppentapper, gitarist en zanger maar ook als uitstekende buikspreker kennen in zijn dialoog met het lelijke maskergezicht van 'Egor'.

Met 'The Comedy zone' kan iedereen verzekerd zijn van een supervrolijke avond in 'La Scala restaurant' (dinnershow om negen uur) of de nachtclub van Aruba Holiday Inn (om elf uur).

WAARSCHUWING

De commandant van de marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op
dinsdag 13 maart 1990 van 07.00 uur tot 13.00 uur,
woensdag 14 maart 1990 van 07.00 uur tot 24.00 uur en
donderdag 15 maart 1990 van 00.01 uur tot 13.00 uur
een schoolschietoefening gehouden zal worden op het terrein Anabui. Er zal geschoten worden met scherpe munitie. Het onveilig gebied aan landzijde zal afgebakend worden met rode vlaggen en waarschuwingsborden.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14 00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **'a dry white season'** (drama 18 jr).
DRIVE-IN: 20.30 en 24.00 uur **'Johnny be good'** (comedy, 14 jr).

* * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: **tel.: 38989 (24 uur per dag).**

* * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115)**

* * * * * *

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy; 18.50 Style with Elsa Klensch; 19.10 Big Story; 19.30 Crossfire; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 CNN International News; 21.30 Just for the record; 21.51 Estreno; 23.30 Sports late night; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.45 Spotlight on sports; 17.40 Matinee; 19.30 Show-time; 20.30 Misa Katoliko; 21.00 Quo Vadis; 22.30 Healthweek; 22.50 Week in Review; 23.35 Sport late night; 24.00 Sluiting.

* * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/ 16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

* * * * * *

Pontilius gastspreker op vergadering ATIA

ORANJESTAD — Op de jaarvergadering van de Arubaanse Vereniging voor handel en industrie (ATIA) zal de vakbondsleider Anselmo Pontilius de gastspreker zijn.

Tijdens deze vergadering — welke woensdag 28 maart 's avonds om half acht in de Boardroom van Holiday Inn zal worden gehouden — zullen de jaarverslagen van secretaris en penningmeester worden behandeld. Naast verkiezing van bestuursleden zullen de volgende voorstellen worden besproken: tijdelijke werkvergunning voor ongeschoolde arbeidskrachten; verandering ontslag wetgeving; de groei van zaken onder controle houden; onafhankelijkheid.

Voor de bestuursverkiezingen zijn de volgende bestuursleden herkiesbaar: Hans Schnog voorzitter, W. Carson, L. Connor, H. Henriquez, H. Reeve, M. van Romondt, Jan Schilders, D. Stowe, R. Timmer en O. Toppenberg. De heer M. Schoon is niet herkiesbaar. De heer J.F. Curiel werd kandidaat voor de bestuursverkiezing gesteld. Gedurende de vergadering kunnen ook nog kandidaten worden gesteld, waarbij wel bewezen dient te worden dat de kandidaat gedurende zes maanden lid moet zijn geweest van de ATIA en ingeschreven moet staan bij de Kamer van Koophandel.

ORANJESTAD — Een Arubaanse delegatie, bestaande uit vertegenwoordigers van Osticeba, SEPA, Imeldahof, Grupo Mamona, Hubentud pro Sabana en Fundacion muher y trabao, is naar Curaçao vertrokken ter bijwoning van een internationale conferentie georganiseerd door Steering Committee Curaçao. Voornaamste thema tijdens de conferentie, is de ontwikkeling identiteit en participatie van de jonge vrouw (15-25 jaar) in de gemeenschap.

REGERING: GEEN SUBSIDIE

Twijfels over mogelijkheid Aruba te propageren

Geen Arubaanse band naar Calle 8 in Miami

ORANJESTAD — De plannen van de Arubaanse bands 'The Aruban Band' en 'Musical Time' om deel te nemen aan het karnaval in Miami 'Calle 8', gaat niet meer door. In eerste instantie had minister voor Toerisme ing Eddy Briesen toezeggingen gedaan om na te gaan of eventueel met een subsidie de helpende kant kon worden geboden.

Doch de Raad van ministers besloot in zijn laatste vergadering geen subsidie te geven. Zijn waarnemer minister Freddys Refunjol wees erop dat het besluit om geen subsidie te geven verband hield met de vraag wat voor promotie Aruba heeft van deelname aan Calle 8 aangezien tot op heden de meerderheid van de commentaren negatief was.

Volgend jaar zal met de Arubaanse vertegenwoordigers in de VS overlegd moeten worden of het de moeite waard is dergelijke subsidie te geven.

GOEDE REDEN

Uit andere bron verneemt de Amigoe, dat er verschil van mening bestond over welke band nu naar Miami zou moeten gaan omdat de indruk werd gewekt dat minister Briesen Musical Time in deze voortrok. De manager van the Aruban Band Carlos de Freitas, die officieel nog niet van de weigering voor subsidie had gehoord, stelde dat de regering wel een goede reden moet hebben gehad om dit af te wijzen en dat er inderdaad de laatste tijd slechts inlichtingen werden gegeven.

Hij was wel van mening dat Arubaanse deelname zeker een promotie voor Aruba betekent. The Aruban Band heeft de afgelopen drie jaren — steeds op eigen kosten —deelgenomen en had hierbij veel belangstelling en succes. Juist dit jaar nu de minister subsidie toezegde gaat dit op het laatste ogenblik niet door.

ASOMA voorzitter Joy Kock, die destijds het initiatief nam om Arubaanse bands te laten deelnemen in Miami gelooft niet dat dit een toeristische promotie voor Aruba is. Aan de organisatoren van dit evenement Kiwanisclub of Miami heeft ASOMA verleden jaar een brief geschreven met enige suggesties doch hierop werd nimmer een antwoord gekregen. Joy Kock is van mening dat velen naar Calle 8 reizen voor een 'goede paranda' doch dit heeft weinig te maken met promotie voor Aruba en haar karnaval.

Promotie voor Karnaval dient Aruba te doen in de Orange bowl, waar een grote karnavalsshow in Miami wordt gehouden. Die show vond vorige week reeds plaats.

Ook prostituees bij razzia aangehouden

Illegale buitenlandse werknemers opgepakt

ORANJESTAD — De politie hield gistermorgen een Van aan, waarin zich een aantal dames bevonden, die op Aruba werkzaam waren zonder vergunning. Drie van hen sprongen uit het voertuig en drongen een huis binnen. Twee van hen werden direct weer aangehouden. Een van de vrouwen werd bij huiszoeking in de woning gevonden.

Reeds geruime tijd bestond de verdenking dat vrouwen uit Jamaica, Haiti en Santo Domingo door iemand naar Aruba werden gebracht om in de hotels of bij particulieren te werken. Uiteindelijk kwam de Immigratie er achter hoe deze personen naar hun werk werden vervoerd en gistermorgen hielden zij de Van aan, bestuurd door J.D., waarin zich een aantal dames bevonden.

Uit het eerste onderzoek — tien vrouwen werden naar de wacht gebracht — bleek dat zij werkte voor S.A., die weer een contract met de hotels had om deze mensen daar te laten werken. Zoals bekend heeft de overheid strenge boetes gesteld voor het illegaal laten werken van mensen van buiten Aruba.

Iedere dag reed de Van door de districten van Aruba, pikte de dames op en bracht ze naar hotel of woning. De dames die illegaal op Aruba verblijven werden aangehouden totdat zij uitgezet kunnen worden naar hun land.

In San Nicolaas werd donderdagmiddag door de politie/Immigratie een razzia gehouden, waarbij vijftien prostituties werden aangehouden die illegaal op Aruba het oudste beroep van de wereld uitoefenden. Ook zij worden naar hun land uitgezet.

HOOGSTE PUNT LA CABANA BEREIKT

Combinatie van timesharing, condominium en hotel

Ruben Mansur: doorzetten, ook in moeilijke tijden

ORANJESTAD — 'Het is een privilege dat ik geboren ben en kan werken op een eiland dat God gezegend heeft', zo merkte Ruben Mansur gistermiddag in zijn toespraak op toen het spantenbier werd geschonken omdat bij La Cabana Beach and Racquet club aan de Eagle het hoogste punt werd bereikt door de aannemersmaatschappij ACE Construction Company. Hij zette uiteen dat La Cabana een project met 441 kamers wordt met een investering van ruim 42 miljoen florin.

Met een zekere trots wees hij erop dat de familie Mansur de financiering van dit project rond kon krijgen zonder dat bij de overheid moest worden aangeklopt voor een garantie. Ter gelegenheid van het bereiken van de hoogste top ging de Arubaanse vlag in top en werd door mevrouw de weduwe Damia Mansur een koker in de grond gemetseld, waarin een oorkonde met vele gegevens en handtekeningen over dit belangrijke project. Nadat het jeugdkoor Tuti Fruti het Arubaanse volkslied had gezongen bood drs. Lin Wong waarnemend directeur van de Investmentbank Aruba zijn gelukwensen aan. Hij sprak zijn voldoening uit dat de bank dit project medefinanciert.

ALTIJD GELOOFD

Namens Casa Grande n.v. zette Ruben Mansur uiteen, dat toen hij destijds met zijn broers en zusters over dit plan begon te spreken, de economische toestand van Aruba niet zo goed was. 'Toch hebben we doorgezet, omdat we altijd in Aruba geloofd hebben', aldus Ruben Mansur, 'hetgeen wij geërfd hebben van onze voorouders en ouders'. In dit verband haalde Mansur aan, dat toen zijn voorouders negentig jaar geleden naar Aruba kwamen met een zeilboot uit Paraguna, met mijn vader op hun schoot, was dit een klein gezin. Doch op Aruba groeide dit uit en door hard te werken in moeilijke tijden — Aruba had toen weinig te bieden en telde enige duizenden inwoners — waarvan velen in het buitenland moesten gaan werken —werd deze vooruitgang geboekt.

Onze ouders leerden ons, hoe moeilijk de situatie ook is, blijf werken, blijf aanpakken en heb vertrouwen. Voor onze derde generatie, aldus Mansur, is dit een morele verplichting om te blijven doorbouwen en te investeren.

NIEUWE

Hij betreurde het dat zijn vader Don Elias Mansur de groei van dit project — waarvoor hij vele adviezen gaf —niet meer kan beleven. Tezamen met zijn broer Luis en zuster Rina bleven wij werken aan dit project aldus Ruben Mansur. La Cabana is zo maar niet een timesharing project zoals Aruba vele kent en ook niet een hotel.

La Cabana met een investering van ruim 42 miljoen florin biedt een grot aantal nieuwe activiteiten, waardoor de gasten zich nog meer thuis voelen op Aruba. La Cabana is een combinatie van timesharing, condominium en hotel met 441 kamers. Voorts is er een raquet club, squasclub en tennisclub.

Speciale dank bracht Alex Mansur aan de architect (Statenlid) ir Richard Eman, die het ontwerp uitwerkte en Marcelo Irausquin die zich voor het project steeds inzette. In juli aanstaande zal het eerste deel van het project klaar komen waarna in december 1990 het hotel officieel opengaat. De plechtigheid werd bijgewoond door minister Charro Kelly, Statenleden en vertegenwoordigers uit de financiele wereld en vele vrienden.

Ook dienstpistool

Anderhalf jaar voor serie diefstallen

ORANJESTAD — Conform de eis van de officier van justitie werd de man R.P. vrijdag veroordeeld tot een gevangenisstraf van een jaar en zes maanden. Hij stond terecht voor een serie diefstallen, waaronder het dienstpistool van politieagent K.

R.P. werd acht diefstallen opgelegd, varierend van drank-diefstal uit Brazil Rumshop tot het dienstpistool van politieagent K., met daarin zestien patronen. Hij pleegde de diefstallen in de korte periode van november - januari.

In tegenstelling tot de verklaring van agent K., dat zijn auto op slot was, werd tijdens het onderzoek geen spoor van braak ontdekt. De beklaagde zelf hield vol dat de auto niet op slot was.

De officier van justitie was van mening dat gezien het feit dat in een paar maanden zoveel diefstallen gepleegd werden een straf van een jaar en zes maanden wel op zijn plaats is voor R.P. De rechter kon zich met die mening volledig verenigen.

Friends of the handicapped

Voor 58.800 dollar donaties uitgedeeld

ORANJESTAD — Tijdens een cocktailparty in Casa del Mar heeft de organisatie 'Friends of the Handicapped' voor ruim achtenvijftigduizend dollars aan donaties uitgedeeld.

Dit gebeurde aan liefdadigheids instellingen op Aruba zoals de gehandicapten, Funari, Imeldahof, Casa Cuna, Fepo, FAVI, Rode Kruis, Bejaardencentrum Kibra Hacha, Mini half Way house van de stichting Alcoholmisbruik bestrijding, en Family planning.

Het is voor de vijfde maal dat FOTH dergelijke schenkingen aan Arubaanse instellingen doet. Het idee voor deze organisatie kwam van de echtparen Gregg en Bernadetta Raffa en Keith en Wilma Jones, die reeds vele jaren Aruba bezoeken en als bezoekers wat voor de Arubaanse gemeenschap willen doen.

Dit geld werd dan ook bijeengebracht door verschillende activiteiten, die vooral onder de bezoekers aan Aruba worden gehouden. FOTH heeft van de overheid toestemming haar acties te houden en bezit ook statuten.

Bij de instellingen die een donatie in ontvangst mochten nemen bestond grote waardering voor het werk van deze stichting waarin toeristen aan Aruba bijdragen. Op deze wijze brengen zij mede dank voor de op Aruba genoten gastvrijheid.

Wilfrido Vargas komt naar Aruba

ORANJESTAD — Het orkest van Wilfrido Vargas, dat de afgelopen tijd nog al wat furore maakte en onder meer een van de kandidaten voor de Grammy Award was, komt volgend weekeinde naar Aruba.

Op zaterdag 17 maart wordt opgetreden in de ballroom van het Aruba Concorde hotel en zondag 18 maart tijdens een 'Fiesta di Bandera' in het Buurtcentrum Brazil. Ditmaal zal het bezoek van Wilfrido Vargas — die reeds enige malen op Aruba optrad —bijzondere aandacht trekken omdat sinds enige tijd de Arubaanse muziekmeester Hildward Croes deel uitmaakt van deze band.

Basebalbond morgenmiddag bijeen

Drie kandidaten voor voorzitterschap ABBA

ORANJESTAD — De jaarlijkse algemene ledenvergadering van Amateur baseball bond Aruba (ABBA) vindt morgenmiddag om twee uur plaats. Dit geschiedt in de vergaderzaal van het Wilhelminastadion.

Voor de bestuursverkiezing, zijn drie kandidaten voor het voorzitterschap: de huidige voorzitter Booshi Wever, voorgedragen door Shell Barlock, Richard Lopez Henriquez, voorgeschreven door Marlboro en Vincent Leysner, de kandidaat van Angelo Thrillers.

Kandidaten voor andere bestuursfuncties zijn: Edwin Dirksz, Ruben Giel, Arcangel Webb (voorgedragen door Richmond), Ricardo Wever (Santa Cruz Rockets), Jossy Lacle, Claret Lopez, Richard Lopez Henriquez, Frank Artsen (Marlboro), Gabriel Illidge (Seroe Pretoe Stars), Reynold Alvarez, Harold Haggens (Shell Barlock), Leopold Lacle, Clyde Croes, Juan Kock (Aruba Video center) en Vincent Leysner (Angelo Thrillers).

ORANJESTAD — Aanstaande vrijdag zal geen trekking van de Arubaanse sportlotto zijn.

In plaats hiervan komt maandag 19 maart, wanneer 'Dia Hymno y Bandera' gevierd wordt een speciale lotto trekking, waarvan de eerste prijs het record bedrag van 210.000 florin zal bedragen. Bij de trekking van 9 maart waren de vier nummers: 15-11-10-32 en joker 17. De eerste prijs van bijna 52 mille is in de pot gebleven. Evenzo de tweede prijs van bijna 3700 florin omdat er geen goede inzenders waren. Voor de derde prijs — drie nummers goed — waren er 32 inzenders, waarvan vijftien lotto loco die ieder 86,65 kunnen incasseren.

Kartingsport herleeft op Aruba

Op 18 maart wedstrijden Aruba, Bonaire en Curaçao

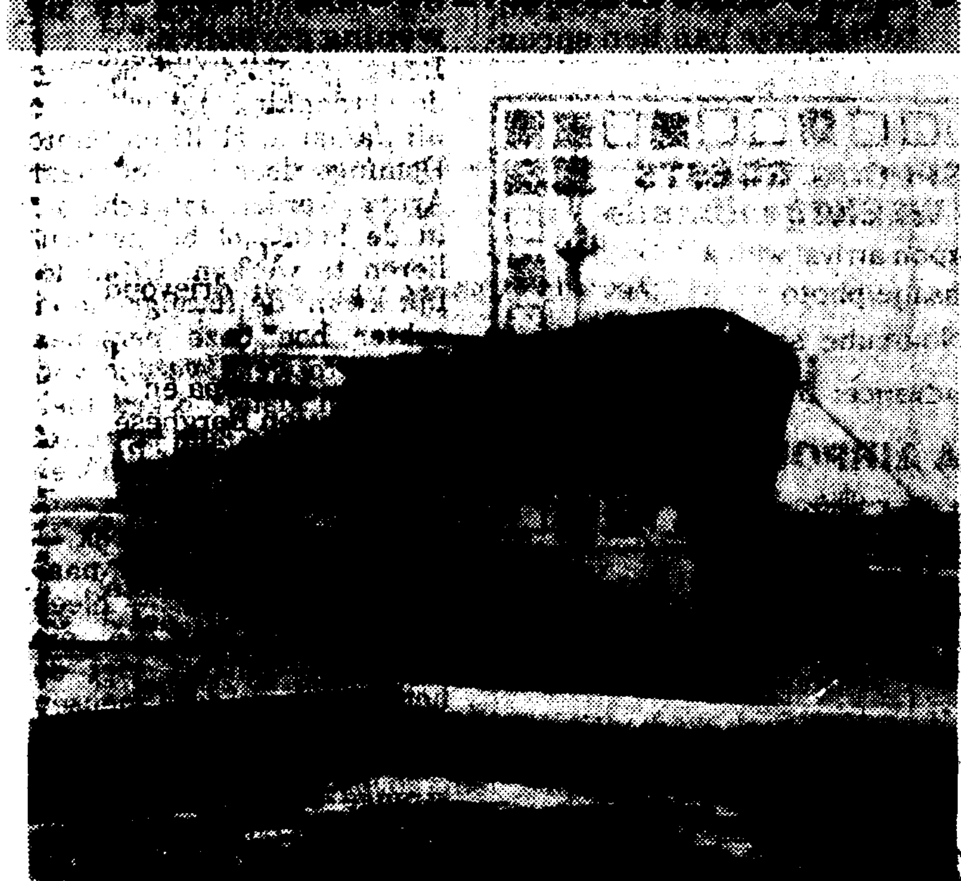
ORANJESTAD — Op zondag 18 maart komen Aruba, Bonaire en Curaçao tegen elkaar uit in kartingwedstrijden met als sponsor Mansur Agency, de agente van Miller op Aruba. De wedstrijden worden tussen tien uur 's morgens en zes uur 's middags gehouden in Centro deportivo Bushiri, waar reeds begonnen werd met een opknapbeurt aan de baan en de tribune.

Het is de bedoeling deze 'ABC Milier classic' een jaarlijks terugkerende activiteit te maken om het bestaan van de go-kart sport op Aruba te garanderen. Na de 'dood' van deze sport gedurende een aantal jaren, werd een jaar geleden weer begonnen met nieuw leven in de kartingsport te blazen. Begonnen werd met beoefenaars en dit aantal groeide in een jaar tijd tot een kleine veertig deelnemers voor deze sport.

Het bestuur van Centro Deportivo Bushiri, onder leiding van voorzitter Davis Bikker en PR-man Aldrich Croes, is er op uit deze groeiende belangstelling levend te houden door geregeld wedstrijden te organiseren. Na de ABC Milles classic worden twee lokale races gehouden, gevolgd door een groot internationaal toernooi met deelnemers uit Venezuela, Peru, Nederland, Puerto Rico, Dominicaanse Republiek, Verenigde Staten, Ecuador, Curaçao, Bonaire en Aruba.

Op zaterdag 17 maart worden de zogenaamde 'timing' wedstrijden gehouden om de posities van de deelnemers te bepalen voor de officiele wedstrijden op zondag. De wedstrijden worden in de volgende categorieën gehouden: Rookie, Stock light, Stock heavy en de Enduro-race van een half uur ofwel zestig ronden op de baan. Curaçao en Bonaire zullen met respectievelijk vijf en drie deelnemers aanwezig zijn.

Water uit Mississippi

SAN NICOLAS - Met de Coastal tanker Eagle Point is een partij water van elfduizend ton uit de Amerikaanse Mississippi-rivier op Aruba aangekomen. Deze tanker is ingehuurd voornamelijk voor het aanvoeren van materieel uit de Verenigde Staten voor Coastal. Het grootste deel van dit water wordt gebruikt voor industriele doeleinden. Een en ander gebeurde in verband met het tekort aan water op Aruba, aldus een mededeling van Coastal Oil.

Tussenstand selectiewedstrijden

Bowling op 18 maart

ORANJESTAD — De Aruba Bowling association (ARBAS) organiseert volgende week een 'individual open bowling tournament' ter gelegenheid van de Dag van Vlag en Volkslied.

De wedstrijden hebben plaats op zaterdag 17 maart om [illegible] uur 's avonds en zondag 18 maart om twee uur 's middags. Men kan inschrijven bij Jacobo Arends (telefoon 26448). Arbas maakte ook de tussenstand bekend van de selectiewedstrijden [illegible] met de [illegible] in Mexico. [illegible] Na 38 [illegible] de heren [illegible] een gemiddelde van [illegible], gevolgd door [illegible] Arends. Bij de dames is de eerste plaats voor Lily Arends met een gemiddelde van 174.5, gevolgd door Edna Maduro, Rubia Nicholls, Parida Arends en Violeta Lacle.

De selectiewedstrijden worden vandaag en morgen in het Camacuri bowling center voortgezet.

Telefoon-onderbreking

ORANJESTAD — In verband met kabelreparatiewerkzaamheden op de Eagle ziet SETAR zich gedwongen om op zondag de telefoonverbinding te onderbreken in een aantal wijken. Deze wijken zijn: Arendstraat en omgeving, Belgiestraat en omgeving en Madiki. Dit ongemak duurt van zeven uur 's morgens tot zes uur 's middags.

Doble R en Papito op Gras-plein

ORANJESTAD — Op zondag 18 maart [illegible] de bekende [illegible] Curaçao en Aruba, Doble R en Papito [illegible] concert [illegible] Gras-plein [illegible]

Twee jaar voor recidive als drugsverkoper

ORANJESTAD — [illegible] verdachte [illegible] De rechter achtte bewezen dat hij [illegible] vorig jaar uit het Huis van Bewaring [illegible]

Timman als herboren achter schaakbord

Angstige Karpov biedt nerveus remise aan

KUALA LUMPUR - Elke schaakpartij moet een nieuwe liefde zijn. Dat advies gaf Genna Sosonko Jan Timman mee voor zijn match tegen Speelman in Londen.

Als die raad in Kuala Lumpur nog van kracht is, heeft Timman binnen een etmaal na zijn valse start in de tweekamp tegen Karpov een nieuwe romance gevonden. De 38-jarige grootmeester hield zich vrijdag in zijn eerste partij met zwart uitstekend staande.

Meer dan uitstekend zelfs. Niet hij, maar Karpov werd in de slotfase knap nerveus. Na zijn 42e zet bood de oud-wereldkampioen knipperend met de ogen remise aan. Timman aanvaardde het aanbod zonder slag of stoot.

Tot lichte ontevredenheid van secondant Sax, die zijn baas graag op het kaalgevreten bord een winstpoging had willen zien ondernemen. Door de puntdeling werd de stand na twee van de twaalf partijen in de finale van het kandidatentoernooi 1 1/2 -1/2 voor Karpov.

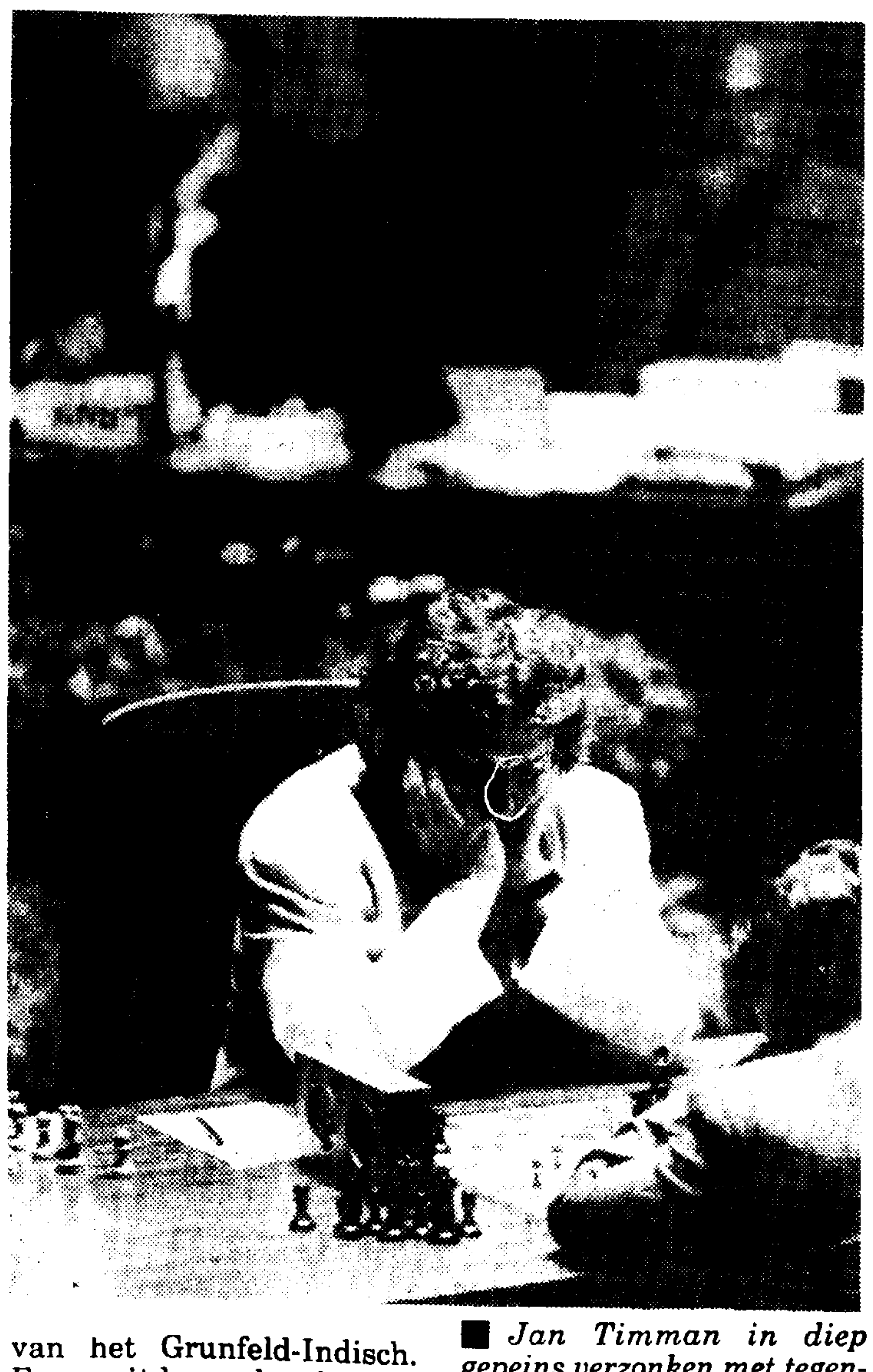
Timman is nog allerminst verslagen in de belangrijkste match uit zijn loopbaan. Hij maakte vrijdag voor de tweede partij een opgeruimde indruk. De nederlaag had hij afgeschud.

EVALUATIE

Een langdurige evaluatie met secondanten Anderson en Sax had hem tot de overtuiging gebracht, dat hij in de openingspartij zijn nek zelf, en niet onder dwang van zijn tegenstander, in de strop had gestoken. Dat inzicht bood de ras-optimist voldoende aanknopingspunten om Karpov andermaal voor een verrassing te plaatsen.

Met zwart koos hij voor de symmetrische flank-variant van het Grunfeld-Indisch. Een uitdagende keuze, omdat de laatste Grunfeld-Indiër tegen Karpov in het wereldbekertoernooi in Rotterdam '89 op een groot fiasco uitliep.

Toen koos Karpov voor de hoofdvariant, in Kuala Lumpur voor de uitval met g2. Daarmee gaf de Moskoviet aan beducht te zijn voor de voorbereiding van zijn tegenstander, die trainde met Kortsjnoi en Sax, beiden grote kenners van het Grunfeld-Indisch.

■ *Jan Timman in diep gepeins verzonken met tegenover zich Anatoli Karpov op de rug gezien.*

Tweede partij

Timman - Karpov zet voor zet

KUALA LUMPUR - De tweede partij van de finale van het kandidatentoernooi in KualaLumpur tussen de Nederlander Jan Timman en de Sovjetrus Anatoli Karpov is op voorstel van Karpov in remise geëindigd. De stand in de twaalf partijen durende tweekamp is nu anderhalf - half.

De partij had het volgende zettenverloop:

Wit: Karpov

Zwart: Timman.

1. D2-d4 Pg8-f6, 2. C2-c4 g7-g6, 3. Pg1-f3 Lf8-g7, 4. G2-g3 c7-c6, 5. Lf1-g2 d7-d5, 6. C4xd5 c6xd5, 7. Pb1-c3 0-0, 8. Pf3-e5 e7-e6, 9. Lc1-g5 Dd8-b6, 10. Dd1-d2 Pf6-d7, 11. Lg5-e3 Pb8-c6, 12. Pe5xc6 b7xc6, 13. Ta1-c1 Db6-b4, 14. 0-0 Ta8-b8, 15. B2-b3 c6-c5, 16. Tf1-d1 c5xd4, 17. Le3xd4 Lg7xd4, 18. Dd2xd4 Db4xd4, 19. Td1xd4 Pd7-b6, 20. Td4-d1 Lc8-b7, 21. E2-e4 d5xc4, 22. Pc3xe4 Kg8-g7, 23. Tc1-c5 Tf8-d8, 24. Td1xd8 Tb8xd8, 25. Pe4-c3 Lb7xg2, 26. Kg1xg2 Td8-c8, 27. Tc5xc8 Pb6xc8, 28. F2-f4 f7-f5, 29. Pc3-a4 Kg7-f6, 30. Pa4-c5 Pc8-b6, 31. Pc5-d3 Pb6-d7, 32. Pd3-b4 e6-e5, 33. Pb4-c6 a7-a6, 34. F4xe5 Pd7xe5, 35. Pc6-d4 Kf6-e7, 36. Kg2-f1 Ke7-d6, 37. Kf1-e2 Kd6-d5, 38. Pd4-c2 Kd5-e4, 39. A2-a4 Pe5-f3, 40. B3-b4 Pf3-d4 41. Pc2xd4 Ke4xd4, 42. B4-b5.

Remise op voorstel van wit.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
(warm-up-toernooi)
15.00 uur Tigers vs Wild Cats; 17.00 uur Sorpresa vs SM Pirates - Tio Daou Ballpark.

ZONDAG
VOETBAL
(Kopa Antiano)
18.00 uur Sithoc vs Juventus (Bon) - SDK.

ATLETIEK
(RRCK) Rondeklip
07.00 uur start loop bij Toko Abrahams.

BASEBALL
(warm-up) 10.00 uur SR Indians vs verliezer Tigers/Cats; 15.00 uur Scorpions vs GK Stars - Tio Daou.

*****

Burgemeester door steen geraakt

Toch ongeregeldheden in het Heizel-stadion

BRUSSEL - Ondanks de uiterst scherpe veiligheidsmaatregelen, waarmee het Brusselse Heizelstadion woensdag was omgeven, hebben zich bij de Europese bekerwedstrijd tussen KV Mechelen en AC Milan toch incidenten voorgedaan. De Brusselse burgemeester Herve Brouhon werd aan het hoofd getroffen door een steen, die uit het Italiaanse vak werd gegooid, toen hij kort voor de wedstrijd een laatste inspectieronde maakte.

Volgens politie-woordvoerder Roland van Reusel werden zeventien supporters gearresteerd. Sommigen van hen trachtten traangasgranaten of messen het stadion binnen te smokkelen, anderen werden opgepikt omdat zij toegangskaarten zwart aan de man wilden brengen.

Het was de eerste maal dat een Italiaanse club op bezoek kwam na het dramatische finale van de Europa Cup van vijf jaar geleden tussen Liverpool en Juventus, waarbij 39 mensen om het leven kwamen.

Voor de ordehandhaving was 1500 man politie opgeroepen, van wie 140 te paard.

Nacional Madeira krijgt extra punt

LISSABON - De Portugese voetbalbond heeft vanachter de groene tafel Nacional uit Madeira de overwinning toegekend in de wedstrijd uit de twaalfde speeldag tegen Belenenses uit Lissabon.

Volgens de officials had Belenenses ten onrechte een niet gerechtigde speler (Macae) opgesteld. Als officiële strafmaatregel werd hierop de uitslag (een gelijkspel met 1-1) gewijzigd in een zege met 3-0 voor Nacional.

De nieuwe stand:

1. FC Porto	39
2. Benfica	36
3. Vitoria Guimaraes	34
4. Sporting Lissabon	31
5. Vitoria Setubal	27
6. Chaves	24
7. Belenenses	23
8. Boavista	21
9. Amadora	21
10. Braga	20
11. Tirsense	20
12. Maritimo	17
13. Beira Mar	16
14. Penafiel	15
15. Uniao	14
16. Nacional	14
17. Portimonense	12
18. Feirense	12

Sport in het Kort

JUDO / ROTTERDAM - Carla van Gameren, een half jaar geleden deelneemster aan de wereldtitelstrijd judo, doet de komende maand niet mee aan de open Nederlandse kampioenschappen. Van Gameren heeft na een rugblessure de looptraining hervat. De open titelstrijd in Nieuwegein geldt als belangrijke voorbereiding op de Europese kampioenschappen, half mei in Frankfurt.

*****

ATLETIEK / HIROSHIMA - Florence Griffith wordt tijdelijk trainster in Japan. In Hiroshima gaat zijn acht Japanse atletes naar hoger niveau brengen. De wereldrecordhoudster honderd meter wil zelf marathons gaan lopen. In 1996 wil ze terugkeren naar de Olympische Spelen.

*****

KUNSTRIJDEN / HALIFAX - De Canadees Kurt Browning heeft in Halifax zijn wereldtitel kunstrijden met succes verdedigd. Voor 9500 toeschouwers in het Metro Centre bleef Browning de Rus Viktor Petrenko en de Amerikaan Christopher Bowman voor.

*****

VOETBAL / ZEIST - De tuchtcommissie van de KNVB heeft Vitesse-speler Rene Eijer voor een wedstrijd geschorst wegens zijn derde gele kaart. De middenvelder mist daardoor de uitwedstrijd tegen FC Groningen.

*****

VOETBAL / GRONINGEN - Met ingang van 1 juli wordt Theo Huizinga bij FC Groningen begeleider van de A-selectie. De huidige manager algemene zaken gaat de coördinatie en organisatie van alle wedstrijden van het eerste elftal verzorgen. De functiewijziging is een voorbode van de komende veranderingen in de organisatiestructuur van FC Groningen.

Capriati naar kwartfinales

Schapers slachtoffer van woedende André Agassi

INDIAN WELLS -Michiel Schapers is in het met twee miljoen gulden gedoteerde tennistoernooi van Indian Wells het slachtoffer geworden van de woede van André Agassi.

De Rotterdammer werd in de achtste finales uitgeschakeld door de als zesde geplaatste Amerikaan: 6-4 en 7-5.

Agassi was boos over de kritiek die hij van de Amerikaanse coach Tom Gorman had gekregen naar aanleiding van zijn terugtrekken uit de Amerikaanse ploeg voor de Davis beker wedstrijd tegen Tsjechoslowakije later deze maand in Praag.

De achtste finales in Indian Wells leverden geen verrassingen op. Zij het dat de als derde geplaatste Amerikaan Brad Gilbert sneuvelde tegen de als veertiende gerangschikte Spanjaard Emilio Sanchez (6-3 6-3).

VROUWEN

In het vrouwentoernooi van Boca Raton zette de 13-jarige Jennifer Capriati haar overdonderende debuut als prof voort. Capriati plaatste zich voor de kwartfinales door met 6-4 en 6-2 te winnen van de als achtste geplaatste Nathalie Tauziat. In de kwarteindstrijden speelt de teenager tegen Helen Sukova (Tsj).

Capriati, die nog op school zit, is doordat zij zover is doorgedrongen in het toernooi in de problemen gekomen. "Ik zal mijn huiswerk moeten laten opsturen."

De als zesde geplaatste Australische Hana Mandlikova werd uitgeschakeld door de Zuidafrikaanse Coetzer en de als zevende gerangschikte Pam Shriver verloor van een andere Zuidafrikaanse speelster: Dinky van Rensburg.

Shriver maakte zich zo kwaad over haar verlies dat zij haar woede koelde op een naast de baan staande stoel. De trap kwam zo hard aan dat de Amerikaanse haar rechter grote teen brak. Zij is drie tot zes weken uitgeschakeld.

Rally van Parijs naar Japan

Staatshoofden-chauffeurs gaan zonder regeringsleiders op pad

PARIJS - De chauffeur van president Francois Mitterrand van Frankrijk heeft het initiatief genomen voor een reuze-autotocht van Parijs naar Tokyo. Tussen 14 juli (de Franse nationale feestdag) en 7 augustus leggen veertien chauffeurs van staatshoofden of regeringsleiders een afstand af van 18.155 km. Ze doen onder meer Moskou en Beijing aan, zo is het plan van Pierre Tourlier.

Aan de rally doen de 'eerste' chauffeurs van de twaalf EG-landen, China en Japan mee. In het draaiboek zijn drie hulpauto's opgenomen, waarvan er een bestuurd wordt door de chauffeur van president Michail Gorbatsjov van de Sovjetunie. Elke chauffeur heeft een landgenoot, uit de sfeer van de journalistiek of de sport, als bijrijder.

Het is de bedoeling dat de monsterrally onder meer Brussel, Maastricht, Keulen, West-Berlijn, Warschau en Kjaahta in Mongolië aandoet.

DRIEVOUDIGE UITDAGING

Initiatiefnemer Tourlier spreekt van een drievoudige uitdaging: historisch, sportief en politiek. Historisch, omdat de rally een voortzetting vormt van een traditie van monstertochten over de werelddelen Europa en Azië. De primeur had de Italiaanse prins Scipion Borghese die in 1907 in 5 maanden en 10 dagen van Beijing naar Parijs reed.

Als de deelnemers aan de rally binnen 25 dagen van Frankrijk naar Japan weten te rijden, komen zij in het Guiness-recordboek, wat een sportief succes zou betekenen. En de politieke dimensie bestaat er in dat het Verenigde Europa zich opent naar het Oosten.

Tourlier verheelt niet dat zijn 'baas' hem heeft gestimuleerd tot het plan. Mitterrand was "wild enthousiast" over het initiatief, aldus de chauffeur van de Franse president.

Flinke premie bij winst in WK '90

Gasooigne weer opgenomen in Britse A-selectie

LONDEN - Paul Gascoigne is de opvallendste naam in de Engelse selectie voor de oefeninterland tegen Brazilië op 28 maart in het Wembley-stadion.

De kopsterke middenvelder van Tottenham speelde zijn laatste A-interland vorig jaar mei tegen Chili. Daarna werd hij door bondscoach Bobby Robson naar de B-selectie verbannen.

Gascoigne kwam eind vorig jaar in de wedstrijden tegen Joegoslavië en Italië twee keer voor de tweede keus van Engeland uit. Hij speelde tot dusver zes A-interlands, waarvan vijf als invaller. Die rol zal Gascoigne tegen Brazilië waarschijnlijk opnieuw vervullen.

Robson heeft aangekondigd dat hij in de oefenwedstrijd slechts één experiment zal uitvoeren. David Platt van Aston Villa is op het middenveld de aangewezen vervanger van aanvoerder Bryan Robson, die nog altijd geblesseerd is. Platt maakte in de Engelse competitie tot dusver 21 doelpunten.

Vleugelspits John Barnes van Liverpool en doelman Chris Woods (Glasgow Rangers) zijn teruggekeerd in de selectie. Het duo miste eind december de wedstrijd (2-1) tegen Joegoslavië door een blessure. Engeland is tijdens de eindronde van de strijd om de wereldtitel in Italië ingedeeld in groep F, met Nederland, Ierland en Egypte.

LUCRATIEF

De strijd om de wereldtitel kan voor de Engelsen trouwens een zeer lucratieve aangelegenheid worden. Als het elftal er in slaagt het toernooi winnend af te sluiten, kan elke speler rekenen op een premie van ruim 220.000 gulden (75.000 pond sterling).

De helft van dat bedrag komt voort uit bonussen van de Engelse voetbalbond, de FA. Dat bedrag wordt aangevuld met geld uit een speciale premiepot, gevuld door sponsors en donateurs.

Zelfs als het Engelse team er niet in slaagt zich te plaatsen voor de tweede ronde, kan de 22 man sterke selectie nog een bedrag van ruim 30.000 gulden per persoon tegemoet zien.

De Engelse selectie: Shilton, Woods; Stevens, Parker, Pearce, Dorigo, Walker, Butcher, Wright, Hogde, Platt, Gascoinge, McMahon, Thomas, Rocastle, Wadlle, Barnes, Lineker, Beardsley en Bull.

Tonnie Pronk ook bij Ajax

AMSTERDAM - Ajax is weer iets verder met de opbouw van de technische staf voor het komend seizoen.

Dinsdag tekende oud-eerste elftalspeler Tonnie Pronk een contract voor een jaar. Pronk was het laatst actief als trainer van de zaterdagclub IJsselmeervogels.

Ajax, dat nog op zoek is naar nog meer versterking, heeft nu al voor het komend seizoen de beschikking over de trainers Beenhakker, Van Gaal, Van der Lem, Kohn en Pronk.

Winterspelen '94 in gevaar

LILLEHAMMER - Het doorgaan van de Olympische Winterspelen 1994 in Lillehammer dreigt in gevaar te komen als het Noorse parlement nog langer aarzelt zich garant te stellen voor eventuele verliezen.

Het dagblad Lillehammer Tilskuer meldt dat Gerhard Heiberg, de voorzitter van het organisatie-comité een ultimatum heeft gesteld. 'Als de garantie er op 5 april niet is, worden de Olympische Spelen voor ons een onberekenbaar risico en moeten wij overleggen of wij de kandidatuur niet beter kunnen teruggeven.'

De organisatie van de Winterspelen werd Lillehammer anderhalf jaar geleden door het Internationaal Olympisch Comité toegewezen tijdens de Zomerspelen van 1988 in Seoul.

Daarna begonnen de problemen over de financiering. Het organisatie-comité vindt dat de Noorse staat minimaal 1,06 miljard dollar (bijna twee miljard gulden) moet bijdragen.

Regering en parlement van Noorwegen hebben bij herhaling geëist dat de kosten aanzienlijk worden teruggebracht, eer men zich op enigerlei manier vastlegt.

Vatanen valt uit

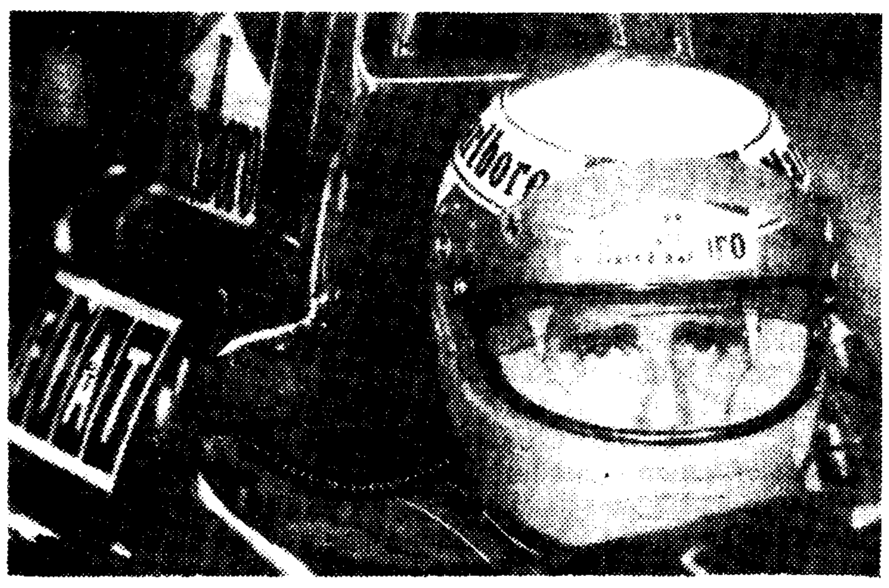
LISSABON - De rally van Portugal heeft met de Italiaan Massimo Biasion (Lancia) een nieuwe leider. De Fin Ari Vatanen (Mitsubishi) raakte van de weg en moest de strijd staken.

Dat gebeurde tijdens de 18e speciale proef tijdens de tweede etappe bij San Lourenço (26,4 km). De Lancia was aanzienlijk sneller dan de Toyota van de Spanjaard Carlos Sainz, die na het opgeven van zijn stalgenoot Armin Schwarz de leiding had.

De speciale etappe werd gewonnen door de Zweed Kenneth Eriksson met een voorsprong van zeven seconden op Biasion en 48 seconden op Sainz. De tweede etappe eindigt in Povao de Varzim.

■ ...*Wereldkampioen Alain Prost achter het stuur van zijn Ferrari...*

■ *PHOENIX —De Braziliaanse coureur Ayrton Senna heeft met zijn McLaren-Honda de vijfde snelste tijd gemaakt in de trainingen voor de Amerikaanse Grand Prix, die morgen wordt gehouden.*

Foto: Senna in de cockpit van zijn bolide.

Huibregtsen nu enige kanshebber

Geesink bedankt weer voor kandidatuur preases NOC

AMSTERDAM - Anton Geesink heeft voor de tweede keer zijn kandidatuur voor het voorzitterschap van het Nederlands Olympisch Comité ingetrokken. Wouter Huibregtsen is daardoor tijdens de volgende vergadering, 26 maart, de enige kandidaat.

Het Nederlandse IOC-lid, op dit ogenblik in Japan, heeft contact gehad met Piet de Bruin, de voorzitter van de Nederlandse volleybal bond en beloofde een brief te schrijven naar Huibregtsen met de mededeling, dat hij geen tegenkandidatuur zal aanvaarden.

Na achttien turbulente maanden lijkt de rust weer te keren aan het Nederlands Olympisch front. In november '88 kwam het tot een aanvaring tussen Geesink en de toenmalige voorzitter Henk Vonhoff. De laatste trad kort hierna, vooral onder druk van de Piet de Bruin, af.

Oud-praeses Koos Idenburg werd interim-voorzitter tijdens een roerige periode, waarin het schier onmogelijk was een nieuwe voorzitter te vinden. Toen het bestuur Geurt Rahusen kandidaat stelde, werd Geesink namens de kleine bonden tegenkandidaat. Idenburg floot het IOC-lid terug, maar in de tussentijd had ook Rahusen geen trek meer.

Voor het NOC-bestuur met Huibregtsen naar voren trad, stelde penningmeester Sjoerd Feenstra zijn kandidatuur. Tijdens een hectische vergadering in januari trok deze Fries zich terug, wegens onvoldoende steun van de achterban.

De weg leek toen vrij voor Huibregtsen.

De kleine Olympische sportbonden probeerden echter Geesink te bewegen alsnog de hamer op te pakken. Na lang aarzelen en een telefoongesprek met De Bruin besloot Geesink het niet te doen. Hij geeft, volgens De Bruin, de voorkeur aan een goede samenwerking met Huibregtsen.

Todd traint Middlesbrough

MIDDLESBROUGH - Colin todd, de voormalige verdediger van het Engelse nationale team, is aangesteld als trainer van de Engelse tweede divisieclub Middlesbrough.

Todd is de opvolger van Bruce Rioch, die de club verliet.

Rioch, voormalig Schots international, is daarmee de 23ste manager binnen het Engelse clubvoetbal, die in het lopende seizoen op straat komt te staan. Hij had een dienstverband van vier jaar.

Onder zijn leiding promoveerde Middlesbrough in een ruk van de derde divisie naar de eerste. Nu is het team echter weer hard op weg terug in de derde divisie te belanden. De laatste vier wedstrijden gingen alle verloren.

Todd, die gedurende die gehele periode assistent-trainer was, nam de functie als hoofdtrainer al na enkele uren na het vertrek van Rioch over.

KNVB praat met Libregts

ZEIST - Directeur Harry Been van de KNVB gaat op korte termijn met technisch directeur Thijs Libregts praten over diens contractverlenging.

De tweejarige verbintenis van de Rotterdamse bondscoach loopt op 1 juli af.

"De KNVB moet rekening houden met een eventuele opzegtermijn van drie maanden", verklaarde Fred Racké, chef voorlichting, de haast van de KNVB. Racke wenste de standpunten van beide partijen niet toe te lichten.

B-team ver liest met 0-2

Egypte ontsnapt aan Algerijnse volkswoede

ALGIERS - Het Egyptische voetbalelftal is bij het toernooi om de Afrikaanse voetbalbeker in Algiers met de schrik vrijgekomen.

Dankzij de nederlaag met 2-0 tegen gastland Algerije ontlaadde de volkswoede van de 80.000 toeschouwers zich niet en konden de Egyptische spelers onder politiebegeleiding het stadion verlaten. Met hun schilden vormden de bewakingstroepen een soort tunnel, waardoor gegooide stukken hout, metalen tabaksdozen, stukken brood en rotte sinaasappels hun doel niet bereikten.

Drie uur voor de wedstrijd was het stadion al helemaal volgelopen. Spreekkoren eisten wraak voor wat de Egyptenaren op 17 november in Cairo de Algerijnen aandeden. Egypte plaatste zich toen ten koste van Algerije voor de eindronden van het wereldkampioenschap voetbal.

HEKSENKETEL

Een tijdlang leek het erop, dat het Egyptische voetbalelftal zou weigeren de heksenketel binnen te stappen. Maar uiteindelijk kwam het er toch van.

Weliswaar waren het voor een groot deel de reserves, want de A-spelers houdt Egypte liever fris voor de eindronden van het wereldkampioenschap, waarbij het land in een groep is ingedeeld met Engeland, Ierland en Nederland.

Algerije scoorde kort voor rust tweemaal door Amani en Saib. Eerder had Egypte al verloren van Nigeria en de Ivoorkust.

Becker ontsnapt aan nederlaag

INDIAN WELLS - Boris Becker is in de achtste finales van het 1 miljoen-dollar-toernooi van Indian Wells aan een nederlaag ontsnapt.

De Oostenrijker Horst Skoff hield het op het met 10.500 toeschouwers totaal uitverkochte centre court meer dan tweeëneen half uur uit alvorens hij uiteindelijk met 9-11 in de tiebreak van de beslissende set capituleerde. Becker had voor de overwinning met 6-4 1-6 7-6 niet minder dan zeven matchpoints nodig.

De 21-jarige Skoff, die vorig jaar in Hamburg op gravel van Becker won, herhaalde deze prestatie bijna op hardcourt. Maar Becker, die eerder zegevierde in de indoortoernooien van Brussel en Stuttgart, kon zich in de lange slagenwisselingen vanaf de baseline overeind houden.

* * * * *

VOETBAL, FRANKFURT - Uli Stein heeft zijn contract bij Eintracht Frankfurt met twee jaar verlengd. De ploeg uit de Bundesliga, momenteel in de top van de ranglijst, heeft daarnaast een optie voor nog een jaar op de 35-jarige oud-international. Stein, voormalig doelman van HSV, is sinds 1987 in dienst bij Eintracht.

* * * * *

VOETBAL / SCHIEDAM - De eerste-divisiewedstrijd SVV - AZ gaat woensdag 14 maart niet door. De Schiedamse burgemeester Scheeres heeft het duel verboden. Hij verwacht bij deze avondwedstrijd problemen met de supporters van AZ. Een nieuwe datum voor het duel is nog niet gevonden.

Joegoslavië protesteert

BELGRADO - De Joegoslavische regering heeft bij de Roemeense overheid in Bukarest geprotesteerd.

En wel tegen de gang van zaken woensdagavond na afloop van de voetbalwedstrijd Dynamo Bukarest - Partizan Belgrado in het Europese bekertoernooi voor bekerwinnaars.

Woedende fans van de thuisclub bekogelden supporters van Partizan op weg naar hun autobussen met stenen en flessen. Acht van hen liepen verwondingen op.

Vier autobussen werden zwaar beschadigd. Voor de return op 21 maart worden wraakacties van de Joegoslavische supporters jegens de Roemenen gevreesd. Dynamo Bukarest verdedigt die dag een voorsprong van 2-1.

P. Steenhakkers winnaar Amigoe Scorebord 15

P. Steenbakkers Christinalaan 9, is na loting de winnaar geworden van het Amigoe Scorebord- formulier nummer 15 en ontvangt daardoor de aan het Scorebord verbonden weekprijs. P. Steenbakkers kan ten Amigoe kantore op Scherpenheuvel z/n langs komen om zijn desbetreffende prijs op te halen.

EERSTE DIVISIE

1. RKC - Ajax ....0-3 T 2
2. Volendam - NEC ....1-0 T 1
3. Utrecht - Roda JC ....0-1 T 2
4. Fortuna S - Willem II ....3-0 T 1
5. Feyenoord - Den Bosch ....2-0 T 1
6. Haarlem - Groningen ....0-1 T 2
7. Vitesse - Twente ....1-2 T 2
8. MVV - Sparta ....1-2 T 2
9. PSV - Den Haag ....9-2 T 1

EREDIVISIE

10. Veendam - RBC .... - T 3
11. Cambuur - Wageningen ....1-0 T 1
12. SVV - Heerenveen ....2-0 T 1

AMIGOE-SCOREBORD UITSLAG:
2-1-2-1-1-2-2-2-1-3-1-1

AMIGOE-SCOREBORD KLM-KANSHEBBERS:

1. T. Brandts	— Seroe Blanco 109	Aruba	
2. R. van Daalen	— Totolicaweg 19	2x	
3. P. Groot	— Valkenweg 10	2x	
4. A.G.M. Lammers	— Kaya Goe Nic Debrot 34	Bonaire	2x
5. E. Lieuw-on	— Seroe Fortunaweg 34-		
6. L. Lourens Orville	— Coloradoweg 36	Aruba	
7. C. Maduro	— Nieuwstraat 29		
8. Wayne de Nobrega	— Flacciusstraat 22		
9. W. Roberts	— San Fuegoweg 14		3x
10. A. Samson	— Herst 28		
11. E. Steenbakkers	— Christinalaan 9		
12. A. William	— Koningstraat 82		

SKI / STRANDA - De wereldbekerwedstrijd afdaling voor vrouwen in het Noorse ski-oord Stranda is afgelast. Hevige sneeuwval heeft de piste ongeschikt voor de afdaling gemaakt. De wedstrijd is verschoven naar 17 maart in het Zweedse Are.

CITICORP Investment bank Ltd. heeft een Euro-commercial paper programma van een miljard dollar met een Euro-medium term note optie gearrangeerd voor Shell Finance (Netherlands) bv. Het programma wordt gegarandeerd door Shell Petroleum nv en Shell Petroleum company Ltd.

EILANDGEBIED CURACAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao maakt bekend dat

de heer CHIU SHUN-HAI

een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een **KOFFIEHUIS- en RESTAURANT A VERGUNNING** voor de lokaliteiten van het perceel gelegen aan de

AROWAKENWEG 47, alhier,

en tevens ter verkrijging van een toestemming:
— **ex artikel 52 om achtergrondmuziek te spelen,**
in bovengenoemd perceel.

Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunningen en toestemmingen kenbaar te maken bij het Bestuurscollege.

Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker als degenen die bezwaren hebben ingebracht gedurende de termijn van één week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.

**Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao,
Het Hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.**

EILANDGEBIED CURACAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao maakt bekend dat

de heer JAIME JACOBO PROVENCE

een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een **KOFFIEHUIS- en RESTAURANT A VERGUNNING** voor de lokaliteiten van het perceel gelegen aan de

BARGESTRAAT NR. 7, alhier,

en tevens ter verkrijging van een toestemming:
— **ex artikel . " lid 4 om een later sluitingsuur (door de week tot 02.00 uur en in de weekeinden tot 04.00 uur);**
ex artikel 52 om muziek, vertoningen of andere verrichtingen ten vermake van het publiek te maken, te geven of toe te laten, of gelegenheid tot dansen te geven of dansen toe te laten;
— **ex artikel 53 lid 1 om vrouwelijke bediening toe te laten;**
in bovengenoemd perceel.

Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunningen en toestemmingen kenbaar te maken bij het Bestuurscollege.

Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker als degenen die bezwaren hebben ingebracht gedurende de termijn van één week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.

**Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao,
Het Hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.**

EILANDGEBIED CURACAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao maakt bekend dat

**de naamloze vennootschap
LOVERS DISTRIBUTION COMPANY N.V.**

een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een **RESTAURANT B VERGUNNING** voor de lokaliteiten van het perceel gelegen aan de

Waterfortbogen B5 en B6, alhier,

en tevens ter verkrijging van een toestemming:
— **ex artikel 52 om achtergrondmuziek te spelen,**
— **ex artikel 53 lid 1 om vrouwelijke bediening toe te laten;**
in bovengenoemd perceel.

Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunningen en toestemmingen kenbaar te maken bij het Bestuurscollege.

Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker als degenen die bezwaren hebben ingebracht gedurende de termijn van één week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.

**Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao,
Het Hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.**

Psychologie uit den boze

GENEVE - Het regime van Nicolae Ceausescu heeft ook sterk zijn sporen nagelaten in de Roemeense universiteiten.

In de bibliotheek van de vooraanstaande universiteit in Cluj ontbreekt moderne wetenschappelijke literatuur uit het buitenland, zo hebben twee vertegenwoordigers van de universiteit van Geneve ontdekt. "Sinds 1974 was de invoer van buitenlandse boeken verboden of werd aanschaf daarvan sterk ontmoedigd", vertelde Serge Bimpage donderdag bij zijn terugkeer in Zwitserland. De Roemeense universiteiten hebben de Zwitsers gevraagd om hulp bij het opzetten van computerstudies, maar ook om de richtingen psychologie en klassieke talen, die door de dictator werden afgeschaft, nieuw leven in te blazen.

Oproep erkenning van grenzen

Polen gereserveerd over besluit Bonns parlement

BONN/WARSCHAU - De Poolse president, Wojciech Jaruzelski, heeft donderdag verklaard "niet geheel tevreden" te zijn over het besluit van de Westduitse Bondsdag inzake de Poolse westgrens. De Bondsdag riep een eventuele toekomstige Duits-Duitse regering op in een verdrag met Polen de wederzijdse grenzen te erkennen. Een voorstel van die strekking was ingediend door de Christen-democratische partijen.

Volgens Jaruzelski worden in het besluit niet de grenzen aangegeven waarvoor het geldt, wordt niet verwezen naar de bestaande grensverdragen van Polen met de DDR en de Bondsrepubliek en verwijst het besluit naar Duitse "juridische standpunten" gebaseerd op de grenzen van het Derde rijk uit 1937. Vandaar de gereserveerde opstelling van Jaruzelski.

De Westduitse bondskanselier, Helmut Kohl, benadrukte in een reactie op het besluit van de Bondsdag dat hij dit accepteert. Hij had de afgelopen dagen heel wat kritiek naar zijn hoofd gekregen, omdat hij enkele nieuwe voorwaarden verbond aan de erkenning van de Pools-Duitse grens. Minister van buitenlandse zaken Genscher liet weten dat de voormalige Duitse provincies die nu op Pools grondgebied liggen door de Nazi's definitief verspeeld zijn.

OVERLEG

Kohl, die donderdag naar de NAVO in Brussel vertrok, zei dat de onderhandelingen tussen beide Duitse staten en de vier geallieerde mogendheden over de internationale gevolgen van de eenwording, die volgende week woensdag beginnen in Bonn, erop gericht dienen te zijn dat er tegen het eind van dit jaar een akkoord is. Vandaag nog (vrijdag) komen vertegenwoordigers van beide Duitse staten bijeen voor hun eerste ontmoeting om te spreken over het versnelde proces van de Duitse eenwording.

BLOEDIGE STRIJD IN SAN SALVADOR

■ SAN SALVADOR - Bij de opgelaaide strijd tussen leger en guerrilla in en rond de Salvadoraanse hoofdstad zijn sedert donderdagavond zeker vijftien doden gevallen. De meeste gevechten speelden zich ook af in arbeiderswijken van San Salvador. (AFP-satellietfoto)

Voor gokken naar sociale dienst

ARNHEM - Een 31 jarige Arnhemmer heeft in de afgelopen drie maanden 21 sociale diensten in Nederland voor in totaal twaalf mille opgelicht. De man werd deze week door de sociale recherche in Den Bosch aangehouden.

De Arnhemmer vertelde na zijn aanhouding bij 25 sociale diensten geprobeerd te hebben een voorschot of leenbijstand los te peuteren. Hij deed dat door bij de sociale dienst een vals adres te noemen en vervolgens te verklaren dat hij bezig was te verhuizen naar dat adres. De man had geld nodig voor zijn gokverslaving, aldus zijn verklaring.

Bij De Beers 38 procent meer winst

JOHANNESBURG - Het Zuidafrikaanse mijnbouwconcern De Beers Consolidated mines, de grootse diamantproducent ter wereld, heeft verleden jaar 38 procent meer winst geboekt. Het netto resultaat, inclusief dat van De Beers' dochterondernemingen, kwam uit op 4,09 miljard rand (Nf 2,88 miljard) tegen 2,96 miljard rand in 1988. De Beers, die handelt via zijn Central selling organisation in Londen, is goed voor ongeveer tachtig procent van de omzet in diamanten in de wereld. De winstgroei in termen van de Zuidafrikaanse munteenheid - de rand - is wat geflatteerd doordat de koers van de rand ten opzichte van de dollar is gedaald. De Beers rekent bij verkoop van diamanten in dollars. Ook bij de omzet moet met dit wisselkoerseffect worden rekening gehouden.

JERUZALEM - De Israelische politie heeft twee Palestijnen doodgeschoten tijdens ongeregeldheden in het vluchtelingenkamp Shuafat in Oost-Jeruzalem. Een twintigjarige man werd kort na middernacht doodgeschoten. Het tweede slachtoffer viel zaterdagochtend toen nieuwe rellen uitbraken na het bekend worden van het nieuws. Vijftien demonstranten werden gewond.

Bij strijd in El Salvador zeven doden

SANTIAGO DE MARIA - Bij Santiago de Maria in de Salvadoraanse provincie Usulutan, 120 kilometer ten oosten van San Salvador, zijn vrijdag zo'n tweehonderd guerrillastrijders slaags geraakt met het leger. Daarbij zijn zeven mensen gedood en elf gewond, zo constateerden journalisten ter plekke.

De gevechten duurden heel de ochtend. Gedurende de elf uur durende strijd vielen eenheden van het Farabundo Marti Bevrijdingsfront (FMNL) kazernes en stellingen van het leger aan. Ze trachtten tevergeefs het kantoor te vernietigen van een koffiebedrijf dat eigendom is van de echtgenote van president Alfredo Cristiani. Een vliegtuig en een helikopter bestookten de stellingen van de rebellen.

Pinochets slachtoffers herdacht

■ *SANTIAGO - Tientallen vrouwen namen in de Chileense hoofdstad deel aan een betoging ter gelegenheid van de Internationale dag van de Vrouw. De demonstratie ging uit van de Beweging tegen het martelen van Sebastian Acevedo. Deze is uit de kring van katholieke militanten voortgekomen. De demonstranten brachten hulde aan de vrouwen die onder het bewind van generaal Augusto Pinochet waren gemarteld. (AFP-satellietfoto)*

In Iran-contra-schandaal:

North: Poindexter precies op hoogte

WASHINGTON - De voormalige veiligheidsadviseur van het Witte Huis, John Poindexter, is nauwkeurig op de hoogte gehouden van alle details van de illegale geld- en wapenzendingen naar de Nicaraguaanse contra-rebellen. Dat heeft Oliver North, die vrijdag in Washington optrad als getuige in het proces tegen Poindexter, verklaard.

Poindexter staat op het ogenblik terecht voor zijn aandeel in het zogenaamde Iran-contra-schandaal dat losbarstte tijdens de regeerperiode van president Ronald Reagan. Poindexter, North en anderen zetten in het midden van de jaren tachtig een operatie op touw waarbij, tegen de wettelijke voorschriften in, wapens aan Iran werden verkocht.

Poindexter wordt er onder meer van beschuldigd de volksvertegenwoordiging te hebben voorgelogen en tegengewerkt. Als hij schuldig wordt bevonden hangt hem een gevangenisstraf van 25 jaar en een boete van ruim een miljoen dollar boven het hoofd.

LONDEN - Polygram (geluidsdragers) heeft een recordjaar achter de rug. De omzet steeg met twintig procent van Nf 3426 miljoen naar Nf 4105 miljoen en de nettowinst met 27 procent van Nf 262 miljoen naar Nf 333 miljoen. Per aandeel steeg de nettowinst van Nf 1,64 tot Nf 2,08. Voor 1990 verwacht Polygram een verdere versterking van het marktaandeel door de overneming van Island Records en A'M Records. Het bedrijfsresultaat steeg vorig jaar met 35 procent van Nf 339 miljoen naar Nf 457 miljoen.

Zoekactie naar drugs en wapens

PANAMASTAD - Amerikaanse en Panamese troepen hebben vrijdag tijdens een zoekactie naar drugs en wapens de krottenwijk Curundu van Panamastad afgesloten en meer dan 330 mensen gearresteerd.

■ *PANAMASTAD - In een gezamenlijke operatie van Amerikaanse en Panamese troepen, waarbij ook pantserwagens werden ingezet, is een 'schoonmaakactie' gehouden in de wijk Curundu in Panamastad waarbij 'honderden uiterst gevaarlijke figuren' werden aangehouden, zoals de officiele verklaring de gedetineerden omschreef. Bij die gelegenheid werden ook wapens en drugs in beslag genomen evenals munitie. Onder de aangehoudenen bevonden zich ook Colombianen. (AFP-satellietfoto)*

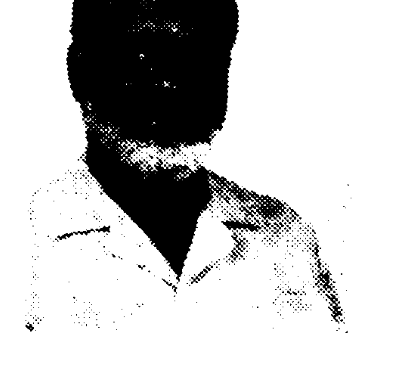
Vice-president Arias Calderon maakte bekend dat de "operatie" in Curundu, een van de armste wijken van de stad, leidde tot de arrestatie van 332 mensen, onder wie tien vrouwen en drie minderjarigen, en de inbeslagneming van drugs en wapens. Pantserwagens sloten alle toegangswegen naar Curundu af, waarna 450 Amerikaanse en Panamese soldaten door de wijk trokken. De Panamese militairen doorzochten de huizen terwijl de zwaarbewapende Amerikanen op wacht stonden. Er werd een paar keer geschoten, maar er is geen melding gemaakt van slachtoffers. Boven de wijk cirkelden de hele tijd twee helikopters. Aan de operatie namen volgens Arias 260 Amerikanen en 190 Panamezen deel.

Sinds de Amerikaanse invasie in Panama in december vorig jaar is het geweld in de hoofdstad sterk toegenomen. Zo werd vorige week een Amerikaanse soldaat gedood en raakten vijftien Amerikanen gewond toen er een handgranaat in een onder Amerikaanse militairen populaire bar werd gegooid.

***

DE EFFECTENBEURS van Tokyo heeft het lidmaatschap toegekend aan twee Britse effectenmakelaars en een Frans effectenhuis. Daarmee komt het aantal buitenlandse leden op 25. De nieuwe leden zijn James Capel Pacific, Barclays de Zoete Wedd securities en Credit Lyonnais securities. Doordat ook zeven Japanse effectenmakelaars zijn toegelaten is het totale aantal beursleden gestegen tot 124.

Tientallen doden bij onderlinge strijd zwarten

Pretoria komt in actie

JOHANNESBURG - De Zuidafrikaanse politie heeft in de nacht op vrijdag tientallen zwarten gearresteerd om te trachten het politieke geweld in het land te beteugelen. Bij nieuwe strijd tussen zwarten in de woonstad Kathelong bij Johannesburg zijn donderdagavond zeven mensen om het leven gekomen, waarmee het aantal slachtoffers deze week op vijftien kwam.

In het Zuidafrikaanse blanke parlement werd vrijdag op verzoek van de rechtse Conservatieve partij een spoeddebat gehouden over de toenemende onrust onder zwarten, die volgens haar dreigt uit te lopen op een revolutie. De onrust onder de zwarten, waarbij sinds begin februari zeker tweehonderd mensen het leven verloren ondanks oproepen de wapens neer te leggen, is de ernstigste sinds een brede opstand onder de zwarten tegen het blanke bewind in de jaren 1984- 1986.

TAXI-OORLOG

In de zwarte woonstad Kathelong, ten oosten van Johannesburg, kwamen donderdag zeven mensen om het leven bij de strijd tussen twee rivaliserende organisaties van taxi-chauffeurs. Daarbij zijn de afgelopen twee weken zeker veertig mensen omgekomen. De taxi-wereld is een van de weinige goedbetaalde zaken waar zwarten vrijelijk kunnen werken, hetgeen tot hevige onderlinge rivaliteit leidt.

De autoriteiten in Johannesburg zetten onder de maatregelen van de noodtoestand een grote troepenmacht in om het geweld te beteugelen, waarbij de hele nacht huizen en auto's in brand werden gestoken. Het geweld tussen Zuidafrikaanse zwarten heeft in enkele jaren al aan ruim tweeduizend mensen het leven gekost. Tot dusver was het terug te voeren op onenigheid over de bestrijding van de apartheid tussen het UDF en de Inkathabeweging. Ondanks een dringende oproep van de vorige maand vrijgelaten ANC-leider Nelson Mandela de wapens neer te leggen, is het geweld nog toegenomen.

LONDEN - De Britse Nationale bond van mijnwerkers (NUM) heeft vrijdag een onafhankelijk onderzoek gelast naar de beschuldigingen dat de militante voorzitter van de bond, Arthur Scargill, tijdens de mijnwerkersstaking in 1984 geld van Libie heeft gekregen en in eigen zak heeft gestoken.

DEN HAAG - Het Chili Komitee Nederland heeft namens twintig organisaties een petitie aangeboden op het ministerie van Buitenlandse zaken. Het comite wil dat minister Van den Broek bij de nieuwe Chileense regering aandringt op vrijlating van alle politieke gevangenen in het land.

Van den Broek vertrekt zaterdag naar Chili om daar de aanstelling van de nieuwe president Patricio Aylwin bij te wonen. De minister kon donderdagmiddag de petitie niet zelf in ontvangst nemen omdat hij nog moest terugkomen van zijn bezoek aan Polen.

Schoonzoon: ambassadeur in sultanaat Oman

In echtscheidingszaak zijn positie misbruikt

DEN HAAG - Er moeten stappen worden genomen tegen de Nederlandse ambassadeur in het sultanaat Oman, J. Th. van Leeuwen. Dit vindt de schoonzoon van de ambassadeur, de in Frankrijk wonende J. Gavillet de Peney. Deze heeft bij het ministerie van Justitie een klacht tegen zijn schoonvader ingediend. Dit departement heeft de grieven doorgespeeld naar Buitenlandse zaken. Dit bevestigde een zegsman van dit ministerie.

Volgens de schoonzoon maakt de ambassadeur oneigenlijk gebruik van zijn functie. Gavillet de Peney is momenteel in een echtscheiding verwikkeld. De ambassadeur zou zich in deze zaak hebben gemengd door misbruik te hebben gemaakt van zijn functie. Hij heeft volgens de schoonzoon onder meer privebrieven over de echtscheidingszaak op briefpapier van de ambassade geschreven.

Ook heeft de ambassadeur lasterlijke verhalen verspreid, zo heeft de schoonzoon Buitenlandse zaken laten weten. Van Leeuwen zou ten onrechte hebben gesproken over "het strafrechtelijke verleden" van de schoonzoon. Buitenlandse zaken wil vooralsnog niets over de affaire kwijt. De ambassadeur is verzocht zijn versie op papier te zetten, aldus een woordvoerder. Pas over enige tijd verwacht het ministerie meer te kunnen zeggen over de kwestie.

'Volle bak' in rechtzaal

■*WILLEMSTAD — De onderwijsstaking op Curaçao heeft -letterlijk - enkele deuren geopend. Voor de media, let wel. Tijdens de behandeling van het kort geding, gisterochtend, van de overheid tegen de Sitek mochten fotografen naar binnen. Ook de TV mocht van de rechter het hele gebeuren filmen. Radio Hoyer zond de zitting 'live' uit. Buiten, waar vele leerkrachten stonden aangezien in de rechtszaal geen plaats over was, werden luidsprekers geplaatst. Een hele media-happening zogezegd. De uitspraak is vanmiddag vier uur. TeleCuraçao heeft plannen daar een 'live' uitzending van te maken. Op de foto het moment waarop een van de hoofdrolspelers in het onderwijsconflict, Errol Cova, een verklaring aflegde...*

Aanslagen in Chileense hoofdstad

SANTIAGO - In de Chileense hoofdstad Santiago zijn vrijdag, twee dagen voor de inzwering van Patricio Aylwin als president, in verschillende wijken bommen ontploft. Dit heeft de politie in Santiago gemeld.

Bij het Amerikaanse consulaat ging een zware bom af, waarbij een voorbijganger gewond raakte. Een andere ontploffing beschadigde het paleis van justitie, in de wijk rond het presidentiele paleis La Moneda. Verder werd een toeristenbureau getroffen, en een gebouw van de PTT in de buurt van het kantoor van generaal Manuel Contreras, het vroegere hoofd van de Veiligheidsdienst. De verantwoordelijkheid voor de aanslagen is niet opgeeist.

Drugshandel opgerold

WILLEMSTAD — Een 19-jarige jongen is donderdag aangehouden in een perceel aan de Blanquillaweg wegens verdenking van drugshandel en wegens verboden wapenbezit. Bij een inval maakte de politie geld, cocaine, verwerkings-gereedschap en een 9 mm Parabellum met scherpe patronen buit.

■*WILLEMSTAD — Om de dienstverlening aan het publiek te vergroten zal men in het vervolg ook bij buurtcentra terecht kunnen om een sociaal werkster te raadplegen. Afgelopen woensdag werd officieel begonnen bij het buurtcentrum Santa Maria, waar iedere maandag en donderdagochtend een sociaal werker aanwezig zal zijn. Binnenkort zal dat ook het geval zijn bij de buurtcentra in Wishi, Montaña, Buena Vista en al naar gelang sociaal werkers voorhanden zijn, zullen ook de andere buurtcentra volgen. Ter gelegenheid van de introduktie van deze dienstverlening in het buurtcentrum Sta Maria waren daar verschillende mensen aanwezig, waaronder gedeputeerde Nelson Monte en het hoofd van de dienst Sociale zaken, Monte Horsford.*

Overzicht kunst Agnes Kersten

WILLEMSTAD —Onder de titel "1987-1990" zal in het Curaçaosch Museum een overzichtstentoonstelling gehouden worden van olieverfschilderijen en tekeningen van Agnes Kersten. Het gaat om een expositie van ongever twintig schilderijen en dertig tekeningen van verschillende markante plaatsen op vooral Curaçao. Zoals een steile rotswand bij de Caracasbaai, de Tafelberg, grotten die op Curaçao en Bonaire te vinden zijn, waarin de pre-Colombiaanse indianen hun tekens hebben achtergelaten; de "kathedraal" in het Christoffelpark en Boca Braun.

De tekeningen, vooral in pastelkrijt, werden ter plaatse gemaakt; de olieverfschilderijen onstonden in het atelier, vaak op basis van de tekeningen.

Bij de expositie verschijnt een catalogus met een achttal kleuren foto's van schilderijen, twee zwart-wit foto's van tekeningen, en een artikel van Marjo Nederlof over het geëxposeerde werk.

Totale investeringen 25 miljoen
ZES NIEUWE TANKS IN GEBRUIK GENOMEN
Amstel moderniseert

WILLEMSTAD — Met de officiële ingebruikstelling van een nieuw tankpark heeft de Antlliaanse Brouwerij N.V., die dit jaar zijn 30-jarig bestaan viert, bewezen gelijke tred te houden met de laatste ontwikkelingen op brouwtechnisch gebied.

Dito Mendes de Gouveia, gedeputeerde voor Economische Ontwikkeling, en Chucho Smits, minister van Handel, Industrie en Werkgelegenheid, hebben gistermiddag de laatste zes van de in totaal twintig tanks in gebruik gesteld tijdens een druk bezochte ceremonie.

Het project vergde een investering van vijf miljoen en maakt deel uit van een totaal investeringsprogramma voor de komende jaren van 25 miljoen gulden ter vernieuwing, vervanging en uitbreiding van vitale bedrijfsonderdelen.

WANDKOELING

De nieuwe tanks zijn verticaal in de open lucht opgesteld in tegenstelling tot de oude tanks die horizontaal geplaatst waren in een bierkelder die gekoeld werd op -2 graden celsius. De nieuwe tanks hebben een wandkoelingssysteem en worden van binnen op geautomatiseerde wijze gereinigd.

Het nieuwe systeem biedt diverse voordelen, waarvan de belangrijkste zijn:

* lagere energie- en waterkosten
* hogere operationele flexibiliteit, omdat de tanks zowel voor gist, lager als helderbier gebruikt kunnen worden
* minder productverlies, aangezien het product niet langer van de ene naar de andere tank hoeft te worden gepompt
* een betere temperatuurbeheersing, waardoor een constante hoge kwaliteit van het eindproduct wordt gegarandeerd
* een grotere opslag- en verwerkingscapaciteit.

WERKOMSTANDIGHEDEN

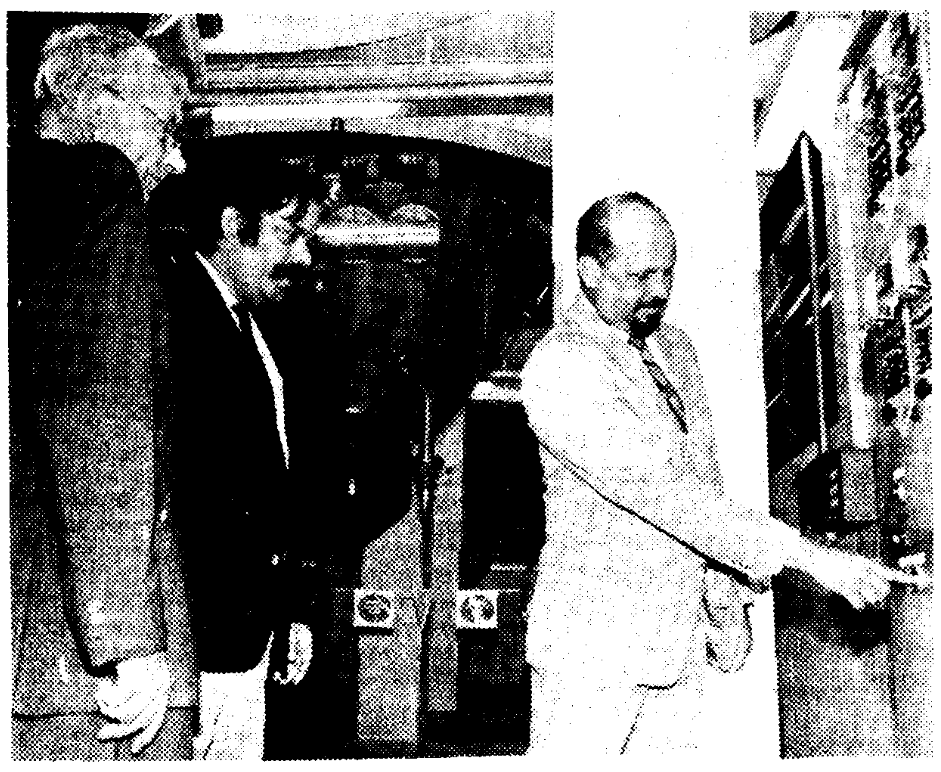
Het nieuwe systeem biedt voor het kelderpersoneel betere werkomstandigheden. Het is voor hem niet langer nodig om schoonmaak- en onderhoudswerkzaamheden uit te voeren in een steenkoude kelder. Het met de hand reinigen van de tanks is geheel komen te vervallen.

Het project is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de firma Amstel International B.V., die de nodige expertise en technische bijstand heeft verleend. Aan het nieuwe tankpark hebben verder meegewerkt het architectenbureau ir Tom Janga, en de aannemersbedrijven Bohama, Nederex, MITS, Duracon, Arimco en I.E. Team.

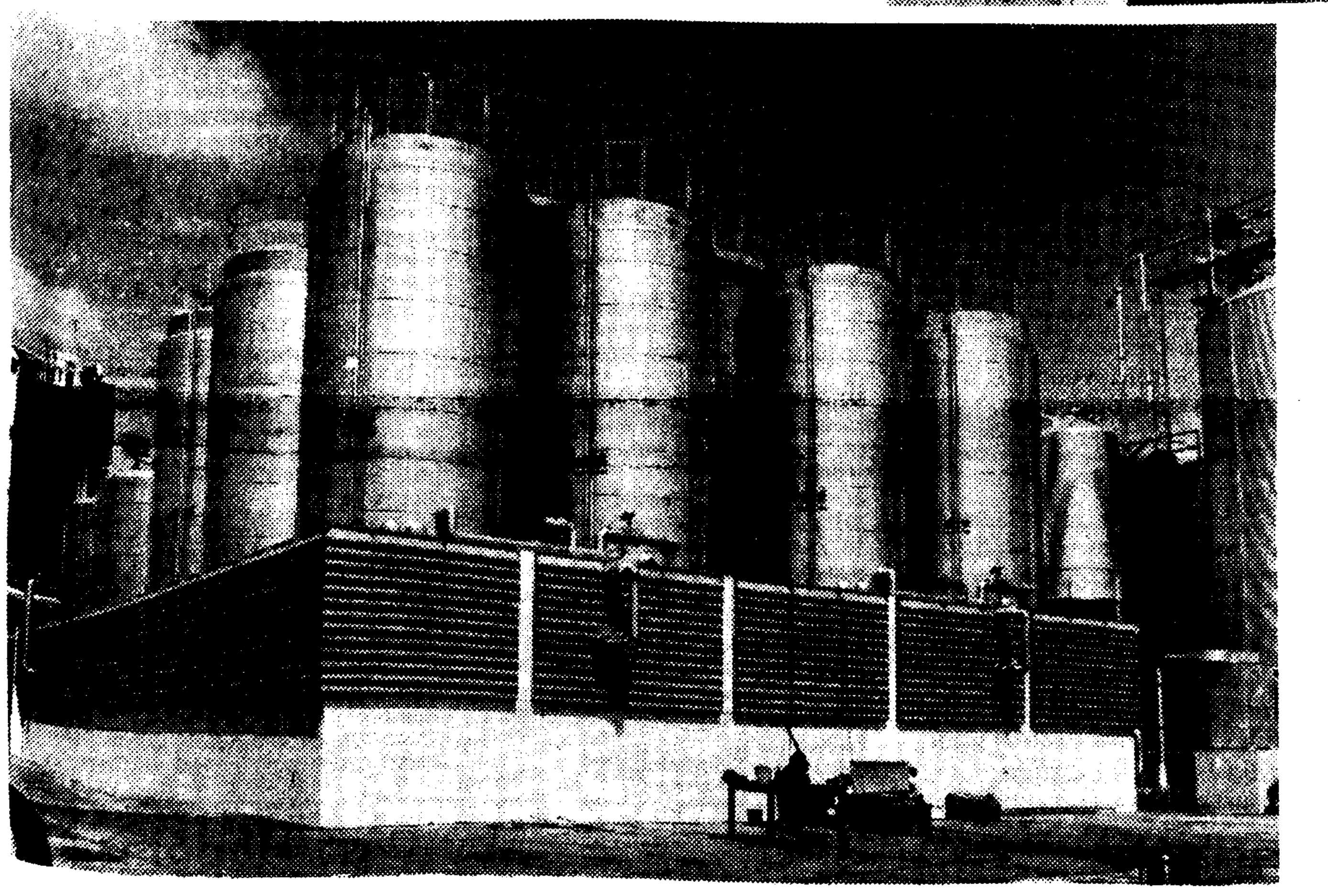
De coördinatie en supervisie waren in handen van het eigen Amstel personeel, met name P. Röhrig, R. Rademaker, E. Carolina en E. Angelica.

■ *In de produktiehal van Amstel luisterden vele belangstellenden, onder wie gouverneur mr Jaime Saleh (tweede van rechts), naar de toespraak van minister Smits.*

■ *Gedeputeerde Mendes de Gouveia (rechts) en minister Smits (midden) stelden met enkele handelingen de tanks in gebruik. De production manager van Amstel (links) kijkt toe.*

Booi van UPB:
'Goedkope politiek van Paboso'

KRALENDIJK - Een van de felste kritieken die de oppositiepartijen hebben op de UPB is het feit dat bij het aanvaarden van de bestuursverantwoordelijkheid in 1987een groot aantal overheidswerknemers werd ontslagen. Vooral Paboso valt de groene partij telkens weer aan over de meedogenloosheid waarmee deze 'paloma blanku' op Bonaire werd geïntroduceerd.

In een verklaring zegt de woordvoerder van de UPB dat de echte schuldige van het naar huis sturen van 300 huisvaders de Partido Democratico Bonairiano (PDB) is, waarvoor zowel de Paboso-/lijsttrekker Norwin Willem als ex-STGB voorzitter Rodger Gijsbertha campagne voerden.

Ramoncito Booi: 'zij zijn de schuldigen die in 1983 de PDB steunden en een enorme jacht maakten op werknemers bij de overheid die de UPB aanhingen. Zij gingen zelfs zover, dat zij mensen naar huis stuurden waarvoor helemaal geen reden was. Daarna werden er vele PDB-aanhangers in het overheidsapparaat opgenomen, wetende dat de situatie helemaal niet was om over naar huis te schrijven.'

Bovendien wijst Booi er op, dat bij het scheiden van de markt de PDB op de valreep nog een groot aantal werknemers bij de overheid aanstelde. Hij zegt daarvan, dat dit de reden was dat de toenmalige Forsa Nobo onmiddellijk in financiële problemen kwam, die alleen maar opgelost konden worden door mensen naar huis te sturen.

Inmiddels, zo beaamt Ramoncito Booi, heeft de UPB de zaak bijna weer onder controle'. Hij accepteert wel kritiek als die 'juist en correct' is. Wat Paboso naar voren brengt rangschikt Booi onder 'goedkope politiek'.

Ingezonden
Vrouw-vriendelijk...?

OP uitnodiging van Fesska gaf prof dr J.H. Schoffeleers in november op de Universiteit van de Nederlandse Antillen en een aantal colleges over het 'rivaliteits denken' van René Cjirard. Deze colleges vielen samen met de publieke discussie over het al of niet benoemen van een vrouw als waarnemend gouverneur.

In een gesprek over de steeds toenemende rol van de vrouw binnen de Curaçaose samenleving stelde prof Schoffeleers, dat uit zijn antropologische onderzoekingen, vooral in Afrika, gebleken was, dat wanneer de vrouw binnen een gemeenschap een te sterke positie gaat innemen, er een groep mannen naar voren treedt, die zich identificeert met de strijd van de vrouw, om zo, van binnen uit, de macht weer over te nemen en de vrouwen de gelegenheid te geven zich weer achter de man te scharen.

Het is fascinerend om te zien hoe vier maanden later, dit plaatje ook hier op Curaçao enthousiast wordt ingekleurd.

ELISABETH HOLLANDER
Curaçao

DMO-wedstrijd voor de media

WILLEMSTAD — De Downtown Management Organization (DMO) gaat op de 'journalistieke toer' en heeft voor mensen werkzaam in de media een wedstrijd uitgeschreven. Journalisten kunnen deelnemen met een artikel, terwijl fotografen foto's kunnen inzenden. In beide gevallen moet het thema zijn: 'Indrukken van de hedendaagse binnenstad.' De invalshoek kan positief of negatief zijn. Tijdens de tweede Pundafair van de DMO zullen alle winnende foto's vergroot geëxposeerd worden op een speciale tentoonstelling. Winnaars ontvangen van de DMO vijfhonderd gulden.

Ingezonden
Onderwijs in Antillen

HOE DURFT men een argument naar voren te halen dat voor elk bedrag uit het onderwijsbudget van fl.10,- er fl.9,- besteed wordt aan bezoldiging van onderwijzend personeel? Dus dat betekent dan dat er maar fl.1,- resteert voor o.a. leermiddelen, onderwijsstudie, vernieuwingen, reserve enz. enz. Dus dat betekent ook dat het onderwijsrendement dan zeer laag moet zijn. Dit moet ik dan wel afwijzen, want ons onderwijspeil is toch niet laag. Maar dat wij met een laag budget moeten werken is mij wel heel duidelijk.

Moeten wij dan een vorm van depositair onderwijs overbrengen? Dan heb je een klein budget nodig. Deze vorm van depositair onderwijs is nodig als je een massa wil onderdrukken, en dat gaat bij ons niet op. Onderwijs is geen bedrijf dat met winsten moet draaien.

Onderwijs moet ook niet met verliezen draaien. Stilstaan in het onderwijs b.v. in de Technieken is wel een achteruitgang. Verlies in het onderwijs is, als je sociale aspecten wil verwaarlozen, zoals het opkomen voor je rechten en dit wordt de grond ingeboord. Het vormen van eenheid is alleen winst.

In mijn budget moet ik behalve de hoge levenskosten, bevroren periodieken wel rekening houden met uitgaven voor onderwijsstudiebladen. Dat is voor mijn rekening. In mijn vakantieperiode naar het buitenland gaan om mij verder te bekwamen in het onderwijs. Dan krijg je nog te horen dat wij teveel vakantie hebben. Ik moet me aan een budget aanpassen. Maar zorg wel voor vooruitgang in het onderwijs.

Ik zou graag willen zien dat er voor elk bedrag van f.10,- in het onderwijs er maar f.1,-naar bezoldiging gaat, en fl.9,- naar leermiddelen, vernieuwingen enz. Maar de f.1,- houdt wel in onze 4 eisen waarvoor wij zo hard voor aan het strijden zijn, terwijl wij er domweg recht op hebben.

De onderwijsbegroting hebben wij niet in handen, maar onze bestuurders. Ga maar op wat anders bezuinigen. Door b.v. meer controle uit te oefenen op de materiele eigendommen van overheidslichamen, hoge uitgaven uit een overheidskas. Als ik b.v. kennissen uitnodig voor een bezoek, dan moeten de uitgaven aangepast worden aan mijn financiele vermogen. Er kunnen fouten gemaakt worden in de begroting, maar toch niet altijd dezelfde fouten. En trouwens die moet je, toch hoe dan ook kunnen op vangen in de vorm van reserves. Dat is dan toch jullie pakkie aan, bestuurders.

E. POCORNIE
San Sebastian 5b
Curaçao

Aardappelen

WILLEMSTAD — De afgelopen weken bestond er een enorme schaarste aan aardappelen op Curaçao. Op geen enkele wijze kon antwoord gegeven worden op vragen van de Amigoe over de oorzaak daarvan.

Het blijkt, dat nu wederom de supermarkets zijn voorzien van aardappelen.

MENSEN

■ *Simone Veil de voormalige Franse onderminister van Volksgezondheid en lid van het Europese parlement begroet Yelena Bonner, de wedeuwe van de Russische Nobel prijs winnaar Andrei Sacharov, op de Universiteit van Sorbonne, alwaar er een ceremonie werd gehouden ter viering van Internationale dag van de vrouw.*

Nieuw ras gefokt: Bandog erger dan pitbull

De Britse onderwereld heeft een nieuw wapen: de 'bandog'. Deze speciaal gefokte hond overtreft zijn soortgenoten in agressie en kracht. Het dier, dat zo'n zestig kilo weegt, is een kruising tussen een Amerikaanse pitbull, een buldog, een rottweiler en een rhodesische dog.

De Britse dierenbescherming heeft onlangs alarm geslagen. Zij maakt zich grote zorgen over de snel groeiende populariteit van de bandog, die de wendbaarheid, het uithoudingsvermogen en de agressie van de pitbull en de kracht en het gewicht van de grotere soorten in zich verenigt. Voor dierenbeschermer Tim Wass is het dier "de verschrikkelijkste hond" die hij ooit heeft gezien. "Deze hond is alleen maar gefokt vanwege zijn agressiviteit. Het is een nachtmerrie. Ik kan een pitbull van 30 kilo al niet aan. Het vooruitzicht om met een afstammeling van 60 kilo te worden geconfronteerd, is huiveringwekkend", zegt Wass. "Het klinkt ongelooflijk. Maar als je Frank Bruno (het bekende Britse zwaargewicht boksen) in een kamer zou opsluiten met een bandog, zou alleen de hond eruit komen", aldus de dierenbeschermer.

Onderzoek wijst uit: Leefwijze heeft invloed op gezondheid

Leefwijze en leefomstandigheden hebben een veel grotere invloed op gezondheid, ziekte en sterfte dan medisch ingrijpen. De Wierdense huisarts C. Boot stelde dit op een discussieavond van de rijksuniversiteit Limburg. Volgens hem is er te weinig aandacht voor de risico's van medische behandelingen en geneesmiddelen.

Bij bepaalde ziekten die vroeger tot de dood leidden heeft de geneeskunde grote successen geboekt. Maar volgens Boot zijn de gezondheidsbevorderende effecten van de geneeskunde in de laatste decennia vaak twijfelachtig of marginaal. Intussen stijgen de kosten en worden de mensen steeds afhankelijker van medische hulpverleners.

Voor 1945, dus voor de toepassing van allerlei moderne medische therapieën en technieken, heeft zich al 90 procent voorgedaan van de daling van de zuigelingensterfte sinds de vorige eeuw. Bij het terugdringen van infectieziekten heeft de toenemende welvaart die gepaard ging met betere voeding, behuizing en hygiëne volgens Boot een veel belangrijkere rol gespeeld dan antibiotica en vaccinaties.

Hij citeerde buitenlandse onderzoekers, die tot de conclusie zijn gekomen dat het opnemen van patienten met een hartinfarct op hartbewakingsafdelingen het sterfterisico niet verkleint en voor mensen boven de 70 zelfs lijkt te vergroten. Ook is volgens hem niet aangetoond dat het levenslang slikken van bloedverdunnende middelen om een volgende infarct te voorkomen zinvol is.

***

DE EXPORT-Import bank van Japan gaat leningen tegen een lage rente verstrekken aan buitenlandse ondernemingen om die te stimuleren meer naar Japan te exporteren. De bank is oorspronkelijk opgericht om Japanse exporteurs te steunen.

Bij de Krijgsmacht: Etnische minderheden voorrang

Mensen uit **etnische minderheden** krijgen tot en met 1993 voorrang bij sollicitatie naar een baan in de krijgsmacht. Bovendien wordt voor deze mensen een nog te bepalen aantal extra banen geschapen voor maximaal drie jaar en de mogelijkheid tot vervolgaanstelling.

Dit staat in een ontwerpplan "voor positieve actie voor de integratie van etnische minderheden in de krijgsmacht". Minister Ter Beek van Defensie heeft het plan ook naar de commissies voor defensie en minderhedenbeleid van de eerste en tweede kamer toegestuurd. Ook de landelijke advies- en overlegstructuur minderhedenbeleid is van het voornemen op de hoogte gebracht en om advies gevraagd.

Ter beek hoopt dat op deze manier over drie jaar 1 procent van de vrijwilligers (551 mensen) afkomstig is uit etnische en culturele minderheidsgroepen. De minister denkt dat met de uitvoering van het plan tot en met 1993 ruim 71 miljoen gulden is gemoeid.

De algemeen direkteur van Volkswagen Carl H. Hanor presenteert het nieuwe prototype 'Futuro' op de zestigste Internationale auto-tentoonstelling. De nieuwigheid aan dit model is dat alle vier de wielen met het stuurwiel gekeerd kunnen worden.

AGENDA CURAÇAO

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
10 maart 1990 vanaf 08.00 uur tot 12 maart 1990 om 07.00 uur.
Dokter Wong Loi Sing, Sentro Mediko Sta Rosa, tel.: 671101; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 87284 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgene artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
9 maart 1990 vanaf 17.00 uur tot 12 maart 1990 om 07.00 uur.
Dokter Rosales-Concession, Sentro Mediko Brievengat, tel.: 77244; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 75611 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
9 maart 1990 vanaf 17.00 uur tot 12 maart 1990 om 07.00 uur.
Dokter Spong, Sentro Mediko Tera Corra, tel.: 648700; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 87004 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Schellens, Lucacius en Spong).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

*****

VERENIGING VAN TANDARTSEN: voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 82222 op te bellen.

******

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

THORAX CENTRUM (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

WIT GELE KRUIS voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Römer, tel.: 370460.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 44231/44232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Pieters, tel.: 671147, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Pieters, tel.: 671147.
Kraamkliniek Rio Canario, Schottegatweg Noord 43, tel.: 43838/44510; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere woensdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO (Fontein 35, tel.: 648077): open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Van Herwijnen, tel.: 642798.

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)

Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.

Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

*****

BOTICA'S (weekeindedienst)
Zat.: Otrobanda
Sta. Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15, tel.: 82857.
Punda
Brievengat, Corrieweg 32, tel.: 79098.

Zon.: Otrobanda
Piscadera, Jan Noorduynweg z/n, tel.: 85022.
Punda
Banda Ariba, Herst 31, tel.: 676822.

*****

VERLOF BEGRAFENIS
10 mrt: R.J. Grüning, Patrijsweg 9.
11 mrt: S. Jennie Kleinmoedig, Angolaweg 76.

MAANDAG
TOERISTENSCHIP
09.00-18.00 uur 'Carla Costa'.S.J.

*****

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zond.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00; 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (chrismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

*****

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdiesnt.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

*****

GEREFORMEERDE KERK
Arowakenweg
08.30 ds. W.J. Keesenberg (pap); 17.00 ds. Grutter (vr. stof)
Seru Fortuna
10.00 br. Kirindongo; 19.30 ds. J. Glas.
Buena Vista
08.30 ds. J. Klapwijk; 19.00 ds. J. Klapwijk.
Santa Rosa
10.00 br. G. Lai; 19.00 ds. W.J. Keesenberg.

VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTE VAN CURACAO
EBENEZER CHURCH: 09.30 uur ds O.G. Haasnoot (H.C.)
TAMARIJN: 09.30 uur ds. N. Gilhuis (HA).
EMMAKERK: 09.30 uur H.B. v/d Steen.

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 16.30 Telefiesta; 18.30 Going Great; 19.00 Koktel Turistiko; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Karta di Oro; 20.45 Partido politiko MAN; 21.15 Herhaling Karnaval; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.07 Vervolg herhaling Karnaval; 23.30 Sluiting.

ZONDAG: 14.30 Raggedy Ann and Andy; 15.00 Bingo show; 15.45 Music; 16.00 Sena di Senjor; 17.00 Sala di Konsierto; 17.50 Wega di number Korsou; 18.00 Di bishita ku: Ced Ride; 19.00 Wil di suerte; 19.30 Programa special di Sitek; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 7 Dia; 21.00 Best Sellers: Giribaldi the General; 22.00 Starting from scratch; 22.30 Sto Domingo Invita; 23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

******

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredacteur)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secreteresse), Izaan Moenilalam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djsbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel. 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

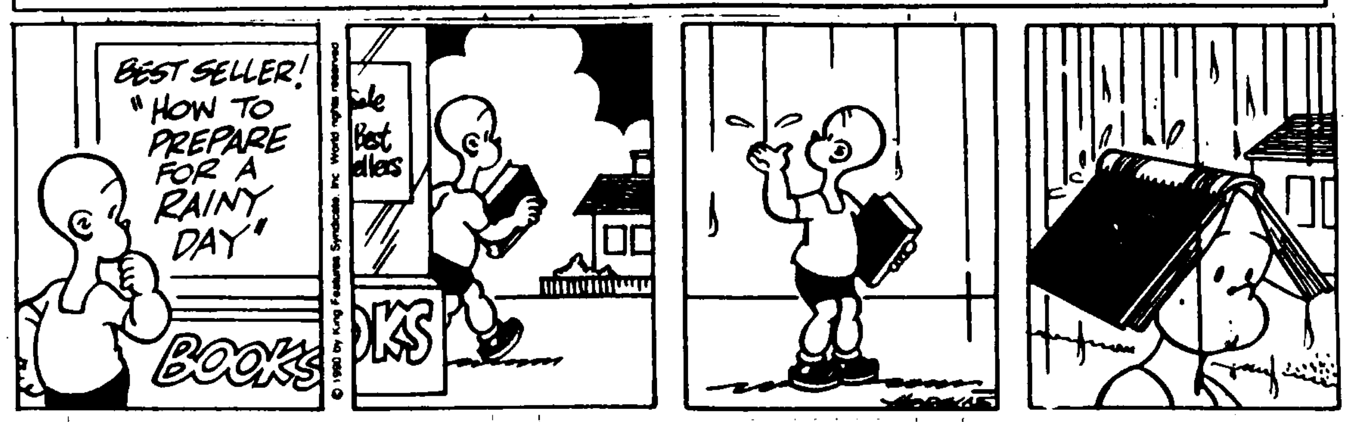
Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Liefdadiger door Martin Toonder

5161 — 'Kijk, kijk!' riep de heer Brekel uit. 'Daar hebben we de burgemeester! U voelt de dingen fijn aan, zoals ik gehoord heb. Geen zee gaat u te hoog, vertelde men mij. We blijven lachen, is uw motto! Kijk, met u kan ik praten!'
'Eh, tja, haha', zei de magistraat wat onzeker. 'Mijn gevoel voor humor is bekend, ja. Maar eh... wie bent u?' 'Mijn naam', hernam de ander, 'is Lieven Brekel. Altijd daar, waar wat licht en vrolijkheid gebracht moet worden. Dag en nacht ben ik bezig met het oplossen van moeilijkheden van anderen. Zo heb ik bijvoorbeeld de parkeermeters uitgevonden — en het zelfklevend plakband'.
'O, aha', riep de burgemeester uit. 'Dan heb ik van u gehoord! En nu wilt u ons helpen met die vechtersbazen? Dat zei de commissaris tenminste'.
'Juist ja', gaf de ander toe, 'de Richels en de Loenen. Die staan niet op zichzelf, hoor! Hun probleem is algemeen, zou ik willen zeggen. Het is een huisvestingsprobleem, wat u?'
'Net wat ik al dacht!' riep de magistraat uit. 'Slechte huizen, slechte zeden!' Hij wilde verder gaan, doch nu stapte de bezoeker voor hem aan naar buiten. 'Eerst even iets anders', verklaarde hij. 'Ik ga dat huisvestingsvraagstuk voor u oplossen. Maar om een mooie sfeer, vol begrip, tussen ons te kweken heb ik een klein geschenkje voor u meegenomen'.
Zo sprekende begaf hij zich naar de automobiel die voor het bureau geparkeerd stond en trok een soort toeter uit zijn tas.
'U bent een liefhebber', sprak hij. 'Dat zie ik aan uw wagen. Daarom is dit voor u. Haha. We blijven lachen'. En hij stak de hoorn knijpend omhoog, zodat het instrument het geloei van een droevige koe liet horen.

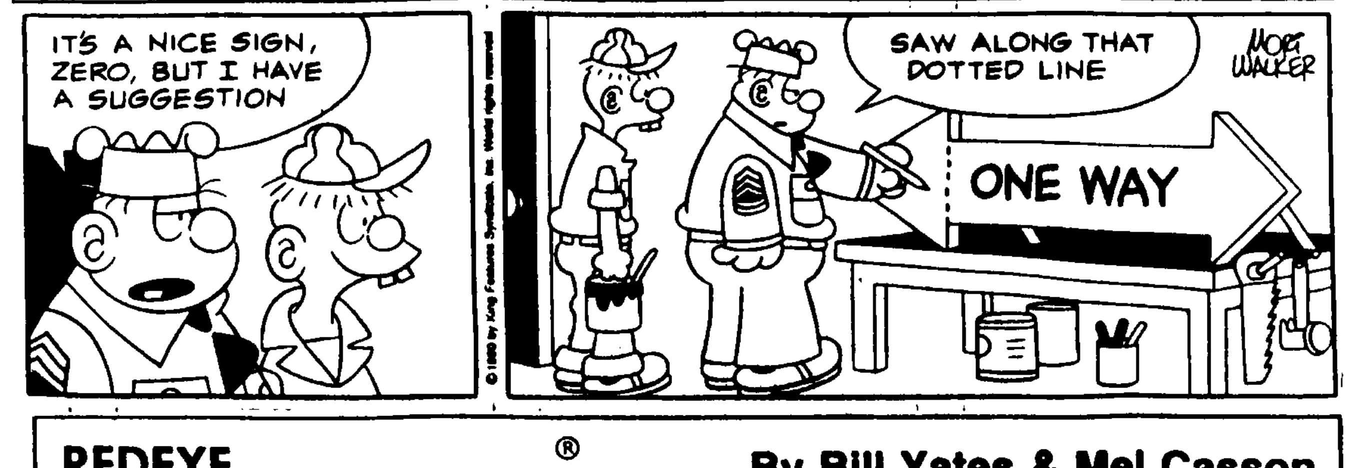
HENRY ® By Dick Hodgins

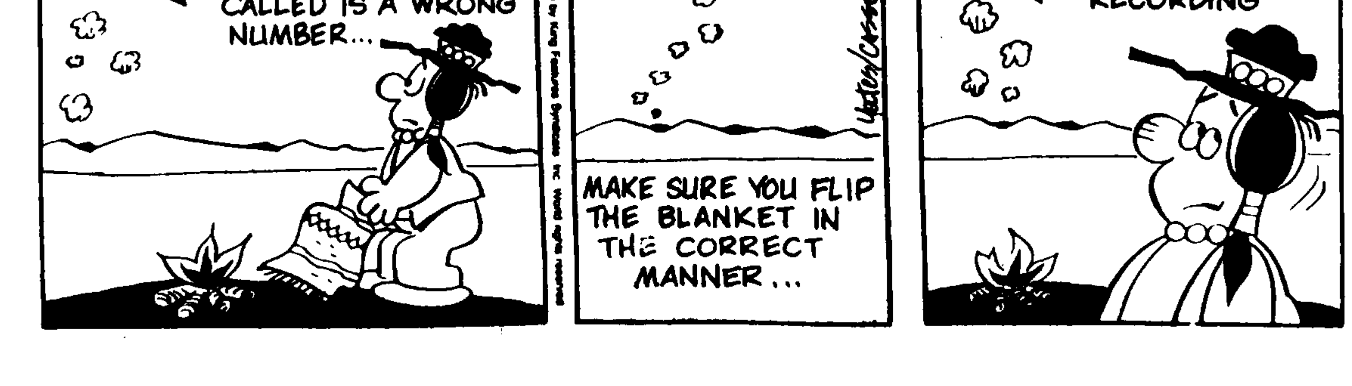
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/ 14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan **mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.**

Opmerkingen over opleiding

Gedeputeerde Marsera door PAN 'gekwetst'

KRALENDIJK — Met verwijzing naar een artikel dat in de Amigoe is verschenen en waarin PAN-leider Arthur Sealy de gedeputeerden Ellis, Domacassé en Marsera er op wijst dat zij respectievelijk slechts een Mulo-, Mavo- en LTS-diploma bezitten voelt gedeputeerde van Onderwijs Cai Marsera zich gekwetst.

Marsera vindt echter dat leider Arthur Sealy nu zijn masker heeft laten vallen en zich opstelt als iemand die een ander die geen hogere studie heeft gevolgd als de vermelde diploma's discrimineert.

Marsera: 'Dat doet hij dus ook tegenover zijn eigen kandidaten op de PAN-lijst die nauwelijks een gelijkwaardige of zelfs helemaal geen diploma hebben. Een klap in het gezicht van zijn medekandidaten, de bevolking van Bonaire en de leerlingen van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB)'.

De gedeputeerde meent, dat wanneer hij en zijn beide collega's gedeputeerden hetzelfde geluk hadden gehad als Sealy zij ook met een beurs naar Nederland hadden kunnen gaan.

Marsera: 'Ik ben trots op mijn LTS-diploma dat ik op Bonaire heb gehaald. En ook op mijn diploma instrumentmaker dat ik heb behaald op de Shell-bedrijfsschool bovenbouw dat het niveau had van de huidige MTS. Ook heb ik het diploma hoofdcommies der Belastingen, het certificaat DEA en verschillende andere certificaten'.

Verder weidt Cai Marsera uit over zijn loopbaan, zowel op Aruba, Curaçao en Bonaire. Marsera wijst er tevens op, dat zijn gemiddelde stemmenaantal bij de verkiezingen tachtig is geweest. Hij wil nu 16 maart afwachten om te zien hoeveel stemmen PAN-leider Arthur Sealy daar tegenover stelt.

Onterechte aanval Janga op Soliana

KRALENDIJK — Raadslid Broertje Janga heeft via een verklaring gezaghebber mr George Soliana het verwijt gemaakt dat deze niet in wenste te gaan op de vragen van Janga over de Warahama-kwestie. Soliana echter reageerde volkomen juist door Janga mee te delen, dat zijn vragen niet relevant en niet ter zake doende waren.

Zowel een Papiamentstalig ochtendblad als Paboso-leider Norwin Willem lieten zich verleiden om op dezelfde foute manier te reageren. Janga schreef gezaghebber Soliana namelijk een brief over zijn ontslag. In diezelfde brief informeerde Janga naar de situatie van Warahama. Evenals Booi wellicht prive belangen en overheidsbelangen heeft verward in de Warahama kwestie, zo verwarde nu Janga privé-belangen en raadsbelangen.

Janga die na een wonderbaarlijke manier de dag na zijn brief al antwoord had gekregen van gezaghebber Soliana herstelde zijn fout door zijn Warahama-vragen opnieuw en nu op de juiste manier te stellen. De enige juiste vraag van Janga was, of hij op zijn vragen als Raadslid even snel antwoord kan krijgen als op de vragen die hij gesteld had als privé-persoon.

Echtpaar Van Wel op bezoek

WILLEMSTAD — Gezaghebber drs Elmer Wilsoe ontving onlangs bezoek van de heer en mevrouw Freek van Wel. De heer Van Wel is auteur en is meer dan 15 jaar werkzaam op Antilliaans Cultureel gebied in Nederland in nauwe samenwerking met het kabinet van de gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen in Nederland. Dit is het eerste bezoek van het echtpaar Van Wel aan Curaçao, waarbij gebruik werd gemaakt om onder meer aan de gezaghebber het boekwerk, 'Met eigen stem' aan te bieden. Dat is een bloemlezing van Antilliaanse literatuur.
Foto (vlnr): de heer Van Wel, gezaghebber Wilsoe en mevrouw Van Wel.

Op zaterdag 3 maart 1990 overleed te Tilburg

FRATER MARTINUS V.DEN BOSCH

Hij was 80 jaar oud en vanaf 1926 lid van onze Congregatie. Van 1934 tot 1969 was Fr. Martinus werkzaam in het onderwijs, op Bonaire en Curacao.

Wij bevelen de overledene aan in Uw gebed.

Namens de fraters van de Antillen
Fr. M. Aurelio Verbunt
R.O.

PDB: Geen vertrouwen in politieke overlopers

KRALENDIJK — Volgens woordvoerder Elias Bernabela van de combinatie PDB/POB is het huidige bestuurscollege gebaseerd op verraad en overlopers. Volgens Bernabela zullen alle kiezers er rekening mee moeten houden dat er leiders zijn die kunnen overlopen naar een andere partij wanneer zij eenmaal het vertrouwen van de kiezer hebben gekregen.

Elias Bernabela vindt dan ook, dat niemand vertrouwen mag geven aan een overloper die in 1971 zijn partij heeft verraden en dat voor de tweede keer doet in 1989. De kiezer zal hierover tenslotte zijn oordeel kunnen uitspreken door niet meer op Alipio Goeloe (POB, PDB, Onafhankelijk, UPB) te stemmen is de mening van Elias Bernabela. Eveneens wijst de POB woordvoerder erop, dat nog steeds corruptie in de overheid plaatsvindt. Bernabela: 'Niet alleen omdat partijleiders zich bevoordelen met zaken die van de overheid zijn, maar ook omdat ambtenaren bestellingen doen op naam van de overheid maar daar zelf gebruik van maken'. Ook de politieke benoemingen blijven een doorn in het oog van de POB en niet capabele ambtenaren ontvangen flinke salarissen om gedurende werktijd politiek te spelen en stemmen voor de partij te kopen.

Volgens de POB worden er momenteel alle soorten manipulaties verricht met terreinen die verdeeld worden onder de politieke vriendjes. Het allerergste is echter dat de overheid terreinen uitgeeft aan de grote bedrijven die de UPB hebben geholpen hun clubhuis te bouwen, aldus de secretaris van de POB Elias Bernabela.

Gezel-schilderen

WILLEMSTAD—Negentien deelnemers aan de vakopleiding aspirant gezelschilderen ontvingen op 6 maart hun diploma uit handen van gedeputeerde Riacrdo Isebia. Deze opleiding werd georganiseerd door de dienst Arbeidszorg, in samenwerking met Feffijk en Sede Antias. Onder de geslaagden bevond zich één dame, Milouska Engelhardt (op de foto, samen met gedeputeerde Isebia en Frank Gressman).

De cursus heeft acht maanden geduurd. Door de Feffijk werd medewerking toegezegd om de geslaagden in de gelegenheid te stellen deel te nemen aan de voortgezette opleiding volgens het leerlingenstelsel. Dit biedt de mogelijkheid om na voltooiïng van de opleiding in Nederland verder te studeren voor instructeur schilderen. Namens de dienst Arbeidszorg verklaarde Frank Gressman dat er nog twee vakopleidingen volgen en wel voor apothekers-assistente en slager, beide in samenwerking met Feffijk en Sede Antias.

NORIT, producent van actieve koolstof voor onder meer zuiveringsinstallaties, is vorig jaar verder gegroeid. De omzet steeg met 10,4 procent van Nf 233 miljoen tot Nf 257 miljoen. De nettowinst ging met 23,3 procent omhoog van Nf 24 miljoen naar Nf 29,5 miljoen. Aangezien er dit jaar geen nieuwe productiecapaciteit in gebruik zal worden genomen en men deze nagenoeg al optimaal benutte, houdt Norit rekening met een bescheiden stijging van de winst dit jaar.

Weinig interesse voor jubileum vakbond

Simabo-donaties voor sociale instellingen

KRALENDIJK — Vrijdagavond bood Simabo-voorzitter Norwin Willem vier sociale organisaties een financiële bijdrage aan die tot doel had een bijdrage te leveren in het algemeen belang van de aan de stichtingen toevertrouwde kinderen. De grote en onterecht afwezigen waren de leerkrachten/Simaboleden.

Toch was het vrijdagavond tevens het tien-jarig bestaan van de vakbond voor leerkrachten Simabo. Een wat teleurgestelde voorzitter Willem liet in zijn toespraak doorklinken dat de vraag moet worden gesteld in hoeverre de vakbond nog bestaansrecht heeft. Een eerdere oproep aan de leden had evenmin de verwachte respons opgeleverd. Willem memoreerde in zijn toespraak het ontstaan van de Simabo uit een fusie van de VLB en de Ormabo.

Ook herinnerde Willem aan de uitstekende samenwerking tussen zijn persoon, VLB-voorzitter Hubert Vis en Ormabo-voorzitter Hubert Linkels: het meest effectieve en constructieve congres dat ooit op Bonaire werd georganiseerd; het driedaagse onderwijscongres naar aanleiding van de beleidsnota Enseñansa pa un i tur.

Willem attendeerde eveneens op de vele persoonlijke opofferingen die een vakbondsleider zich moet getroosten en hoewel vaak gezegd wordt, dat de vakbond een pilaar in de gemeenschap is, benadrukte Norwin Willem dat dit juist in de praktijk veel te wensen overlaat. Voor de komende tien jaar wenst Willem, die met deze avond ook afscheid nam als voorzitter van de Simabo, dat de schoolbesturen in de toekomst zullen worden samengesteld uit wat minder conservatie personen en wat meer uit mensen die van onderwijs verstand hadden.

Als laatste hekelde Willem het overheidsbeleid op onderwijskundig terrein. Hij attendeerde op de vele ad hoc beslissingen die tenslotte het merendeel van de leerkrachten hebben gefrustreerd.

Aan het eind van zijn toespraak verzocht Willem de vertegenwoordigers van de stichtingen een overzicht te geven van hun doelstellingen en daarna overhandigde de aftredend voorzitter van de Simabo aan de stichting Maria Hoppner en de stichting Gehandicapte kinderen een cheque. Ook pastoor Daniel kreeg een bijdrage voor zijn hongerende Haitiaanse kinderen op de Dominicaanse Republiek en tenslotte Rudy Jacobs, die al jaren optrekt met de jeugd die thuis te weinig aandacht ontvangt.

WILLEMSTAD — Sidney Ritter (midden), auteur van het boekje '50 jaar stemgedrag op Curaçao', heeft een exemplaar van het boek overhandigd aan de Antilliaanse gevolmachtigde minister Edsel Jesurun (links), die momenteel in Willemstad is. In de jongste editie van de Antilliaanse nieuwsbrief - een publikatie van het kabinet van de gevolmachtigde minister - wordt van het bezoek melding gemaakt. Links het hoofd van de afdeling voorlichting van het Antillenhuis, Ronchi Martina, die momenteel zijn vakantie doorbrengt op Curaçao.

Paboso valt over inkomen Crestian

KRALENDIJK - Een van de partijpunten in het Paboso-regeerprogramma is het optrekken van de ouderdomsvoorzieningen en de stijging van het minimumloon. In schrille tegenstellingen tot het ontoereikende inkomen van een groot deel van de bevolking vermeldt Paboso dat het jaarlijkse inkomen van de Bonaireaanse minister ing Franklin Crestian de 180.000 gulden overtreft.

'Uiteraard geen slecht inkomen voor iemand die begin 1983 nog werkloos was'. Paboso berekent het salaris voor minister Crestian op 15.000 gulden per maand. Een klein rekensommetje leert, dat Crestian 9000 gulden per maand beurt als minister, maar daarnaast ook fl.275,- per dag als minister van Bonaire. Voor elke dag die hij op Curaçao verblijft. Aangezien Crestian zich op Bonaire niet heeft uitgeschreven, maar wel een huis heeft gehuurd op Curaçao waarin hij met zijn gezin woont, tikt zijn salaris elke dag aan met tweehonderdenvijftig gulden.

Daarnaast, zo wijst Paboso erop, rijdt Crestian voor niets in een auto reist hij voor niets en tekent hij voor hetgeen hij eet en drinkt.

Met nadruk stelt de Partido Sosial Bonairiano dat het niet de bedoeling is om Crestian in een kwaad daglicht te stellen, maar wel om duidelijk te maken hoe groot het verschil is tussen de 395 gulden maandelijks die een alleenstaande gepensioneerde ontvangt en de 275 gulden die Crestian boven zijn salaris dagelijks ontvangt.

» stockmarket « NEWS

AMSTERDAM MARCH 9, 1990

AKZO	128,00	NAT.NEDERL.	70,10
AMRO BANK	71,50	PHILIPS GLOEIL.	40,50
BOLS LUCAS	164,50	ROBECO	99,80
GIST BROCADES	27,60	RODAMCO	81,10
HAGEMEYER	112,50	ROLINCO	97,80
HEINEKEN NV	109,00	RORENTO	57,20
KLM	37,40	ROYAL DUTCH	145,00
KON.NED.PAP.	39,60	UNILEVER	145,00

NEW YORK STOCK EXCHANGE MARCH 9, 1990

ABBOTT LABS.	64 7/8 +	1/8	HOMESTAKE MNG.	19 1/2	UNCH
ALCAN	20 3/4 -	1/4	IBM	106 3/4 -	1/4
AMER.BRANDS	64 1/2 - 1		ITT	54 3/8 - 1	
AMERICAN EXP.	27 7/8	UNCH	JOHNSON & J.	55 1/2 -	3/8
APACHE	15 5/8 -	3/8	KELLOGG	59 7/8 - 1	
AM.TEL.& TEL.	41 1/8 -	5/8	MERCK & CO	68 1/2 -	1/2
AMOCO	54 1/8 -	7/8	MINNESOTA MNG.	81 1/4 - 1	3/8
ANHEUSER B.	35 3/8 +	1/4	MOBIL CORP.	61 1/2 -	3/4
BECTON DICK	60 1/4 - 1		MONSANTO	109 5/8 -	3/8
BORDEN	31 5/8 -	3/8	NCR CORP.	68 1/4 - 1	5/8
CAMPBELL S.	49 3/8 +	3/4	NORF.SOUTH	37 1/8 -	1/4
CHRYSLER	18 1/4 +	1/2	NORTHROP CORP.	17 1/8 -	1/2
CITICORP	25 1/8 -	1/8	PARAMOUNT COM.	45 1/2 +	1/4
COCACOLA	71 7/8	UNCH	PLACER D.M.	17 3/4	UNCH
DIGITAL EQ.	77 1/8 +	1/4	PFIZER	60 5/8 -	3/4
DUPONT	39 1/4 -	3/4	PHELPS DODGE	59 1/4 -	7/8
EAST.KODAK	39 7/8 -	1/4	PHILIP MORIS	37 3/4 -	3/4
EXXON	46 1/2 -	1/4	POLAROID	46 3/8 -	1/2
FORD	47 5/8	UNCH	QUAKER	47 1/2 +	1/8
GENL.ELECTR.	62 7/8 -	1/8	RALSTON P.	82 3/4 -	3/8
GENL.MOTORS	46 1/8 +	1/4	SARA LEE	28 3/4	UNCH
GILETTE	50 3/4 -	3/4	SHELL TRP.TR.	45 1/2 -	7/8
HEINZ	30 3/8 -	5/8	UPJOHN	36 1/8 -	1/8
HILTON	50 7/8 +	1/4	UNOCAL	30 1/4 -	1/2

DOW JONES
INDUSTRIALS 2681.75 - 14.42
TRANSPORTATION 1139.04 + 1.78

MARKET COMMENT MARCH 9, 1990:
DECLINES BEAT ADVANCES ABOUT 4 TO 3 ON VOLUME OF 140 MILLION SHARES.

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 10 MAART 1990 PAGINA 1

Weekend Bijlage

Curaçao gaat naar de stembus

Verkiezingscampagne: de jus is er af....

-door Norbert Hendrikse-

DE STEMGERECHTIGDEN gaan op de vijf eilanden van de Nederlandse Antillen komende vrijdag naar de stembus om een nieuw parlement- of Staten zoals dat bij ons heet- te kiezen. Om de vier jaar- tenminste als er geen tussentijdse verkiezingen zijn veroorzaakt door kabinetscrises- moet er gestemd worden om te komen tot de verdeling van de 22 beschikbare statenzetels, waarvan sinds de afscheiding van Aruba in 1986 er 14 bestemd zijn voor Curacao, drie voor zowel St.Maarten als Bonaire en 1 voor St.Eustatius en Saba elk.

De verkiezingscampagne is bijna geruisloos verlopen. De laatste jaren zijn de lokale politieke partijen beduidend minder aktiviteiten gaan ontplooien bij het dingen naar de gunst van de kiezers. De verbeten strijd van vroeger, gepaard gaande met circusachtige toestanden, lijkt voorgoed tot het verleden.

Nog niet zo lang geleden gingen verkiezingscampagnes op Curacao vergezeld van een reeks openbare vergaderingen in de bario's van Bandariba tot Bandabou. Op een podium voorzien van luidsprekers die het geluid kilometers ver in de omtrek hoorbaar maakten, traden de meest prominente kandidaten voor het voetlicht. De wankele, voor de gelegenheid gehuurde, stoeltjes in 'Kura di Shon Fil', Kas di Pueblo, Sentro Demokrat en al die andere plaatsen waar vergaderd werd, werden vooral bezet door zwaarlijvige fanatieke dames, getooid met de kleuren van de partij en voorzien van petjes en vlaggetjes. Op een teken van de ceremoniemeester betuigden ze met schelle stem hun instemming met hetgeen gezegd werd en niet zelden werd de bijeenkomst besloten met het zingen van het partijlied, plechtig aanhoort door de in keurige jasjes of gesteven guayabera's gestoken partijbonzen.

Hoeden, petten, posters en t-shirts, waren bij de verkiezingscampagne van dit jaar niet zoveel meer te zien.

CHARISMA

Hoogtepunt was steevast de redevoering van de 'lider', de lijstaanvoerder. Mannen met charisma (voor vrouwen was in de politiek toen nog maar nauwelijks plaats, laat staan als lijsttrekker), die hun emoties lieten gaan in hun oproep om toch maar vooral op hun te stemmen teneinde het land van de ondergang te behoeden. En natuurlijk werden daarbij ook de nodige beloftes gedaan: betere straatverlichting, geasfalteerde wegen, meer studiebeurzen voor de kinderen, wie weet een hogere uitkering voor werklozen en gepensioneerden.

Er zou zelfs ooit op Bandabou zijn beloofd dat er voor liefhebbers 'buriku di motor' (ezels met hulpmotor) beschikbaar zouden worden gesteld, maar dat was waarschijnlijk kwaadsprekerij van de tegenstander.

De campagne werd meestal afgesloten met een grandiose manifestatie, b.v. in het Rif-stadion, waarbij aan het eind een groots vuurwerk werd afgestoken. Ook waren er optochten met auto's die voorzien van borden en vlaggen luid toeterend door de straten van Willemstad en de buitenwijken reden. Aan het aantal auto's werd dan de populariteit van de diverse partijen gemeten, evenals men dat deed met het aantal bezoekers bij de openbare vergaderingen.

VOORBIJ

Die tijden zijn voorbij. De politieke partijen hebben in de loop der jaren voor meer soberheid gekozen. Eerst werden de openbare bijeenkomsten afgeschaft en vervangen door kleinere 'contactbijeenkomsten' ten huize van partijfunctionarissen (lider di bario) in de diverse wijken. Aanhangers van de partij en genodigden, komen voor het borreltje en het hapje dat gratis wordt aangeboden en ook om hun persoonlijke wensen kenbaar te maken in ruil voor een beloofde stem. Er zijn er ook bij die de 'kontaktos' van alle partijen bijwonen, meer voor het drankje en hapje dan uit politieke belangstelling. En ook zij beloven bij het heengaan, op de dag van de verkiezingen het hokje achter een van de kandidaten van de partij in kwestie rood te zullen maken.

De optochten zijn al langer afgeschaft. Ten eerste voelt niemand er meer voor in zijn vrije tijd als een dwaas in een file te gaan zitten, zeker niet als hij dat elke dag al moet doen om van huis naar zijn werk te rijden of om de kinderen naar school te brengen. Bovendien is de benzine een stuk duurder geworden en is de politie niet meer te porren voor werk in de vrije uurtjes, zeker niet nu er geen overtime meer betaald mag worden.

Een aantal jaren heeft men het gemis aan al dit gedoe nog opgevangen door het kwistig uitdelen van reclamemateriaal: petten, t-shirts, bumperstickers enz. Daarnaast werd alles wat los en vast zat langs de openbare weg volgeplakt met posters en verschenen er borden met levensgrote foto's van onze politieke prominenten, die prompt door de tegenstanders werden beklad.

Aan deze kwalijke praktijk kwam een eind toen de gezaghebber er een gewoonte van maakte bij het begin van de verkiezingscampagne de vertegenwoordigers van de partijen te ontbieden en hun plechtig te laten beloven dat ze elkaars spullen met rust zouden laten en 'op niveau' zoals dat heet hun campagne zouden voeren. Dit jaar was zelfs dat niet nodig, er waren amper borden die beklad konden worden...

TELEVISIE

Inplaats daarvan zijn de gereglementeerde partijpraatjes op de beeldbuis en de reclamespots op radio en t.v. gekomen. Voor de wekelijkse t.v.-zendtijd komen die partijen aan de beurt die zijn toegelaten tot de verkiezingen (dus als je niet de zevenhonderd plus handtekeningen haalt, kom je niet in aanmerking). Bij de aanvang van de serie uitzendingen wordt er geloot om de volgorde, want iedereen wil als laatste het woord voeren, hetgeen betekent twee dagen vóór verkiezingsdag want later mag dat niet volgens de t.v.-landsverordening. Dan zijn er nog een aantal regels waaraan de partijen bij gebruikmaking van zendtijd zich strikt dienen te houden. Men mag b.v. de tegenstander niet belachelijk maken (dat hoeft meestal ook niet); er mogen geen karikaturen worden gebruikt om de politieke opponenten uit te beelden, wat natuurlijk een stuk creativiteit wegneemt en men moet er voor instaan dat wat naar voren gebracht wordt op waarheid berust (en dat bij politici!!).

Dit alles maakt van zo'n t.v.-uitzending maar een saaie vertoning en heel wat minder leuk dan de openbare vergaderingen van vroeger. Daar konden tenminste rake dingen van de tegenstander worden gezegd en er kwamen bovendien veel pikante zaken naar buiten, al berustten die in de meeste gevallen op 'redu' oftewel roddelpraat.

Omdat de politici zich moesten bekwamen in het 'live' toespreken van een publiek, waren zij bovendien beter van tongriem gesneden dan nu het geval is, hetgeen tot uiting kwam bij hun interventies tijdens staten- en eilandsraadsvergaderingen. Nu zijn er maar weinig volksvertegenwoordigers die het publiek weten te boeien en de tribune in de statenzaal blijft dan ook nagenoeg leeg wanneer er vergaderd wordt, want wie gaat er urenlang zitten luisteren naar al dat saaie gepraat?

En zelfs het direkte radioverslag van Radio Hoyer krijgt nauwelijks meer aandacht, behalve dan van luie krantenverslaggevers die thuis of op de redaktie de bandrecorder aanzetten om de volgende dag hele passages letterlijk over te nemen i.p.v. van op de perstribune plaats te nemen voor het maken van een kritisch verslag.

GEEN GELD

Nee, een amusante vertoning als vroeger is de verkiezingscampagne zeker niet meer. De politieke partijen hebben er het geld ook niet meer voor, want zakenlieden die er een gewoonte van maakten een forse donatie te geven bij de 'fundraisings' aan het begin van de verkiezingscampagne, zijn wijzer geworden.

De stemmenjacht vindt nu nog voornamelijk plaats in de bario's die in de weken voorafgaande aan de verkiezingen druk bezocht worden door de politici. In sommige wijken, en met name daar waar de 'swinging voters' worden vermoed, die geen uitgesproken partijvoorkeur hebben, gebeurt dat zelfs huis aan huis. En als je als nieuwkomer in de politiek niet bereid of in staat bent dit 'veldwerk' te doen, dan kan je het gerust vergeten, want de basis voor een geslaagde politieke carriere wordt bij ons gelegd door de kunst te verstaan met de gewone man een borrel te drinken, een dominootje te leggen en vooral over allerlei futiliteiten urenlang te kunnen doorzagen.

De met dure kreten doorspekte partijprogramma's die vlak vóór de verkiezingen worden uitgegeven, zijn dan ook niet meer dan een obligaat verschijnsel en stellen, zoals ook de politieke analysten van Kousa Komun laatst vaststelden, niets voor. Trouwens wie leest die dingen?

KEUZE

Als je dan toch onvoorbereid en slecht geinformeerd volgende week naar de stembus gaat, op wie moet je dan stemmen? Welnu dat is niet zo moeilijk. Op Curacao heb je de keuze tussen zes partijen: de traditionele PNP (Ñationale Volkspartij), de DP (Democratische Partij) en de MAN (Movimentu Antiyas Nobo). De eerste noemt zich sociaal-christelijk, de twee andere sociaal-democratisch, maar echte ideologische partijen zijn het niet en het is de vraag of alle kandidaten op de lijst werkelijk weten wat de ideologie van hun partij inhoudt.

Dan is er de combinatie SI/FOL, een samenwerking tussen de van enkele jaren terug van de PNP afgescheiden 'sociaal-onafhankelijken' en Frente Obrero. Deze partij van Papa Godett is lang niet meer wat hij geweest is. Godett, de oude leeuw, is zijn tanden kwijt.Brown de revolutionair is van het toneel verdwenen en Tolinchie Pietersz is al lang blij dat hij zijn tijd uit mag zitten. Vandaar dat men gretig inging op de uitnodiging van SI om zich gezamenlijk aan de kiezers te presenteren.

Nieuw aan het politieke firmament zijn de partijen Nos Patria en PAN. De eerste is opgericht door de populaire t.v.-presentator Oswin 'Chin' Behilia, kort nadat hij na een conflict met de ATM-direktie met zijn programma Telepatria van het scherm afmoest. Toch is het oprichten van zijn politieke partij geen revanche zegt hij zelf.

PAN heeft zich als voornaamste doel gesteld om van Curacao een provincie van Nederland te maken. Dan hoeven wij ons geen zorgen meer te maken over banaliteiten als gebrek aan financiën, een duur defensieapparaat en buitenlandse vertegenwoordigingen. En dan kunnen wij een rustig leventje blijven leiden op ons fantasy-island, terwijl moeder-Holland de problemen oplost. Een merkwaardig conservatief uitgangspunt voor een Curacaose partij anno 1990, zeker wanneer men weet dat deze wordt aangevoerd door de zoon van een van de oprichters van de revolutionaire Frente Obrero.

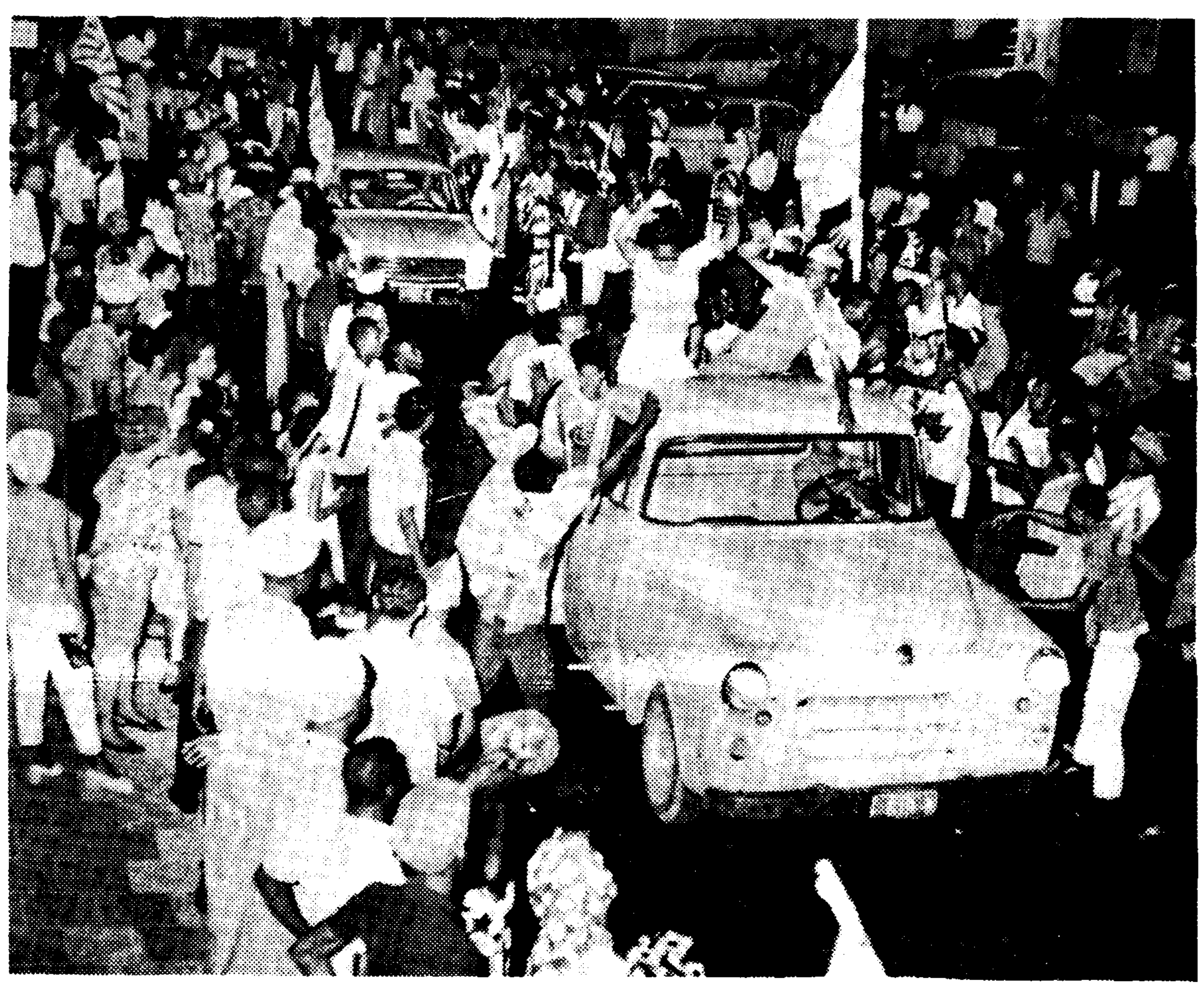
GEEN VERSCHIL

Als U de partijprogramma's niet heeft gelezen, geen posters en foto's van de kandidaten heeft gezien, de voorkeur heeft gegeven aan de novela's op Caracas of de films van HBO boven de politieke t.v.-babbels op Telecuracao, dan kunt U met een gerust hart en onbevoordeeld naar de stembus. Als U op één van de vier partijen stemt die waarschijnlijk de kiesdeler halen (daarvoor zijn minstens 4000 stemmen nodig)- dat zijn de PNP, MAN, SI/FOL en de DP- dan weet U in ieder geval zeker dat de partij van uw keuze ofwel in de regering dan wel in de oppositie terecht komt. Met ons systeem van coalitieregering is het volkomen onvoorspelbaar wie er uiteindelijk gaan regeren en wie er naar de oppositiebanken worden verwezen. Het recente verleden heeft uitgewezen dat de grootste partij langs de zijlijn mocht blijven staan en dat partijen die net kwamen kijken een minister of gedeputeerde mochten leveren.

Raak dus niet in paniek door uw onwetendheid, maar maak met een gerust hart gebruik van uw democratisch recht om mee te beslissen over de samenstelling van ons volgende parlement. Aan een voorspelling van de einduitslag zullen wij ons maar niet wagen. Alleen dit: normaal gesproken doen er zich geen grote verschuivingen voor bij statenverkiezingen, hoewel verrassingen uiteraard nooit uitgesloten kunnen worden. Of vindt U, net als wij, één zetel meer of minder ook geen verrassing?

Deze drie hadden het een aantal jaren gevonden: samen broederlijk op de fiets met de vlaggen van hun partij.....

Optochten als deze zijn uit de tijd geraakt...

IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

DE HOOP DAT het nieuwe Europa na 1992 er ook nog eens op korte termijn, en dicht bij huis, een extra, winstgevend afzetgebied met 420 miljoen consumenten bij krijgt, moet voorlopig flink worden getemperd. De plotselinge politieke aardverschuiving in Oost-Europa blijft daar uiteraard ook niet zonder gevolgen voor de economie. Maar het is een illusie te denken dat de ommekeer meteen leidt tot 'positieve vooruitzichten'.

Ondanks verwoede pogingen slaagt de Sovjet-Unie er maar niet in de land- en tuinbouw te moderniseren. Russische vrouwen rusten even uit na inspannend handwerk op het veld.

Achterstand op gebied management en technologie

Zakendoen met Oost-Europa blijft voorlopig hulpverlenen

OOSTEUROPA-kenners in de commercie, zakenmensen en toplieden van handelsinstituten die al minstens twintig jaar in het Oostblok bivakkeren, spannen momenteel samen om vooral té gretige ondernemers die louter uit zijn op snel gewin in die landen af te remmen en te ontmoedigen. Want jacht op succes werkt averechts. Niet alleen voor de opbouw van de Oost-Westhandel, maar zeker ook voor het herstel van de interne huishouding in de nu nog verloederde naties aan de andere kant van het Europese continent.
'Zij hebben nu alleen maar baat bij degelijke hulpverlening', is de algemene opinie. En dan zal het nog vijf tot tien jaar duren voor we over een profijtelijk afzetgebied kunnen spreken.

De rebellie heeft immers vooral de ellende blootgelegd en heel duidelijk gemaakt dat er zelfs nog geen begin is van iets dat ook maar op een moderne markteconomie lijkt. 'En het zal eerst nog erger worden eer van enige verbetering sprake kan zijn. Je kunt namelijk, om maar een voorbeeld te noemen, niet verwachten dat je mensen die jarenlang geknecht zijn, van de ene op de andere dag kunt motiveren, inspireren tot produktieverhoging', begrijpt dr.Willem Kuiper, direkteur van het Internationaal Belasting Documentatiebureau in Amsterdam met vertakkingen in Oost-Europa. 'Maar de produktie zal wel opgevoerd moeten worden, zowel om een eigen volk te voeden als voor de export die harde valuta moet opleveren'.

ZOOTJE

Waarschuwende woorden voeren daarom de boventoon op alle (drukbezochte) congressen en symposia over Oost-Europa, die ineens her en der plaatsvinden. 'De Oostblok-economie is een zooitje. Het zakendoen verloopt traag en irritant', riep de Engelsman John Geake onlangs uit voor een forum van bijna honderd belangstellenden. Hij kan het weten. Geake vertoeft al een aantal jaren in Boedapest, waar hij voor het bureau Coopers & Lybrand's fiscale en juridische diensten verleent aan westerse bedrijven die de sprong naar het Oosten willen wagen.
'Hongarije en Polen zijn toch de voorlopers van de politieke en economische bevrijding. Maar juist daar blijkt dat er eerst heel diep gesneden moet worden, met alle ellende van dien, voor het herstel enigszins zichtbaar zal worden. Helemaal terug naar af. Sanering is het parool en de remedie. Maar het is voor de toch al uitgeknepen burgers een frustrerende gedachte, dat zij nog enkele moeilijke jaren tegemoet gaan. De Westerse zakenman, die voorspoed verwacht na de ommekeer, moet eveneens met een periode vol hindernissen rekening houden'.
Nemen we Polen als maatstaf voor het gehele Oostblok dan blijkt dat de economische gevolgen desastreus zijn. Vorig jaar verslechterde de situatie er opnieuw. De industriële en kolenproduktie daalden flink, de inflatie vertienvoudigde, de prijzen schoten drastisch omhoog, het begrotingstekort haalde een recordomvang van bijna een miljard gulden, de buitenlandse schuld liep op tot veertig miljard dollar. De prognose is dat er enkele honderdduizenden werklozen bij zullen komen. Ook in Hongarije is de economie, ondanks een herstructurerings- en versoberingsprogramma, op een dieptepunt. Kortom: revolutie is geen garantie voor een luxe leventje.
De verklaring voor de verdere neergang ligt overigens voor de hand. De omschakeling van een centraal geleide naar een vrije markteconomie vergt immers niet alleen tijd maar gaat ook gepaard met forse ingrepen. Het slechten van het bureaucratisch bestel met zijn belemmerende overheidsbemoeienis is een pijnlijk en ingrijpend proces dat slachtoffers maakt.
Direkteur Wim Deelstra van IMOG in Rotterdam dat veel handel en transport voor de DDR verzorgt, zegt: 'Decentralisatie is nu het motto. Dat betekent dat een aantal staats in- en verkooporganisaties op de wip staat. Andere moeten inkrimpen. Tot voor kort kende men officieel geen werkloosheid. Nu worden mensen in bepaalde sectoren overbodig. Aan de andere kant zie je dat goede fabrieken en produktiebedrijven zelf gaan proberen hun spullen aan het Westen te verkopen. Om kwaliteit te leveren, hebben ze echter vaklieden nodig. Die moeten ze wegkopen bij andere bedrijven. Maar dat is iets dat ze nog nooit hebben gedaan. Particulier initiatief, dat zo wordt aangeprezen in enkele van de Oosteuropese landen, is hen vreemd. Het is vergelijkbaar met iemand die voor het eerst zijn eigen huishouden moet bestieren. Die loopt ook als een kat in een vreemd pakhuis rond. Zo moet je eigenlijk de situatie in het hele Oostblok beschouwen. Met dit verschil dan nog dat er totaal geen geld is en dat men nog jaren financieel afhankelijk zal zijn van het kapitalistische westen'.
Maar er is veel méér dan alleen geld nodig. In de lange 'leertijd' moeten de rijke industrie- en handelslanden een soort opleidingsinstituut vormen om Oost-Europa van de grond af alles bij te brengen wat de economie nodig heeft om tot bloei te komen. Van basis-principes in de moderne techniek tot en met het internationale zakendoen.
Bart Immerzeel verkoopt voor Dyno Cyanamid de grondstoffen voor verfprodukten. Sinds kort is het bedrijf ook actief op de Oostmarkt. 'Maar je schrikt als je ziet met welk oud materiaal ze daar nog werken. Dat houd je niet voor mogelijk. Onze produkten kennen ze helemaal niet. Dat houdt in dat wij die mensen ook technisch moeten leren omgaan met datgene wat wij verkopen'. Ze hebben het natuurlijk wel nodig als ze effectiever en naar de eisen van de tijd willen produceren. Je moet er dus eigen mankracht neerzetten', beseft Immerzeel.

INVESTERINGEN

Dit soort gerichte investeringen door het particuliere bedrijfsleven is precies wat de nieuwe staatssecretaris voor buitenlandse handel, drs.Piet Bukman, voor ogen heeft. Hij zal dit jaar een aantal Oosteuropese landen bezoeken. Mede omdat Nederland de economische samenwerking met hen wil stimuleren en vergemakkelijken. Nederland heeft daar 87 miljoen gulden voor uitgetrokken. Voor de komende jaren zijn grotere bedragen voorzien.
Bukman wil ongeveer de helft besteden aan bijscholings- en trainingsprogrammas voor Oosteuropese managers die meer marktgericht willen leren werken. En daar ligt volgens hem een grote rol voor het Nederlandse bedrijven. Op de manier dus zoals Dyno Cyanamid en tal van andere ondernemingen trouwens al doen.
Het komt vooral neer op puur investeren in mankracht en materiaal. Tijd en geld stoppen in opleidingen, zonder dat op korte termijn de revenuën zichtbaar zijn.

Dr.Kuiper zegt dat, wil West-Europa werkelijk de zo onontbeerlijke helpende hand toesteken, de begeleiding voor alle economische sectoren moet gelden. 'Wij starten zelf in februari met een opleiding voor belastinginspecteurs in Hongarije. Zo zullen meer instituten en orgnisaties iets willen doen. Om te voorkomen dat iedereen een eigen terreintje creëert, is er nu een Europese stichting in oprichting voor opleiding, training, juridische en fiscale voorlichting en meer van dit soort zaken ten behoeve van Oost Europa. Het wordt gecoördineerd door de EG. Tjecho-Slowakije heeft daar bij commissaris Frans Andriessen op aangedrongen tijdens zijn recente bezoek aan Praag', weet Kuiper.

BASISKENNIS

Een Nederlandse directeur van een traditioneel 'Oost-West-bedrijf', die door de veranderingen in het plotseling om advies wordt gevraagd door zijn opdrachtgevers in Oost-Europa, is zich al ook 'rot geschrokken' over het gebrek aan basiskennis. 'Tot nu toe was het zo dat wij nauwelijks of geen inbreng hadden in hun ondernemingsorganisatie. Nu worden er allerlei vragen op ons afgevuurd, die bij ons een leerling van de lagere detailhandelsschool zo zou kunnen beantwoorden. Dan moet je echt denken aan tamelijk simpele kwesties als kostprijsberekening, marketing, diversificatie en zo. Ik wil absoluut anoniem blijven, anders denken onze klanten wellicht dat ze met amateurs te maken hebben. Maar het is altijd goed gelopen door de inspanningen die wij aan deze kant van het voormalige IJzeren Gordijn hebben geleverd om de goederenstroom in goede banen te leiden. Nu wordt het anders. Ze begrijpen dondersgoed dat ze, om concurrerend te kunnen zijn, het management naar westerse normen moeten optuigen. En daar hebben ze onze kennis voor nodig'.
Bij alle gigantische problemen waar de Comeconlanden (zeg maar, de economische tegenhanger van de Europese Gemeenschap) al sinds de Tweede Wereldoorlog mee worstelen, zijn enkele tekortkomingen heel nadrukkelijk oorzaak van de vrijwel onoverbrugbare achterstand. Ze liggen op het niveau van een onontgonnen Afrikaans land. Het zijn het absolute gebrek aan organisatie van de transport- en distributiesystemen en het ontbreken van techniek en inzicht in de verwerkingsindustrie. Dat heeft onder meer tot gevolg dat bijna álle afgeleide produkten moeten worden ingevoerd en de bevolking in afgelegen streken zeer mondjesmaat en nooit op tijd van de primaire levensbehoeften worden voorzien.

KOE MELKEN

Drs.Hendrik van Buren, directeur van Peja in Arnhem, het grootste handelshuis voor Oost-Europa, verwoordt dat zo:'Er is een gezegde dat zij wel weten hoe ze een koe moeten melken, maar geen enkel benul hebben wat ze allemaal van die melk kunnen maken. Er is eigenlijk helemaal geen verwerkingsindustrie, in geen enkele sector. Ja, en het vervoer zit natuurlijk hopeloos in de knoop. Slecht materiaal, nauwelijks berijdbare wegen in het verre binnenland- dat zijn slechts een paar oorzaken. Ze hebben gewoon geen kaas gegeten van wat wij nu logistiek noemen. Het organiseren van distributie en transport. Het betekent dat goederen vaak te lang in slecht gekoelde pakhuizen liggen opgeslagen of ergens in een haven of station. Als ze eenmaal onderweg zijn, ontbreken regelmatig de aansluitende transporten. Dan blijft het spul wéér staan. Zo kun je doorgaan'.
Daar ligt de kern van de totale problematiek. 'Want', wist ook professor dr.Aganbegjan vorig jaar al te vertellen, 'als de schappen niet op tijd vol liggen en de lange rijen voor de winkels niet verdwijnen, dan gaat het volk morren en dreigt de perestrojka te mislukken'.
Aganbegjan, voormalig topadviseur van Gorbachof, wordt wel de hogepriester van de perestrojka genoemd. 'Een proces vol hindernissen', heeft hij toegegeven.
Zoals hij ook bekende dat het socialistische Oostblok niet meer verder kan zonder de steun van het kapitalistische Westen. Krap een jaar geleden gaven directeuren van Tsjechische staatsbedrijven en industrieën dat al volmondig, zij het voor het eerst, toe tijdens een internationale vakbeurs in Brno: 'Als we nú geen moderne technieken in huis halen, wordt onze achterstand hopeloos. Er moeten meer mogelijkheden voor samenwerkingsverbanden met westerse bedrijven worden geschapen', meldden zij toen.

NOODVERBANDEN

Om de eerste nood te lenigen zijn inderdaad joint ventures en geld de alles overheersende factoren. Er worden nu allerwege financiële noodverbanden en monetaire vangnetten (om de risico's voor de kapitaalverschaffers te verkleinen) aangebracht. Het IMF verleent bijstandskredieten, er is een Oost-Europa Bank in oprichting, diverse landen, West-Duitsland voorop, verstrekken geld en de EG moet jaarlijks zo'n 44 miljard gulden verschaffen, vindt Jacques Delors, de hoogste baas in de Europese commissie.

'De economie is een zooitje het zakendoen verloopt traag en irritant

De noodzaak daarvn ziet iedereen in. Maar de geldschieters willen uiteraard wel zekerheid hebben dat hun centen niet in een bodemloze put vallen. Nederland heeft daarom al met de Sovjet Unie, Roemenië, Bulgarije en Hongarije zogeheten Investerings Beschermings Overeenkomsten (IBO's) afgesloten. Dat garandeert de vaderlandse investeerders in die landen een 'faire behandeling en de transfer van winsten'- als het zover is. Met Polen en Tsjechoslowakije wordt daar nog over onderhandeld. Elk land probeert zo bepaalde veiligheidsconstructies in te bouwen.

Dirigent Fransisca houdt koorleden enthousiast

Bachkoor maakt zich op voor Mattheus-passion

-door Nel Casimiri-

HET IS VASTENTIJD. Binnen enkele weken is het Pasen en de voorbereidingen daartoe zijn in het kerkelijk leven al in volle gang. Het is een tijd van bezinning en natuurlijk speciaal bezinning op het lijdensverhaal van Christus. Nu zal de een dat wat vaker overdenken dan de ander, maar er is een groep in onze samenleving die zich, naast de paters en de dominees, zeer speciaal met dit lijdensverhaal bezighoudt. Het Bachkoor onder leiding van Frank Francisca zal dit jaar namelijk voor de negende maal een uitvoering verzorgen van de Mattheuspassion. In de Mattheuspassion wordt het verhaal van het lijden van Christus verteld volgens het evangèlie van Mattheus, maar dat verhaal wordt onderbroken door tal van aria's en koren, waarin vrome beschouwingen worden gegeven n.a.v. dat lijdensverhaal.

De eerste uitvoering van Bach's Mattheuspassion dateert van 1729. In de vijftien jaar erna heeft Bach nog verschillende veranderingen aangebracht, voordat het tot het muziekstuk werd dat wij nu kennen. Het milde, menselijke karakter van het Mattheusevangelie heeft Bach geinspireerd tot een werk dat getuigt van mensenliefde en mensenkennis, van een wijze, milde, maar rake kijk op de mensen en een innige verering voor de Christus.

TWEE DELEN

De Mattheuspassion is in twee delen gesplitst. Acht koralen in elk deel, zes aria's in het eerste en negen in het tweede, delen het bijbelverhaal met de reflexen van de gelovigen in een aantal taferelen, in beide delen vier grote en vier kleine. Over de uitvoering van die Mattheuspassion binnenkort door het Bachkoor, spraken wij met Frank Francisca, de dirigent en leider van het koor.

Wordt de mattheuspassion integraal uitgevoerd?

'Neen, niet integraal, want als je de Mattheus goed bekijkt, zie je dat je voor de begeleiding speciale instrumenten nodig hebt en die zijn op het eiland niet beschikbaar. We hebben de afgelopen vijf of zes jaar medewerking gehad van het Antilliaans Begeleidingsorkest o.l.v. Iman en Aya Landheer. Dat orkest heeft overwegend fluitisten en niet voldoende strijkers. Nu is dat voor het merendeel geen probleem, maar om een voorbeeld te geven: ik zou een bepaald nummer graag uitvoeren maar daarvoor is een hobo d'amore nodig. Die is hier niet, noch een hoboist d'amore. Verder zijn voor een integrale uitvoering enkele zeer bekwame solisten nodig en voor soli en recitatieven en dan vooral op het gebied van tenoren, is dit eiland slecht bedeeld.'

Waar ligt dat aan ?

'Dat is voor mij ook een vraag, geen weet. Ik heb wel vermoedens. Over het algemeen leert een Antilliaan erg laag zingen. De stemmen zijn in de hogere regionen zwakjes ontwikkeld. Er is hier ook een gebrek aan jongenskoren. In Europa krioelt het van de jongenskoren, daar kun je later de tenoren uit kiezen.'

Frank Francisca is onderwijzer en geeft al 26 jaar les op diverse scholen. Eerst enkele jaren op de basisschool, daarna op mulo/mavo scholen. Hij staat nu al elf jaar op de Stella Maris Mavo.

Waarom begint hij zelf geen jongenskoor?

'Daarbij speelt het generatie verschil een rol. Twintig jaar geleden gaf ik graag aan kinderen muziekles. Nu niet meer. Hun smaak is de mijne niet meer. Dat waarmee ik ze kan boeien, ligt mij niet. Mijn collega geeft muziekles en veel beter dan ik het zou kunnen. Dat ligt aan zijn leeftijd, aan de smaak waarmee hij het doet. Enthousiasme heeft zijn tijd en ook zijn leeftijd. Begrijp me niet verkeerd. Niet dat men op oudere leeftijd niet meer enthousiast kan zijn, maar het hangt ervan af waarvoor.' Frank Fransisca vertelt dat wijlen pater Pim Jansen de oprichter is geweest van het Bachkoor. 'Ik wist niet eens dat hij ermee begonnen was. Ik kende hem al 18 jaar. Ik ga dit jaar mijn 28e jaar in als dirigent. Ik had mijn zangvereniging Alcanto van zo'n 70 leden. Daarmee hebben we zeker een achttal grote uitvoeringen gegeven in de kerk van Brievengat.

GEEN KERKKOOR

Kerkmuziek was populair. We zongen hoofdzakelijk gewijde muziek, maar het was geen kerkkoor. We zongen oratoria en cantates, b.v. het 'Gloria' van Vivaldi en 'Christ Child' van C.B.Howely. Het was een heel goed koor. In al die jaren was Pim Jansen de begeleider. Ik had veel respect voor hem als organist. Er was en is nog steeds in het Caribisch gebied niemand zo goed als hij was. Hij speelde niet alleen goed, hij kende het orgel van binnen en buiten. Hij repareerde het ook zelf. En hij gaf orgelles op de muziekschool. En als er op een ander Caribisch eiland een orgel kapot was en niemand er meer raad mee wist, vroeg men hem te komen. Hij ging met plezier en wist er altijd wel een oplossing voor te bedenken.'

En hij organiseerde de Mattheuspassion?

Ik werd rond december 1981 opgebeld door Pim. Hij zat met een probleem. Hij wilde dat jaar met Goede Vrijdag een uitvoering geven van stukken van de Mattheuspassion, een muzikale lijdensmeditatie. Hij legde ook uit hoe hij op dat idee was gekomen.

Het bidden van de Kruisweg was voor veel mensen saai en inhoudsloos geworden. Ze vonden het slechts een rite en de kerk werd steeds leger. Het enthousiasme was verdwenen en dat vond hij jammer, de bezieling was eruit. De Mattheuspassion was een idee om de mensen met meer 'plezier' de Goede Vrijdag te laten beleven, met meer godsvrucht. Zijn plan hield in een twaalftal koralen uit de Mattheuspassion, gevolgd door het voorlezen van een stuk van de lijdensmeditatie door een priester, in dit geval pater Streefkerk. Het geheel zou hooguit een uur duren. De eerste keer werd dit uitgevoerd door een kerngroep. Hij vond het persoonlijk geen overweldigend succes, vooral omdat hij zelf als organist en als dirigent optrad. Hij speelde orgel met zijn vingers en dirigeerde met het hoofd.

Hij belde mij nu op met het verzoek of ik op een zaterdag in januari een repetitie mee wilde maken en als het beviel, zou hij het appreciëren als ik bleef. Dat was in 1982 en ik ben er nog. Van de eerste uitvoering van het Bachkoor, weet ik dus niets af. Jansen was een virtuoos op het orgel. Als het aan hem lag, zou het Bachkoor steeds alleen door het orgel begeleid worden en door niets anders. Nu speelt de pianist Johnny Kleinmoedig al twee jaar voor ons voor ons, dit wordt zijn derde jaar.'

Komen er veel mensen naar de uitvoeringen?

'Het publiek komt in grote getale naar de lijdensmeditatie. De mensen vinden het prachtig. We zongen eerst boven, maar men wilde ook wat zien. Het is moeilijk je alleen maar akoestisch te concentreren, de mensen willen ook visueel contact hebben. Daarom hebben we het jaar erna alleen de organist boven laten zitten en zijn het koor en de dirigent op het priesterkoor gekomen. Met de organist werd contact gehouden via spiegels en microfoons.

GROTE AFSTAND

Die uitvoering was niet kwaad, maar de afstand tussen het koor en de organist was te groot. Het contact was niet goed. Dat was te horen. We begonnen steeds iets te laat. In dat jaar, in 1984 geloof ik, had Kees Vos, dat was toen de directeur van de Albert Schweitzer Mavo en ook lid van het Bachkoor, een musical gepland.(Scrooch and Marley). Vos vroeg of het Bachkoor medewerking wilde verlenen aan die musical. De leden waren het er mee eens en ik ook. De musical werd instrumentaal begeleid door Adjadjo o.l.v. Iman en Aya Landheer. Aya Landheer vroeg mij of ik het geheel wilde dirigeren, het koor met Adjodjo. Dat heb ik toen gedaan. Wij speelden en zongen in de orkestbak. Die musical is een succes geworden.

Aya Landheer vroeg me: 'Waarom gebruik je bij de lijdensmeditatie niet eens een heel orkest in plaats van alleen een orgel?' Dat was voor mij een uitdaging die ik heb aangenomen. Pim Jansen was in het begin huiverig, maar gaf toch zijn volle medewerking aan het project. En zo is de muzikale meditatie in zijn huidige vorm ontstaan.'

En wordt het orgel nog gebruikt?

'Sinds we de eerste keer met een orkest speelden, gebruiken we niet meer het orgel boven, maar het klavecimbel dat Iman Landheer zelf gebouwd heeft, van fondsen beschikbaar gesteld door het Prins Bernhard Fonds. Er zingen ook kinderen mee. Dank zij de geweldige inzet van Pitti Mollema kunnen we al een jaar of vijf beschikken over een kinderkoor voor die gelegenheid, dat ons helpt bij de uitvoering van het openingskoor en van koraal 35. Pitti Mollema oefent twee maanden lang zang, melodie en uitspraak bij haar zelf thuis in haar vrije tijd. Meestal kom ik een of twee keer luisteren of alles naar wens is, voordat alle groepen bij elkaar komen. Het is een hele organisatie.

De familie Landheer neemt eerst het orkest voor haar rekening. Er zijn ieder jaar liefhebbers die mee willen doen, er zijn er altijd boven de dertig, niet alleen blazers, ook strijkers, Benito Dolorita b.v. en meneer Elisabeth, mensen die vroeger bij Gorsira speelden. Aya belt ze op. Soms bellen ze mij op en dan verwijs ik ze naar Aya. Nieuwe leden krijgen extra training, voorafgaand aan de repetities.

REPETITIES

Vanaf januari beginnen de orkestrepetities op dinsdagavond, het kinderkoor op woensdagmiddag en het zangkoor op zaterdagmiddag. De solisten komen op aparte avonden bijeen voor hun trainingen. En als we nu menen dat het fundament gelegd is, worden de groepen samengevoegd en houden we nog vier of vijf gezamenlijke repetities op Pietermaai. De generale repetitie is op woensdag in de Goede Week.'

De uitvoeringen worden altijd gegeven in de kathedraal van Pietermaai?

'We hebben er wel over nagedacht of we van locatie moeten veranderen. Het hoofdbezwaar van de kerk te Pietermaai zijn de dikke pilaren. Alleen de mensen in het middenschip kunnen wat zien. In de zijbeuken kun je de muziek wel horen, maar je ziet niets. Toch zijn we afgestapt van het idee van verplaatsen. De hoofdreden is dat het al jaren lang daar gebeurt en veel mensen stappen blindelings naar de Pietermaaikerk. Om acht uur gaat de kerk open en om half negen is de meditatie. Ik zou het sneu vinden als ze om acht uur op Pietermaai moesten horen dat het nu in Brievengat is. Dus houden we het op Pietermaai, zeker waar we al naar ons tweede lustrum toe gaan.' Fransisca vindt dat de tijd van de uitvoering, half negen 's avonds, best kan i.p.v. de gebruikelijke tijd van drie uur 's middags waarop doorgaans het lijden van Christus wordt herdacht.

AANPASSEN

'Je moet je aanpassen aan de cultuur waarin je leeft. Het is raar maar waar, de laatste jaren beschouwen veel mensen Goede Vrijdag als een uitgangsdag, vooral als een dag om naar de baai te gaan.Dat is een soort naäperij van een Venzolaanse traditie. Nu is het ook een Antilliaanse traditie. Om iedereen de gelegenheid te geven de meditatie bij te wonen, houden we die dus op vrijdagavond. Noem het een excuus. Trouwens elke r.k.kerk heeft verplicht tussen half drie en drie uur kruisweg bidden. We zouden nergens terechtkunnen.'

Komt het bidden van de kruisweg en de lijdensmeditatie niet op hetzelfde neer?

'Nee, de kruisweg is minder oeucumenisch, dan onze lijdensmeditatie. Elke Christen voelt zich daarbij thuis. In het publiek dat de meditatie bijwoont zitten mensen van diverse geloofssekten. Soms moeten zij zich haast je, rep je van hun dienst naar Pietermaai begeven om de meditatie mee te kunnen maken.'

Gaat het hun om de meditatie of om de muziek?

'Om beide. Het is de combinatie die indruk maakt. De tekst alleen is geen lijdensmeditatie, de muziek alleen ook niet. Het gaat om het harmonisch geheel en om de wijze van uitvoering.'

Op de vraag of hij weleens een integrale uitvoering van de Mattheuspassion in Europa heeft meegemaakt, antwoordt Frank Fransisca ontkennend.

'Ik heb niet in Europa gestudeerd. En mijn vakanties vallen altijd in juli en augustus of in december en dan zijn er geen uitvoeringen. Ik ken ze wel van de grammofoonplaat en van de video. Ik wil het als een hobby blijven beschouwen, waarbij ik wel te vinden ben voor alles wat me kan helpen om te leren tot een betere opvoering te komen. Op het amateursniveau waarop wij werken wil ik het zo professioneel mogelijk aanpakken.' Trouwens hij heeft zelf ook geen opleiding tot klassiek zanger gehad. 'Er is hier niemand die die opleiding goed kan geven. Wijlen Huub Beckers was de laatste die dat kon. Dat was zelf ook een geweldige bas-bariton en hij heeft lang als bariton gezongen in het koor van Frank Davelaar.

DIVERSE KOREN

Ik heb trouwens ook tien jaar gezongen in het koor van Frank Davelaar en om in training te blijven zing ik nog in het koor van Santa Rosa o.l.v. Pablo Walter.Er zijn op Curacao vijf grote koren: Laus Deo et Mariae van Groot Kwartier, o.l.v. Ruben Pieters, het Koro Santa Rosa de Lima, o.l. Pablo Walter, Orfeon Crescendo, o.l.v. Frank Davelaar, Orfeon Allegro, o.l.v. Rignald Yankey en het Antilliaans Bachkoor onder mijn leiding. Zij zingen altijd echte meerstemmige koorwerken, geen aguinaldos e.d.'

Is er ook samenwerking tussen de koren?

'Als het nodig is wel. Dan wisselen we bewerkingen uit e.d. En er zijn bijvoorbeeld mensen die bij Frank Davelaar zingen, daarnaast bij mij, en ook bij Pieters. Het aantal mensen dat zich actief bezighoudt met koorzingen is beperkt. Ook met uitvoeringen is het oppassen, want soms heb je dezelfde zangers en vaak ook hetzelfde publiek.'

Is het Bachkoor alleen in deze tijd actief?

'Dat was wel altijd zo, maar soms wordt dat doorbroken, zoals toen we met de musical meededen. In 1987 hebben we ook een kerstconcert gegeven en dit jaar zijn we van plan om na de Pasen, maar nog vóór de grote vakantie nog een uitvoering te geven van twee jaargetijden uit de Jahreszeiten van Haydn.

Hebt u er wel eens over gedacht om inplaats van de Mattheuspassion een uitvoering van de Johannespassion te geven?

Daar hebben we wel over gesproken. We hebben de muziek ook helemaal beluisterd en de koralen zijn klaar om aan te beginnen. We zingen het tweede lustrum nog de Mattheuspassion, daarna gaan we uitbreiden en afwisselen. Vooral omdat we nog niet alle delen van de Mattheuspassion kunnen uitvoeren, is het goed variatie te brengen.

Na al die jaren is Frank Fransisca nog altijd even enthousiast bezig met zijn koor en zijn enthousiasme slaat over op de koorleden die al wekenlang elke zaterdagmiddag present zijn op de repetities die gehouden worden in het Radulphuscollege. Het uiteindelijke resultaat van al deze inspanningen zal te beluisteren zijn tijden de komende uitvoeringen.

Frank Fransisca in volle actie bij een repetitie van zijn Bachkoor in de tekenzaal van het Radulphuscollege.

Geconcentreerd wordt door de koorleden meegedaan tijdens de repetities van de Mattheuspassion. Achter de piano: Johnny Kleinmoedig.

Curaçao moet niet de fouten maken van het Noorden

De frisse wind van het industrialisme

- door Mario Kleinmoedig-

Er waait een frisse wind over Curacao. Zo luidt een verkiezingsslogan voor de komende verkiezingen van één van de coalitiepartijen. Prompt reageerde onlangs één van de oppositiepartijen hierop met: 'Hoezo frisse wind, heeft u hem soms al gevoeld'. Het is de vraag of er behalve de eeuwige Passaat werkelijk een frisse wind over Curacao en de overige Antilliaanse eilanden waait. En daarbij moet men natuurlijk denken aan de politieke realiteit van het land, en het politieke beleid van de overheden. De huidige sociaal-economische ontwikkeling is klaarblijkelijk de aanleiding om te spreken van een 'frisse wind'. Het is dezelfde sociaal-economische ontwikkeling, die de oppositie doet verklaren dat de frisse wind blijkbaar slechts voor een klein groepje waait.

Beiden, zowel coalitie als oppositie, doen deze uitspraken op grond van recente ontwikkelingen die zouden wijzen op een verbetering van het investeringsklimaat, en de wederopleving van een optimisme ten aanzien van de economische toekomst op korte termijn, van het land. Let wel: Op korte termijn. De vraag die men nu kan stellen is: In hoeverre wordt de ontwikkeling van Curacao en de Antillen op langere termijn bepaald door de ontwikkeling van een steeds meer intern verstrengelde en samensmeltende wereld. Wordt de toekomst op lange termijn bepaalt door de frisse wind waar de politici het nu over hebben, of door de zware dreigende wolken van wereldomvattende ecologische rampen en de daarmee gepaard gaande sociale chaos. Wat kunnen wij doen om deze dreiging die alle landen aangaat te helpen afwenden? Hebben onze leiders hier een antwoord op, of vinden ze dat een vooruitziend beleid van zo'n omvang en gewicht niet tot hun verantwoordelijkheden behoort?

ACHTER

Er bestaat een gezegde dat stelt dat ontwikkelingen op de Antillen zo'n twintig jaar achterlopen op die in de zogenaamde 'ontwikkelde landen'. Dit is bepaald niet strelend voor ons zelfbewustzijn, omdat we onszelf het liefst niet als ontwikkelingsland bestempelen. Tegenwoordig wijzen we graag naar onze havens, wegen en telecommunicatienet om aan te tonen dat de Antillen wat ontwikkelingsnivo betreft in feite tegen de ontwikkelde landen aanleunen. Onze status als ontwikkelingsland halen we alleen uit de kast wanneer het gaat om het bij elkaar bedelen van ontwikkelingshulp waar we overigens recht op hebben. Hoe het ook zij, onze visie op ontwikkeling bevindt zich blijkbaar nog steeds in een bijzonder vroeg ontwikkelingsstadium, en op een aantal punten kan men zich afvragen of de Antilliaanse beleidsmakers werkelijk niet zo'n twintig jaar of meer achterlopen. Dit, gezien de ijver waarmee men nu streeft naar grootscheepse industrialisatie. Twintig jaar geleden begon in Europa het zogenaamde post-industriële tijdperk, waarin de grenzen aan de groei en de grote schade die de ongebreidelde industrialisatie teweeggebracht had zich begonnen af te tekenen. In de depressieve jaren 80 nam het besef van de reikwijdte van de door de industrie en kultuur van verspilling aangerichte schade de omvang aan van een ware volksbeweging. Het Europa van nu wordt geplaagd door gifschandalen, besmetting van de voedselketen van mens en dier en de daarbijbehorende ziekten, ontregeling van het klimaat, en het afsterven van de ecosystemen die ook de overlevingskansen van de mens bepalen.

ZURE REGEN

Staatshoofden in Oost en West spreken over het belang van ontwikkelingen als het terugdraaien van de zure regen, het broeikaseffect, de grote hoeveelheden auto's, de vergiftiging van rivieren, meren, ja zelfs van hele zeeën. Onlangs nog verklaarde de Amerikaanse president George Bush dat geen vierkante meter van het totale netto arsenaal aan waterlandschappen en natuurgebieden in de Verenigde Staten meer verloren mag gaan aan de industrie of de verstedelijking. Dit betekent dat bijvoorbeeld een havenbedrijf dat zich wil vestigen in een lagune, verplicht is elders een nieuwe lagune van dezelfde omvang en hoedanigheid aan te leggen.

MAAGDELIJKHEID

De landen in Noorden benijden onder andere de caribische landen om de ogenschijnlijke zuiverheid van de zee en de lucht, en de maagdelijkheid van nog steeds een groot gedeelte van het land. Maagdelijkheid dat is toevallig het woord dat gebezigd werd bij de omschrijving van Malpais op Curacao als potentieel industriegebied bij uitstek. Een maagdelijk uitgestrekt gebied van bos en savanne met voor de kust een diepe zee. Het woord maagdelijk roept vaak een associatie op met het begrip verkrachting. En in feite wordt nu ook door de overheden in Europa, Noord Amerika en Japan erkend dat wat in de jaren zestig en zeventig en ook nog de jaren tachtig door vele industrieen is aangericht gelijk staat aan een massale verkrachting van de natuur en haar hulpbronnen. Veel industrieën in het Noorden zijn in het nauw gekomen. Hun produktiemethoden worden niet meer geduld, maar dat neemt niet weg dat hun produkten nog steeds erg gewild zijn bij het publiek dat er kennelijk wel nog steeds een dubbele moraal op na houdt. Schone industrie dat duldt de Europese burger nog wel in zijn omgeving. De overige industrieën verhuizen naar landen als Taiwan, Maleisië, Ivoorkust en Brazilië, waar milieunormen en milieueffectrapportages niet meer zijn dan zwakke echo's van een verre wereld. Ook in die landen blijkt de ruimte echter beperkt te zijn. Nu maakt de wereldindustrie zich op voor haar laatste dans, voordat uitbreiding echt niet meer mogelijk is. Deze dans is het invullen van de nog onontgonnen eertijds over het hoofd geziene gebieden. West Afrika bijvoorbeeld, Centraal Amerika, of natuurlijk die maagdelijke Cariben.

ALTERNATIEF

Tegen dit scenario nu, maakt Curacao zich op voor de komst van industrieën waarvoor in de oorspronkelijke thuislanden om één of andere reden geen plaats meer is. Een heel dossier zou er klaar liggen met tientallen lucratieve projecten. Wat nog ontbreekt om de trein op gang te brengen is een flinke lap grond, de nodige wetgeving met belastingvrijdom en andere faciliteiten, en een consensus in de samenleving dat industrialisering de oplossing is voor een groot deel van onze noden. De economie zal groeien, de werkloosheid zal slinken, en gezamelijk zullen we kunnen genieten van een grotere welvaart. We sturen missies naar de regio om af te kijken hoe andere landen zich opmaken voor een wilde vrijage met de industrie. De Dominicaanse Republiek bijvoorbeeld, waar geen hectares, maar vierkante kilometers maagdelijk industrieterrein blijkbaar zo voor het grijpen liggen. En we worden zenuwachtig als we zien hoe snel blijkbaar in andere landen de beslissingen genomen kunnen worden, terwijl het op Curacao blijkbaar niet mogelijk is een terrein te vinden dat groot genoeg is zonder dat er een storm van protest opkomt van een nog maar pas geboren groene beweging die praat over onbegrijpelijke zaken als, natuurbehoud, de kwetsbaarheid van ecosystemen, milieuverontreiniging en landschappelijke verloedering. Waar halen deze groene activisten het vandaan? We hebben toch een Christoffelpark, al hebben ontbossing en erosie op de rest van het eiland vrij spel. Ons milieu is met uitzondering van al die plasticbekertjes langs de weg toch nog niet echt vervuild? Dat de vergiftiging van de grond in de omgeving van onze landfills een omvang heeft die in andere landen prompt tot een gifschandaal zou leiden, is van latere zorg. Hoezo, landschappelijke verloedering? Hoe mooi zijn niet de lichtjes van de ISLA bij nacht. En na elke regentijd is het toch overal zo groen. De bara di lechi bloeit dat het een lust is, en slingert zijn liefllijke tentakels in een innige omstrengeling om die lelijke lokale bomen die de helft van het jaar toch bladerloos staan. Het begrip horizonvervuiling, dat kennen we ja. Maar dat moet je niet al te letterlijk nemen. Toen we dat in de jaren zeventig hanteerden ten opzichte van een olieoverslagbedrijf in hetzelfde gebied waar nu de grootscheepse industrialisering van de grond moet komen, toen ging het alleen maar om de centjes. Het was een leuke constructie om de Shell via belastingen te grazen nemen, maar zo lelijk zijn die tanks toch niet echt?.

ZIENDE BLIND

De meest milde reactie van de politiek en de industrialisten op de groene activisten tot nu toe, is ze te omschrijven als een noodzakelijk kwaad dat met de vooruitgang meegeïmporteerd wordt uit Europa. Dat ze er zijn is op zich verdraaid lastig, maar zoals een minister onlangs verzuchtte: 'We moeten ermee leren leven'. Anders wordt het wanneer de milieubeweging zich daadwerkelijk verzet tegen de grootse plannen. Dan noemt men de groene aktivisten in het kader van de verkiezingscampagne plotseling pionnen van de oppositie, saboteurs, en hoe kan het anders, communisten. Vooral dit laatste zou aan kunnen tonen hoe ver de lokale politiek achterloopt op de wereldgebeurtenissen. Is het nog wel reëel groepen die het niet eens zijn met je beleid uit te maken voor communisten, in een wereld waar het communisme van Joegoslavië tot het verre Mongolië op instorten staat? De grote tegenstelling in de wereld is niet meer de tegenstelling tussen de kapitalistische en socialistische produktiewijzen. Allebei streefden ze naar mateloze groei, en allebei hebben ze ontiegelijk meer vernield dan ze kunnen verantwoorden. De grote tegenstelling, is die tussen zij die in naam van de vooruitgang voortmarcheren naar de ekologische ondergang, en zij die streven naar een duurzame ontwikkeling en een gezonde manier van omgaan met het milieu, met elkaar, en met zichzelf. De omvang van de vervuiling is nu overal duidelijk zichtbaar in de wereld. Er wordt niet meer over gezwegen. Abonnee's van de kabeltelevisie of Black-box hoeven maar in te schakelen op kanalen als CNN en TBS, om te zien dat een groot en groeiend percentage van het nieuws tegenwoordig milieunieuws is. Maar om ernstige vervuiling met dezelfde omvang en ernst als in de westerse landen van dichtbij te zien, hoeft men niet eens naar satelliet T.V.-te kijken. Een rit over de Julianabrug is voldoende. Het havengebied van het Schottegat, met de daaromheenliggende industrieen, faciliteiten en woonwijken, heeft alle ingredienten van een gebied met ernstige milieuproblemen, op een te kleine oppervlakte. Alleen is de verontreiniging nog onvoldoende onderzocht en is er dus weinig van bekend bij het brede publiek. De grond en het water van het Schottegat, maar ook bijvoorbeeld gebieden als de Piscaderabaai en Lagun Jan Thiel die op de verlanglijst staan van het toeristische expansionisme, bezitten de potentielen van ware gifschandalen die waarschijnlijk in de nabije toekomst ook aan het licht zullen komen. Met andere woorden, de grenzen van de industriële ontwikkeling zijn ook op Curacao voor iedereen zichtbaar, maar het lijkt alsof beleidsvoerders verkiezen ziende blind te blijven.

FRISSE WIND

In hoeverre is de huidige industriele lobby een anachronisme, oftewel een verschijnsel dat eigenlijk niet meer in deze tijd thuishoort? Wat zijn de belangen die ertoe leiden dat de leiders van een land dat trots kan zijn op de de uitgebreide informatie- en communicatiestroom met de rest van de wereld, op het moment dat de rijke landen pas op de plaats maken, de industrieën omarmen die ze daarginder niet meer willen hebben? Wat moet het antwoord zijn hierop van mensen die geloven dat vervuiling, natuurvernietiging, maar ook werkloosheid, en de tegenstelling tussen arm en rijk, om een geintegreerde mondiale oplossing vragen? Het antwoord op deze laatste vraag gaat in ieder geval in de richting van de behoefte aan een internationaal en regionaal gecoördineerd overheidsbeleid, en niet op het concurreren met buurlanden om het twijfelachtige voorrecht van verdere verloedering. Curacao, de Antillen, en het Caribisch Gebied hoeven niet dezelfde fouten te maken die twintig jaar geleden in het Noorden gemaakt zijn. Het Caribisch Gebied kan de werkkamer worden van een ekologisch verantwoord ontwikkelingsbeleid. Als dat gebeurt, dan waait er werkelijk een frisse wind die door iedereen gevoeld zal worden. A propos, ook in Wishi en Marchena.

KIESKEURIG

Vormgeving

- door Pedro Casimiri-

Sinds enige tijd bestaat aan de Ichtus Hogeschool te Rotterdam de opleiding Vormgeving en Communicatie, Deze opleiding is gericht op alle gebieden waarop kunst en commercie elkaar kunnen ontmoeten. De meeste bedrijven houden zich op een of andere manier bezig met vormgeving. Dat gebeurt dan bijvoorbeeld bij de reclame, marketing, public relations, kunstaankoop, enz.

De opleiding richt zich op kennis van bedrijven en instellingen, maar ook op kennis en vaardigheden op het gebied van toegepaste kunst. De opleiding is zodanig samengesteld dat beide studieterreinen worden bestreken. Daartoe worden vakken uit het Hoger Economisch en Administratief Onderwijs (HEAO) gecombineerd met vakken uit het Hoger Sociaal Onderwijs.

De studie duurt vier jaar en is verdeeld in een propadeuse van één jaar en een hoofdfase van vier jaar. In de propadeuse komen vakken voor op het gebied van de economie en de commercie, creativiteit, kunst en reclametechnieken. Het economische studiegedeelte omvat de vakken algemene economie, bedrijfsadministratie, bedrijfseconomie en marketing. Sociologie, reclame-psychologie en maatschappijleer vormen de sociaal-agogische poot. Het communicatieve gedeelte wordt gevormd door communicatiewetenschap, Nederlands, Engels en Duits, terwijl het creatieve gedeelte bestaat uit de vakken reclametechniek, ontwerpen, kunstbeschouwing, iconografie, visuele communicatie, perspectief en projecties.

De propadeutische fase heeft een oriënterend en selecterend karakter. De studiebelasting is hoog en er moet veel eigen werk geproduceerd worden. De propadeuse leidt op tot het marketing diploma NIMA-A. De hoofdfase duurt drie jaar die uit vier perioden van 10 weken is opgebouwd. De vakken wisselen per periode. Gedurende drie dagen per week volg je theoretisch onderwijs, één dag is gereserveerd voor onderwijs in beeldend vormen en ontwerpen, één dag per week wordt besteed om praktische opdrachten uit te voeren.

In de loop van het tweede en derde studiejaar zijn differentiaties mogelijk. In het tweede jaar valt de nadruk op reclame en marketing. In het derde jaar wordt veel aandacht besteed aan public relations, terwijl in het vierde jaar veel tijd uitgetrokken wordt voor de zelfstandige afstudeeropdrachten.

Afgestudeerden van deze richting kunnen terecht bij reclame en adviesbureaus, afdelingen public relations en promotie van grote bedrijven, de overheid, enz. Als toelatingseis geldt een diploma VWO, HAVO of MBO en aantoonbare kwaliteiten op creatief gebied zoals fotografie, tekenen of creatief taalgebruik.

Er worden geen specifieke eisen aan het vakkenpakket gesteld, maar het zal duidelijk zijn dat een zeer goede beheersing van de talen een eerste vereiste is.

Voor meer inlichtingen kun je schrijven naar Ichtus Hogeschool Faculteit Hsao, Pinasplein 4, 3028 XW Rotterdam.

Dr. Jaap Oversteeg over Antilliaanse auteurs:

"Debrot babysit liever in het papiamentu"

-door Ronnie Severing-

DE UNA organiseerde dezer dagen een serie lezingen over de Antilliaanse letterkunde binnen het kader van allerlei activiteiten die een aanloop zouden moeten vormen op een op te richten letterenfaculteit of een talenafdeling binnen een algemene faculteit. Plannen voor een dergelijke opleidingsafdeling blijken al enige tijd bij het departement van Onderwijs te liggen en het wachten is op een reactie van de minister Op donderdag 1 maart hield prof. dr. Jaap Oversteegen zijn eerste college in een serie van drie. Prof. Oversteegen is voor de vierde keer op het eiland en het is dan ook niet voor het eerst dat hij collegecycli verzorgt. Voor het eerste thema 'Strategieën van Nederlandstalige Antilliaanse schrijvers', bleek er nogal wat belangstelling te bestaan. Men vroeg Cola Debrot eens over taalkwesties, met name hoe het kwam dat hij in het Nederlands schreef. 'Kijk', zei hij, 'als ik moet babysitten doe ik dat het liefst in het Papiamentu. Op een internationale conferentie gaat Frans weer het beste.' In het Nederlands was hij literair gevormd Dat hing weer samen met zijn ontwikkeling en het moment waarop hij die taal had aangeleerd. Van deze grapjes van Debrot die weer geen grapjes waren kon de Oversteeg overgaan naar het thema van het betoog.

Ten eerste ligt daar de vraag hoe in dit specifieke geval Nederlandstalige Antilliaanse auteurs zijn omgesprongen met het feit dat ze aanvankelijk in een andere taal zijn opgevoed en dat ze voor een publiek schrijven met een totaal andere cultuurachtergrond met een totaal andere levenservaring in de vormende periode van hun jeugd. Een volgende vraag zou dan moeten zijn: wat voor soort problemen moeten ze overwinnen bij het schrijven in het Nederlands? Oftewel: welke strategieën passen de auteurs toe om de problemen het hoofd te bieden? Gemakshalve wordt gekozen voor de vier auteurs: Cola Debrot, Boeli van Leeuwen, Tip Marugg en Frank Martinus. Deze auteurs zijn in Nederland doorgedrongen. Zodanig dat men er zich in Nederland vaak niet van bewust is dat het om schrijvers gaat uit een andere levenssfeer; dat het Antillianen zijn. Bij Debrot bijvoorbeeld kwam men er pas veel later achter dat hij een Antilliaanse achtergrond had. Hij speelde daar zelf niet al te uitdrukkelijk op in; later wat meer. Dan kokketeert hij zelfs met zijn Antilliaan-zijn.

Het moeten schrijven in een taal die niet hun taal van vorming is, dwingt de schrijvers tot het gebruiken van strategieën en trucjes: hoge strategieën en lage strategieën om zich te redden uit de situatie waarin ze schrijven voor een lezerspubliek met andere culturele en sociale vorming.

STIJLMIDDELEN

Sommige stijlmiddelen zijn direct te verbinden met het feit dat men in een vertelcultuur is opgegroeid. Het vertellen van een verhaal is veel meer een cultus. Het Nederlandse voorlezen verschilt hiervan. Debrot bijvoorbeeld werd op Bonaire, in zijn jeugd, vaak voorverteld door ene Louchi, die zijn eigen vertelstijl had. Deze orale achtergrond is bij de andere drie auteurs met enig verschil waarschijnlijk ook aanwezig. Dit is bij de Nederlandse auteurs nagenoeg onbekend.

Welke middelen kan de auteur hanteren om bij zijn lezerspubliek misverstanden te voorkomen? Ze schrijven voor totaal verschillende lezers. Waar rekening mee gehouden dient te worden, is het toeristische exotisme, waarvan Couperus als voorbeeld beschouwd zou kunnen worden. Dat is het van buiten komen, het kijken naar die specifieke gemeenschap om deze dan op een bepaalde kleurige manier te beschrijven. De auteurs die hier besproken worden onttrekken zich aan dit exotisme. Het Nederlandse publiek verwacht het echter en het uitblijven ervan wekt verbazing. Dit oefent invloed uit op de wijze waarop bijvoorbeeld iemand als Debrot in Nederland gelezen werd.

Wanneer de keuze van de strategieën van auteurs aan de orde worden gesteld, blijken bij verklaringen hiervoor vaak de cultureel-maatschappeleijke vorming en achtergronden van de auteurs in hun jeugd van belang te zijn. Cola Debrot en Boeli van Leeuwen komen sociaal uit dezelfde sfeer, Tip Marugg verschilt weer. Frank Martinus onderscheidt zich van de andere drie. In allerlei besprekingen blijkt dat men deze verschillen in achtergronden niet blijkt te kennen. Blijkbaar neemt men dat ook niet waar. Onterecht wordt een Frank Martinus in het kader van de andere auteurs geplaatst. Stijlverschil en strategiekeuze ontgaat de criticus dan.

Debrot, Marugg en Van Leeuwen schrijven over de problemen van één personage. Frank Martinus schrijft over zeven personages in *Dubbelspel*. Er is eerder sprake van een sociale roman. Bij de eerste drie is er sprake van zelfanalyse en zelfbespiegeling, een andere thematiek andere doelstellingen en een ander streven. Dat is weer terug te vinden in de trucs die ze gebruiken ten opzichte van dat Nederlandse publiek.

DEBROT

De keuze valt op *Mijn zuster de negerin* omdat dit boekje wat overzichtelijker is al is het maar door de lengte. Dat boek is helemaal voor een Nederlands publiek geschreven door iemand die vanaf zijn veertiende jaar in Nederland is. Hij is in Nederland naar school gegaan. Hij woonde drie jaar in Frankrijk en heeft zo zijn vorming in de Europese cultuur gehad. Hij schrijft bewust voor een Nederlands publiek. Hoe doet hij dat? Debrot zegt zelf *Mijn zuster de negerin* gedeeltelijk te hebben geschreven als een reactie op het nazisme. Oversteegen betwijfelt of Debrot zo bezeten was van de vooroorlogse situatie in Europa, om er een heel boek aan te wijden. De auteur heeft dan ook niet persé een standpunt in het boek willen verdedigen. Het is allemaal veel individueler. Naar aanleidinge van *Mijn zuster de negerin* kun je vaststellen dat er inderdaad twee publieken zijn. Het aardige is dat die twee publieken nooit met elkaar praten, met elkaar in discussie treden. Daarom blijkt ook nauwelijks dat er verschillende zijn. Je merkt het pas als je mensen er vragen over gaat stellen. Een Nederlands publiek heeft bijvoorbeeld niet in de gaten dat er signalen uitgaan van de vertelling, die aangeven dat het verhaal niet realistisch is.

Het verhaal speelt zich af op Ascencion: het landhuis is twee jaar in het bezit van vader Debrot geweest. Dit is slechts een decor. Daarmee in tegenstrijd geeft hij aanwijzingen dat het verhaal zich op Bonaire afspeelt. De berg noemt hij Brandaris bijvoorbeeld. Voor een Antilliaanse lezer wordt daardoor het fictionele element, het feit dat het geen reëel verslag is, meteen aan de orde gesteld. Dat is iets wat de Nederlandse lezer niet in de gaten heeft. Zo schijnt een bejaarde dame op de vraag hoe ze het boek vond, gereageerd te hebben:'Het is een heel aardig verhaal, maar hij had het zijn ouders niet mogen aandoen.' Voor haar was het verhaal echt gebeurd. Daar zit al verschil in lectuur en interpretatie voor de twee publieken. Hoewel er geconstateerd moet worden, dat het Antilliaanse publiek wel voor een groot deel absent was. Er waren maar weinig exemplaren op het eiland. De schaarse exemplaren gingen rond. Een extra aspect was hier dan de nieuwsgierigheid om iets over deze familie te vernemen. Van de andere kant speelt de auteur met de lezers. Frits Ruprechts, de hoofdfiguur, wordt geboren op 4 mei 1902. Dat is weer de geboortedatum van Debrot. Hier op Curaçao hebben de critici nauwelijks op dit verhaal gereageerd. Er zijn trouwens nauwelijk critici over dit verhaal bezig geweest. Wat er hier in de kranten verscheen, is toentertijd overgenomen uit de Nederlandse bladen. Men schreef er heel universeel over zo in de sfeer van: het zou een pleidooi voor de menselijke tolerantie inhouden. Deze zienswijze lokt Debrot ook uit door zijn schrijfwijze. Dat Maria, een negermeisje, in die tijd onderwijzeres mag worden, daar wordt geen verklaring voor gegeven. Ook niet voor het feit dat ze dit beroep zomaar laat om terug te keren naar de plantage. De Antilliaanse lezer zou hier al zijn vermoedens krijgen. Voor hem zegt dit alles over Maria en haar achtergrond. Debrot heeft in alle interviews nagelaten om dat duidelijk te maken. Hij gaat nergens in op de sociale kwesties.

VERTELLER

De verteller in het boek staat als het ware naast de Nederlandse lezer, kijkt met de Nederlandse lezer naar wat er allemaal gebeurt.

Waar problemen kunnen ontstaan voor een Nederlands publiek geeft de verteller een verklaring. Maar tegelijkertijd is de Antilliaanse lezer wel geïmpliceerd; er wordt echter niet direct rekening mee gehouden. De Antilliaanse lezer mag het Antilliaanse zelf ontdekken.

Oversteegen bespreekt verschillende strategieën van de Nederlandstalige Antilliaanse auteurs De eerste strategie is een middel dat men in de biologie mimicry noemt. Mimicry wil zoveel zeggen als de kleur aannemen van de omgeving waarin je zit. Hij vertelt het verhaal zoals men in Europa een novelle vertelt. Het is heel opvallend geweest, vooral toen het verhaal in het Frans vertaald werd. De critici in Frankrijk, die nogal gereageerd hebben op dit verhaal, vergeleken het niet met een van de zeer vele Franse auteurs uit een van de exkoloniale gebieden van Frankrijk, maar met Roger Martin du Gare vooral, een puur Franse auteur. Hij werd helemaal in een Europees verband geplaatst; in Nederland ook. Dat is een voorbeeld van mimicry.

ECONOMISCH MOTIEF

Een van de redenen kan zijn dat de auteur schrijft voor een bepaald publiek om o.a. economische motieven. Het Nederlands was een van de talen waarin een groter publiek kon worden bereikt. Algemener gezegd:de auteur schrijft in een Nederlands literair klimaat binnen de Nederlandse literaire discussies en met Nederlandse literaire normen. Mijn zuster de negerin is ook typisch een novelle in de Europese stijl, heel sterk opgebouwd volgens het model van de novelle tussen de twee wereldoorlogen in. Dit type verhalen wordt tegenwoordig nauwelijks meer geschreven. Het is ook niet het Amerikaansgetinte korte verhaal dat sterk het simuleren van een orale situatie heeft, waar de verteller als het ware tegen je aan praat. Hij staat dus duidelijk naast de Europese lezer.

Misschien is dit bij Debrot wel te verklaren uit de vrees om op te vallen. Het is dan de kunst om de werkelijke boodschap zo te verpakken dat je niet meteen stukloopt op die presentatie, dat de presentatie op zich geen barrière vormt. Hij moet zich aanpassen om niet meteen die ellende te krijgen voordat men echt het werk gaat lezen. Het lukt hem Nederlander te worden. Het lukt hem zelfs woordvoerder te worden van een generatie die rond de veertiger jaren gaat schrijven in Nederland. Hij schrijft de programmatische inleiding van het tijdschrift *Criterium* en schrijft dan een stuk dat hij niet verdedigt of toelicht. Oversteegen ziet hier wederom een voorbeeld van mimicry in. Hij had zich laten leiden door de ideeën van de Spaanse filosoof Unamuno. Wat hij vervolgens doet als reactie op onbegrip en kritiek is niet Unamuno erbij halen, wat dan voor de hand ligt, maar de termen uit de Nederlandse discussie hanteren zoals vorm en vent, met hun lokale kleur. Weliswaar geen aanpassing om zich verloren te geven maar een aanpassing om iets te bereiken. Ook bij zijn poëzie valt het op dat hij de klassieke sonnetvorm hanteert, een vergaande aanpassing. De inhoud van de gedichten draaien allemaal om vragen die niet zo conventioneel zijn in de poëzie in Europa. Maar hij kiest voor een Europese vorm, een vorm die daar en dan niet stoort en niet opvalt.

Prof.Dr.JAAP OVER STEEGE

VOORDEEL

De andere drie auteurs kampen met hetzelfde probleem maar hebben het voordeel dat Debrot is voorgegaan. *De Stoep* begint als een puur koloniaal blad: heimwee-Nederlanders die praten over het vertrapte Vaderland. René de Rooy, als Marcel de Bruin, en Pierre Lauffer beginnen met de pure mimicry. Hun poezie sluit nauw aan. Maar dan gaat Lauffer die eerst in het Nederlands schreef in het Papiamentu verder. De Rooy gaat inhoudelijk een andere boodschap brengen. Vervolgens komt de generatie van Oda Blinder, Charles Corsen en Tip Marugg. Dat zijn de echte eilanders, volgens Oversteegen.

Een duidelijk voorbeeld bij Tip Marugg is het gedicht *Bezoek*. In het Papiamentu vertaald met *'Bishita'* betekent het woord een doodsaankondiging. Geen Nederlandse lezer kan dat zien. Als dit gedicht voor een gericht publiek geschreven is, dan is het wel voor een Papiamentu-begrijpend publiek. Dit zit vrijwel steeds in de poezie van Tip Marugg.

CENTAUR

In het gedicht Cartomantica is het ook overduidelijk. De figuur met paardepoten in het gedicht moet wel een centaur zijn. Als je nu weet dat sagitarius als een centauer wordt afgebeeld en dat Tip Marugg op 16 december jarig is,wordt alles plotseling wel duidelijk. De ik van het gedicht is heel dicht bij de ik van de schrijver. De gedichten van Tip Marugg zijn zodanig dat ze eerder voor de directe omgeving en dan voor de Antilliaan en pas dan voor de Nederlandse lezer bestemd zijn. Voor het Nederlandse publiek wordt Marugg wat toegankelijker met *Weekendpelgrimage*. Bij *De morgen loeit weer aan* is het helemaal het geval. Daar houdt hij extreem rekening met een Nederlands publiek. Bij de passage met de zwarte vlinders gaat hij zover bij wijze van toelichting om het rare woord 'doodsaankondigingsbezoeken' te gebruiken. Dit om bishita te vertalen. Dit is een bewuste vorm van aanpassing. Voor Oversteegen is dit minder mimicry maar meer rekening houden met het economisch relevant publiek. Je moet de kliënt tegemoet komen. Het laatste boek blijft desondanks dicht bij een Antilliaans publiek. Het is niet zo Europees als *Mijn zuster de negerin*. Ook is het een stuk Antilliaanser dan Weekendpelgrimage. Hoewel het thema op het Antilliaanse publiek is gericht in tegenstelling tot de strategiekeuze is er toch een de strategiekeuze plotselinge explosieve belangstelling voor Tip Marugg. Dit is misschien weer te verklaren door de groeiende belangstelling voor Zuid-Amerika. Men is een andere manier van schrijven gewend geraakt. Maar er is toch ook wel zoiets als 'dat komt daar zomaar uit Curaçao; wie had dat nu gedacht'. Dat heeft weer het romantiseren tot gevolg hij wordt dan de heremiet op Pannekoek, en zonderling. De vraag is alleen hoe lang dat allemaal doorgaat.

Frank Martinus is veel sterker Europees gevormd dan Tip Marugg. Toch is Martinus een Antilliaanse schrijver pur-sang. Frank Martinus schrijft in *Dubbelspel* vanuit de visie van verschillende personages, in tegenstelling tot de eerste drie auteurs, die hoofdzakelijk vanuit het perspectief van een romanfiguur werken. Het is een sociale roman in de zin van dat deze laat zien hoe een bepaalde kleine gemeenschap draait. Er komen zeven hoofdpersonen voor in het boek vanwaaruit geschreven wordt: vier heren en drie dames; inclusief de prostituée. Geleidelijk aan komt de hoofdpersoon naar boven drijven en wel op een kenmerkende manier: vanwege de sociale keuzen die ze doet. Solema heeft oplossingen, is iemand die heelhuids uit het boek komt en aan de toekomst gaat werken. Dat is nu typerend voor een sociale roman in de omschrijving van Oversteegen. Dat neemt niet weg dat het niet als een psychologische roman beschouwd kan worden. Het is niet een roman over een bestaanscrisis van een persoon maar over de crisis van een groep mensen in maatschappelijk verband.

Men heeft Frank Martinus ooit verweten dat hij in de laatste bladzijden plotseling de klassieke regels van de tragedie zoals de vijfdeling waaraan hij in het hele boek vasthoudt, loslaat. De esthetische literaire normen laat hij liggen als hij aan het eind met een boodschap komt terwille van het sociale aspect.

De titel *Dubbelspel* is in verschillende vormen terug te vinden. Het dominospel eindigt in een dubbelspel, de figuren aan de tafel en hun vrouwen spelen een dubbelrol. Het dubbele komt in nog meer vormen in het boek terug.

Wat nu aan het rijtje toegevoegd kan worden, is dat het boek voor twee soorten lezers geschreven is en ook zou moeten functioneren voor twee soorten lezers: voor ingewijden en niet-ingewijden. Hierin verschilt hij met Debrot.

Wat Martinus uiterst geraffineerd doet is zowel de informatie als de interpretatie van de achtergronden aan de beide publieken aanbieden zonder dat dit merkbaar is. Knap is de manier waarop hij weet te vermijden dat de boodschap allesoverheersend wordt. Het boek krijgt daardoor geen pamfletachtig karakter. De betekenis is voor beide publieken dezelfde. Het dubbele van het spel met het publiek is, dat wat voor het ene pure informatie is, voor het andere al positiebepaling blijkt. Voor de Nederlander is wat in het boek gebeurt ook de werkelijkheid.

De strategie mikt erop om beide groepen dezelfde interpretatie te geven. Dat is heel anders weer dan bij Debrot die helemaal moet Europeaniseren, zelfs fysiek doet hij dat. Hij gaat Europa verkennen en woont dan drie jaar in Frankrijk; hij wordt Europeaan.

Martinus wordt door beide publieken ook op dezelfde wijze geïnterpreteerd, in de zin van wat het doel is. De eerder besproken auteurs passen zich aan aan de publieken. Bij Debrot is dat helemaal het geval. Bij Marugg is er sprake van een aanpassing terwille van de toegankelijkheid. Bij Martinus is er geen aanpassing meer. Hier kan de lezer zich aanpassen. De lezer forceert hem niet om te Europeaniseren. Hoewel hij persoonlijk erg geuropeaniseerd is door zijn studie en verdere vorming. Tip Marugg bijvoorbeeld heeft nooit in Nederland gewoond en is er slechts een keer geweest. Debrot kon niet anders in zijn tijd. Hij zou anders nooit gelezen zijn.

VAN LEEUWEN

De *Rots der struikeling* van Boeli van Leeuwen zit boordevol kreten in vier talen. Bij het Papiamentu staat er steeds tussen haakjes de vertaling bij. Vrij vergaand houdt hij rekening met de Nederlandse lezer. In *Schilden van leem* en *Teken van Jona* is er in schriftuur een nieuwe Boeli van Leeuwen te zien. De vier talen komen weer terug maar nu zonder vertaling bij het Papiamentu. Dit betekent dat het nu voor Antillianen geschreven is. **Opvallend is dat er allerlei zinspelingen in het boek voorkomen,die uitsluitend voor 'Nederlandse' lezers bekend zijn. Een groot aantal keren, en dan zonder te citeren, geeft hij bijvoorbeeld regels van Vasalis in de tekst weer. Dit soort spelletjes lijken op een knipoog naar de Nederlandse lezer. Inhoudelijk laat hij de zelfkant van de maatschappij zien; Willemstad van de onderkant. Hij doet dat op een heel eigenzinnige wijze, zodat het voor de Antilliaan wel op de werkelijkheid zou kunnen lijken, maar dan uitvergroot. Het is een grotesk versterkte realiteit. Nederlandse lezers hebben de neiging om surrealistische beelden te herkenen. Geen van beide lezers heeft volledig toegang tot het boek. Het is een weigeren om te schrijven voor de normale lezer. Hij doet weinig concessies aan zijn lezerspubliek.**

VERANDERINGEN

Er valt duidelijk te constateren dat er zich veranderingen hebben voorgedaan in de strategieën van de Nederlandstalige Antilliaanse auteurs. Moest Debrot zelfs Europeaniseren om zijn publiek tegemoet te komen,bij Martinus aangekomen is de situatie zo veranderd dat de lezers van de publieken zich mogen aanpassen. Dit geldt in meer of meerdere mate voor alle drie de nog publicerende auteurs. Ze maken zich geen zorgen meer over hoe de lezers met het boek omgaan. Tevens blijkt dat de auteurs zich veel minder gebonden voelen aan een van de twee specifieke situaties van de beide publieken.

Wereldconferentie over Gerechtigheid, vrede en behoud

Tussen zondvloed en regenboog

SEOUL - De Wereldraad van Kerken verwacht dat de internationale conferentie over het Conciliair proces in Seoul "een belangrijke stap voorwaarts is op de weg naar verplichtende uitspraken en acties inzake de dringende vragen van het overleven van de mensheid". Maar de kans is groot dat het in Seoul eerder komt tot een felle confrontatie tussen de Westerse kerken en de kerken uit de ontwikkelingslanden.

De secretaris van de Nederlands Hervormde raad voor overheid en samenleving, drs. L.J. Hogebrink, is daarom niet al te optimistisch over de bijeenkomst in Seoul. "In veel opzichten zal het conciliair proces in Seoul op zijn best een nieuwe start maken en op zijn slechtst tot ernstige confrontatie leiden", aldus Hogebrink in het blad 'Kosmos en oecumene'.

ACHTERDOCHT

Hogebrink, een van de vijf afgevaardigden van de Nederlandse kerken in Seoul, wijst op de grote achterdocht die in de Derde wereld tegenover het conciliair proces bestaat. Deze dateert al van 1983, toen de kerken uit de DDR tijdens de Assemblee van de Wereldraad van Kerken in Vancouver met het voorstel kwamen van een brede bezinning op Gerechtigheid, vrede en behoud van de schepping.

Afgevaardigden van het zuidelijk halfrond, zoals dr. Allan Boesak, gaven openlijk uiting aan hun bezorgdheid dat de aandacht voor de vrede bij de Westerse kerken een alibi zou worden om niets tegen zaken als racisme, honger en armoede te doen. Dan zou de vrede een onderdrukkende ideologie worden ter rechtvaardiging van het onrecht in de wereld, zo waarschuwde de Zuidafrikaanse predikant.

HELE TOER

De achterdocht werd zeker niet minder toen de Duitse natuurkundige en theoloog Carl-Friedrich von Weiszacker in 1985 het voorstel van de DDR-kerken oppakte en voor een 'vredesconcilie' pleitte. Het zal volgens Hogebrink een hele toer worden om de discussie in Seoul boven het niveau van een scheldpartij tussen Noord en Zuid uit te tillen.

Aan de conferentie in Seoul, die van 5 tot 13 maart duurt, nemen ruim achthonderd mensen deel. Uit de lidkerken van de Wereldraad komen vijfhonderd afgevaardigden. Verder stuurt het Vaticaan, dat geweigerd heeft samen met de Wereldraad als organisator van de conferentie te fungeren, twintig waarnemers. Tenslotte zijn er nog vertegenwoordigers van kerkelijke organisaties, adviseurs, genodigden en vertegenwoordigers van andere godsdiensten.

De belangrijkste toespraak wordt gehouden door Von Weiszacker, die met zijn oproep tot een 'vredesconcilie' de Wereldraad ertoe bracht het conciliair proces op gang te brengen. Ook de vroegere president van Tanzania, Julius Nyerere, en de secretaris-generaal van de Zuidafrikaanse raad van kerken, dr. Frank Chikane, spreken de afgevaardigden toe.

ONTSTEMD

In kringen van het Vaticaan wordt gezegd dat de Wereldraad van plan was ook de eerste vrouwelijke Anglicaanse bisschop, Barbara Harris, een toespraak te laten houden. Toen het Vaticaan, dat niets van de vrouw in het ambt moet hebben, daar bijzonder ontstemd op reageerde, zou de Wereldraad bakzeil hebben gehaald.

Anderzijds heeft het besluit van het Vaticaan om niet als mede-uitnodiger op te treden, binnen de Wereldraad ontstemming gewekt.

Volgens het Vaticaan is de Wereldraad een geheel andersoortig kerkelijk instituut dan de RK kerk. Als het Vaticaan de uitnodiging wel had aanvaard, zou de RK kerk de enige kerk zijn die de wereldconferentie mede organiseerde, zo was het argument. Want de lidkerken van de Wereldraad zijn in geen enkel opzicht verantwoordelijk voor wat de Wereldraad doet.

Onder de twintig waarnemers die het Vaticaan naar Seoul afvaardigt, is geen kardinaal of hoge curiefunctionaris. De delegatie wordt geleid door de bisschop van Christchurch in Nieuw-Zeeland, Basil Meeking, die tot enkele jaren geleden bij het Vaticaanse secretariaat voor de Eenheid onder de christenen werkte.

Naast de twintig officiele afgevaardigden zullen vertegenwoordigers van Roomskatholieke organisaties aan de bijeenkomst deelnemen. Zo heeft de internationale katholieke vredesbeweging Pax Christi de secretaris van de Nederlandse afdeling, drs. J.J. ter Laak, afgevaardigd. Verder heeft de Wereldraad op voorstel van een groot aantal katholieke organisaties nog tien afgevaardigden uitgenodigd. Het gaat daarbij vooral om religieuzen, onder wie de Nederlandse Franciscaan Gerard Heesterbeek. Ook een vertegenwoordiger van de Hongaarse basisgemeenschappen rond pater Gyorgi Bulanyi zal naar seoul reizen.

Het Centraal comite van de Wereldraad heeft vorig jaar in Moskou besloten dat de besprekingen in Seoul zich op drie onderwerpen zullen concentreren: de demilitarisering van de wereld, de economische wereldorde en de schuldenlast van de ontwikkelingslanden en het broeikaseffect. Deze onderwerpen worden besproken aan de hand van een document met als titel 'Tussen zondvloed en regenboog'.

VERBOND

Het document bestaat uit drie delen. Het eerste deel bevat een uiteenzetting over de grote bedreigingen voor de wereld en de theologische achtergronden van het verbond van God met de mensen. Daarna worden in het tweede deel onder de titel 'De belijdenis van de verbondsgemeenschap' acht geloofsuitspraken geformuleerd. De afgevaardigden wordt gevraagd onder meer in te stemmen met de stelling, dat man en vrouw naar Gods beeld zijn geschapen en dat God een bijzondere liefde voor de armen heeft. Het laatste deel biedt de afgevaardigden de mogelijkheid met elkaar een verbond te sluiten voor gerechtigheid, vrede en behoud van de schepping.

In het document komen de recente veranderingen in Oost-Europa niet aan de orde. Veel Europese afgevaardigden zullen met grote belangstelling uitzien naar wie er uit Oost-Europa naar Seoul zijn gereisd.

CRISIS

Pax Christi-secretaris Ter Laak is niet de enige die erop wijst dat de Wereldraad in een crisis verkeert. De raad likt de wonden van zijn weinig kritische houding tegenover de regimes in Oost-Europa en dan vooral Roemenie. Het uitgangspunt dat de Wereldraad geen uitspraken over de schending van de mensenrechten in een bepaald land doet, als de lidkerken uit het desbetreffende land ertegen zijn, heeft ertoe geleid dat de Wereldraad zich nooit over het regime van dictator Nikolae Ceausescu heeft uitgelaten.

Vorig jaar weigerde het Centraal comite van de Wereldraad na zware pressie van secretaris-generaal dr. Emilio Castro de vervolging van de Hongaarse minderheid in Roemenie te veroordelen. Tijdens de Europese vooronferentie van het conciliair proces in Basel in mei vorig jaar werden geen uitspraken gedaan over conflicten in Europa. Dat leidde ertoe dat de afgevaardigden onomwonden de apartheid in Zuidafrika veroordeelden en pleitten voor een rechtvaardige vrede in het Midden-Oosten, maar zich onthielden van uitspraken over het conflict in Noord-Ierland en de schending van de mensenrechten in Roemenie.

Voor de conferentie in Seoul zijn volgens een woordvoerster van de Wereldraad drie afgevaardigden van de Roemeens-orthodoxe kerk uitgenodigd: metropoliet Antonie, lid van het Centraal comite, bisschop Nikolae Nifon en professor Dimitru Popescu. Zij zijn allen al enige tijd in de Wereldraad actief en staan niet bekend om hun kritische houding tegenover Ceausescu. Nu er in hun kerk een nieuwe wind waait, is het de vraag, of zij hun loopbaan binnen de Wereldraad in Seoul kunnen afsluiten.

HOBBY'S

Van der zee verwacht van Seoul een "spraakverwarring". Hij vreest dat de afgevaardigden zullen zwichten voor de verleiding "om compleet te zijn, om alles onder de drie onderwerpen te brengen". Uit eigen ervaring is hem bekend dat tijdens dit soort conferenties "ieder zijn of haar eigen hobby's wil inbrengen". Van der Zee hoopt dat de afgevaardigden niet alleen hun eigen zegje naar voren willen brengen, maar ook luisteren naar wat er in de wereld leeft en daar aan willen werken.

De Koreaanse kerken zullen zich tijdens de conferentie presenteren. In tegenstelling tot de meeste andere Aziatische landen zijn de christenen in Zuidkorea sterk vertegenwoordigd. Veertien procent van de bevolking is protestant en 3,5 procent Roomskatholiek. De kerken, die nog altijd snel groeien, hebben in de jaren zeventig en tachtig actief deelgenomen in de strijd tegen de dictatuur.

NA ONS

De kerken hebben onder de naam 'Minjung' een Aziatische variant op de Bevrijdingstheologie ontwikkeld, waarmee zij de gevolgen van de snelle industrialisatie van het land te lijf gaan. Verder hebben de kerken veel belangstelling voor de verhouding tussen Noord- en Zuidkorea.

Nog onlangs is de predikant Moon Kyu Hyon tot acht jaar gevangenisstraf veroordeeld, omdat hij een bezoek aan Noordkorea had gebracht.

Hoewel de bijeenkomst in Seoul in het teken staat van de regenboog - het teken van het verbond van God met de mens - lopen de afgevaardigden het gevaar ten onder te gaan in de zondvloed die de drie onderwerpen van het conciliair proces dreigen op te roepen. Het is niet te hopen dat zij na afloop net als madame De Pompadour twee eeuwen geleden alleen nog maar kunnen verzuchten 'Na ons de zondvloed'.

Koran in Nederlands

DEN HAAG - De voorzitter van het Moslimcentrum noord-Nederland, Rahmat Khan Abdarrahman, heeft in de Aksa moskee in Den Haag het eerste exemplaar in ontvangst genomen van een nieuwe vertaling van de Koran in het Nederlands. Het is de eerste vertaling uit het Arabisch sinds de vertaling van prof.dr J.H. Kramers uit 1956.

De Koran is vertaald door dr F. Leemhuis (1942), universitair hoofddocent Arabisch bij de vakgroep Talen en culturen van het Nabije Oosten aan de rijksuniversiteit te Groningen. Leemhuis, die gespecialiseerd is in de taalkundige bestudering van de Koran, heeft zeven jaar aan de vertaling gewerkt. Hij heeft daarbij veel steun gehad aan de opmerkingen van bdarrahman. In het boek, waarvan de eerste oplage tienduizend exemplaren bedraagt, staat telkens rechts op de pagina de Arabische grondtekst naast de Nederlandse vertaling. Dat maakt het Moslims die het Arabisch machtig zijn, de vertaling te vergelijken met de oorspronkelijk tekst.

Franse theoloog Chenu overleden

Vriendschap heeft nergens spijt van...

PARIJS - De rooms-katholieke theoloog Marie-Dominique Chenu is op 95-jarige leeftijd in Parijs overleden. Chenu, specialist op het gebied van de middeleeuwse filosofie en theologie en leermeester van Edward Schillebeeckx, behoorde tot de belangrijkste theologen van deze eeuw. In de rooms-katholieke kerk was hij omstreden, wat blijkt uit het feit dat twee van zijn geschriften door Rome op de lijst van verboden boeken (index) werden geplaatst.

Chenu, die zich eens beschreef als een 'soort kwajongen die rent in de loopgraven van de kerk', werd 7 januari 1895 geboren in Soisy-sur-Seine bij Parijs. Hij trad in 1913 in in de orde der Dominicanen en werd in 1919 in Rome priester gewijd. Van 1920 tot 1942 doceerde Chenu geschiedenis aan het theologische opleidingsinstituut van de Dominicanen in het belgische Le Saulchoir. Van 1932 tot 1942 was hij rector van deze instelling.

Chenu was van 1947 tot 1953 hoogleraar aan de Sorbonne in parijs en werkte vervolgens aan het katholieke instituut in de Franse hoofdstad. In 1932 richtte hij in Ottawa (later Montreal) het instituut voor middeleeuwse studiën op. Zes jaar later was hij mede-oprichter van het dominicaans instituut voor oosterse studiën in Cairo. Dit instituut richtte zich op het onderzoek van de islamitische cultuur.

In 1937 kwam het voor het eerst tot een conflict met het Vaticaan, toen Chenu het boekje 'Een theologische school. Le saulchoir' publiceerde, dat een nieuwe interpretatie van de opvattingen van Thomas van Aquino gaf. Paus Pius XII was zo geschokt dat hij het boekje in 1942 op de index plaatste. Chenu, bekend om zijn gevoel voor humor, reageerde kalm. 'Nu zal ik de tijd hebben om te werken'.

In 1954 wekte de theoloog nogmaals de woede van de paus, nadat hij het in een artikel had opgenomen voor de Franse priester-arbeiders. Hij werd gedwongen zich in le havre terug te trekken.

CONCILIE

Paus Johannes XXIII nodigde Chenu uit deel te nemen aan het tweede Vaticaans Concilie (1962-1965). Hij behoorde er met zijn ordegenoten Yves Congar en Edward Schillebeeckx tot de leidende theologen. Over het concilie zei hij eens: 'Men heeft ontdekt dat waar het in het geloof om gaat niet direct God en de eeuwige waarheden zijn maar het werk van God in de geschiedenis'.

In Frankrijk was Chenu bij vele niet-christenen bekend om zijn belangstelling voor een dialoog met hen. De Franse communistische partij heeft hem herhaaldelijk voor partijbijeenkomsten uitgenodigd.

Chenu's belangrijkste boeken zijn 'voor een theologie van de arbeid', dat in acht talen is vertaald, en 'de sociale leer van de kerk als ideologie' dat hij op 84-jarige leeftijd in 1979 publiceerde. Chenu was lid van de hoofdredactie van het vooruitstrevende theologentijdschrift Concilium.

Voor eerst na 1917

Russen naar Heilig Land

OLTEN — Voor het eerst sinds de revolutie van 1917 konden Russisch-Orthodoxe gelovigen uit de Sovjetunie naar het Heilige Land reizen om daar het paasfeest te vieren.

Volgens de Zwitserse vereniging voor het Heilige Land werden het Paas weekeinde, vijf groepen van 24 toeristen in Israël verwacht. Omgekeerd hadden ongeveer 150 Joden uit Israël het Joodse Paasfeest (10 tot 17 april) bij hun familieleden en medegelovigen in de Sovjetunie kunnen vieren.

"De dooi in de politieke betrekkingen tussen Israël en de Sovjetunie komt nu ook aan het toerisme ten goede", aldus de Zwitserse vereniging.

Behalve Jeruzalem staan ook Bethlehem, de berg Tabor, het meer van Tiberias en Nazareth op het programma.

Franciscaans idee

Opleiding milieu bescherming

ROME — De Franciscanen openen vrijdag 14 april in Rome een opleidingscentrum voor milieubescherming. Het nieuwe centrum leidt in twee jaar mensen op tot milieudeskundigen die aan het werk kunnen bij kerkelijke en andere onderwijsinstellingen.

Dominicanen willen nieuwe school voor theologie

NIJMEGEN.- De orde der Dominicanen overweegt een nieuw theologisch onderwijsinstituut op te richten dat onafhankelijk is van zowel de kerkelijke als de burgerlijke overheid. In deze opleiding die zowel maatschappijkritisch als kerkvernieuwend moet zijn, willen de Dominicanen samenwerken met andere religieuze instellingen en groeperingen, zoals de vereniging voor theologie en maatschappij.

Het kapittel (beleidsvergadering) van de Nederlandse provincie van de orde, heeft in oktober vorig jaar besloten een commissie in te stellen die volgend jaar advies moet uitbrengen. Tot deze provincie behoren ook de paters Dominicanen die werkzaam zijn op Aruba en de Nederlandse Antillen evenals de Nederlandse Dominicanen die op Puerto Rico werkzaam zijn.

De Dominicanen zijn bezorgd over de "groeiende en knijkende" greep van de bisschoppen op de vijf rooms-katholieke theologische opleidingen in Nederland, waardoor steeds minder terecht dreigt te komen van een "vrije, bevrijdende en geengageerde" theologie, zo blijkt uit de akten van het kapittel. Bovendien wordt de theologie bedreigd door "technocratisch doorgevoerde" bezuinigingen van het ministerie van onderwijs.

De nieuwe theologieopleiding moet zowel financieel als wat de docenten betreft worden gedragen door de orden en congregaties in Nederland. Het instituut moet een integrale theologiecursus geven en moet openstaan voor allen die daartoe de kwaliteiten bezitten.

De commissie zal onder meer moeten duidelijk maken, hoe groot de steun voor het initiatief is, welke kosten de nieuwe opleiding met zich brengt en welke mogelijkheden afgestudeerden hebben.

De Dominicanen zijn aangesloten bij de Vereniging voor theologie en maatschappij die aan de academie De Horst in Driebergen een maatschappijkritische theologie-opleiding aanbiedt. Deze opleiding is door de nederlandse bisschoppen niet erkend. Verder beschikken de Dominicanen over een eigen onderzoeksinstituut, het Dominicaans studiecentrum voor theologie en samenleving in Nijmegen.

Rapport over Energiebehoefte tot in jaren 2000

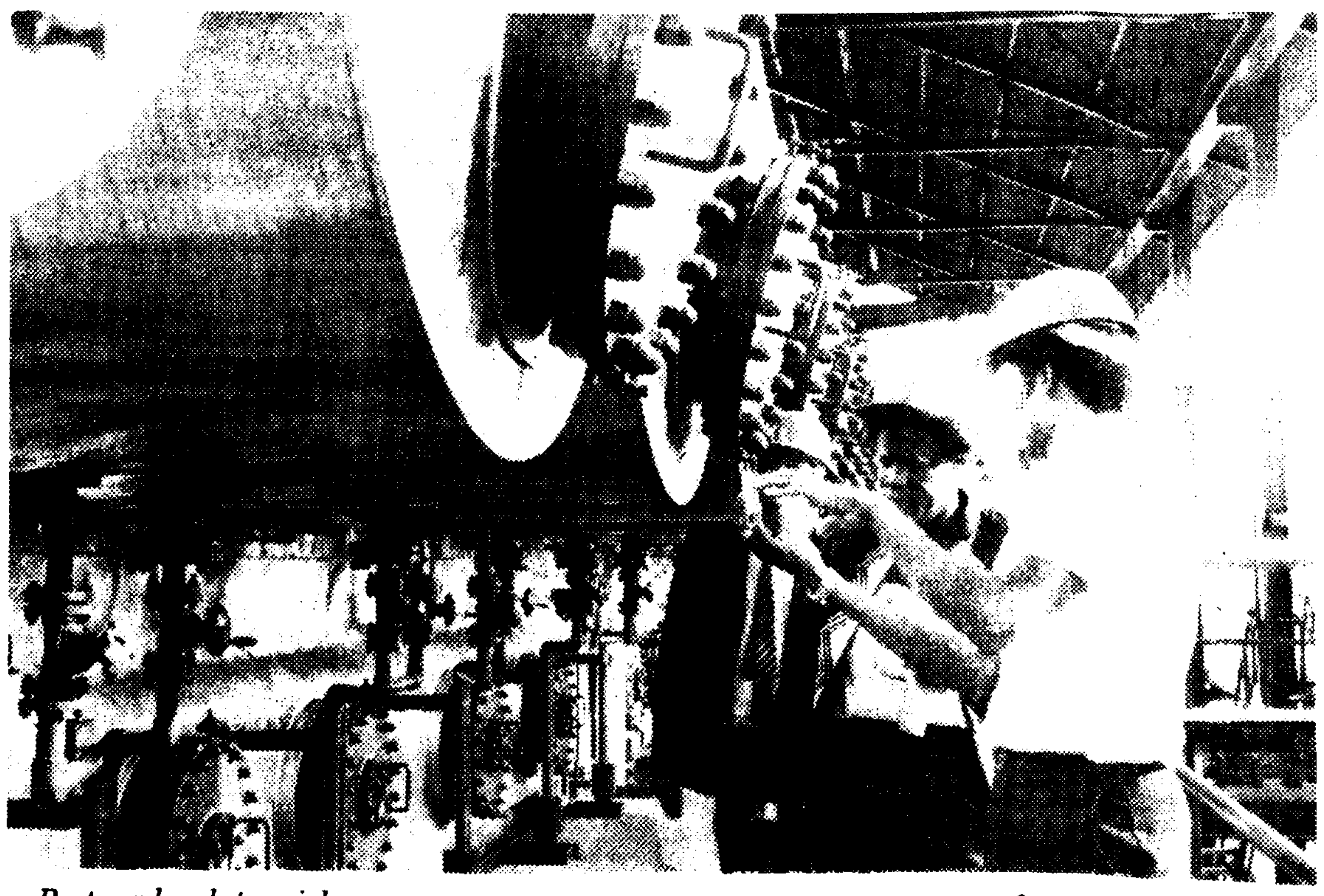
Waterverbruik baart zorgen voor toekomst

-door ir.Henry Menckeberg-

RECENT IS HET het resultaat van een uitgebreide studie naar de energie behoefte van Curaçao tot het jaar 2003 gepubliceerd, uitgevoerd in opdracht van het Eilandgebied Curaçao. Het 21 pagina's tellende rapport is globaal in twee delen te verdelen. In deel 1 de vraag: Wat is in de afgelopen jaren vanaf 1980 de energie consumptie van het eiland geweest? Deel twee houdt zich bezig met hoe het in de toekomst uit zal komen te zien. In het rapport komen maar liefst twintig actieplannen aan de orde, met doelstellingen uiteenlopend van het conserveren van energie tot het verhogen van de betrouwbaarheid van de energie leverantie (lees het verkleinen van de kansen op problemen met de electriciteitslevering zoals die zich afgelopen zondag voordeden).

Eerst de vraag: hoe zit het huidige verbruikspatroon in elkaar? De studie, uitgevoerd door een orkest gedirigeerd door technici van Caribbean Consulting Engineers (Curaçao) en bestaande uit DHV Consulting Engineers (Amersfoort, Nederland) en Kema (Arnhem, Nederland), maakte natuurlijk gebruik van bestaande gegevens (zoals het rapport van de Fundashon Antiyano Pa Energia, de Fape uit 1984 over de energie situatie op Curaçao), gegevens van de Kodela, de raffinaderijen: ISLA en SHELL, Curoil en andere. Maar ook van informatie die taxi- en buschauffeurs konden geven over hun energie verbruik. De toegepaste methode is, hoe kan het anders, internationaal geaccepteerd voor het doen van energie studies, en is bekend onder het acroniem RES (Reference Energy System).

Met de RES wordt het energie systeem van een land weergegeven in een netwerk met knooppunten. Elk knooppunt stelt een of ander proces voor, bijvoorbeeld het omzetten van olie in elektriciteit, van gas in warmte om te koken enzovoorts. De mate waarin men het klaarspeelt om deze knooppunten te identificeren, bepaalt de mate van bruikbaarheid van de analyse voor planning. De overheid kan door het hanteren van tarieven voor importen, subsidiëren, belastingheffing, de toestand in een knooppunt beinvloeden.

Bestuurders laten zich geregeld informeren over het reilen en zeilen bij onze energievoorziening. Op de foto premier Maria Liberia Peters met KAE-direkteur ir.G.Gouverneur tijdens een bezoek aan de fabriek op Mundo Nobo.

HUIDIGE SITUATIE

In een barrage van cijfers, getallen, grafieken en tabellen worden de bevindingen uit de doeken gedaan. Interessante gegevens, waarvan enkele al bekend waren natuurlijk, maar nu in één geheel plaatje gepresenteerd. Zo wisten we al dat 30% (een derde deel) van het moeizaam uit het zilte nat van de zee verkregen water onnaspeurbaar verdwijnt: water diefstal, lekkende leidingen, meetfouten. Maar water in een rapport over energie? In dit geval wel. Waar elders water gewoon wordt opgepompt, uit de grond, in meer of mindere mate gezuiverd wordt en tenslotte gedistribueerd, moet het hier gedistilleerd worden. Uit zeewater. En dit kost energie. Het plaatje dus kan niet compleet zijn zonder naar de 'water toestand' te kijken.

De primaire energiedrager voor Curaçao is natuurlijk de geimporteerde olie. In vergelijking met andere landen drijven meer sectoren van onze economie op de olie. Toch bevindt het gebeuren op en in de olie-raffinaderij zich voor een groot deel buiten de invloedssfeer van de Overheid. Daarom wordt de raffinaderij in het rapport beschouwd als 'buitenland': de brandstofstroom uit de raffinaderij wordt beschouwd als import. Verder wordt, voor wat het toekomst-plaatje betreft, aangenomen, dat de raffinaderij blijft draaien. De impact van sluiting op de economie komt in dit rapport niet aan de orde.

PRODUKTIE

De raffinaderij verwerkte ruim 183.500 barrels per dag in 1987 terwijl de capaciteit ligt rond de 300.000 barrels per dag; 70% daarvan is capaciteit om lichte aardoliesoorten te verwerken. In 1987 bleven ruim 10.000 barrels achter op het eiland. Van de rest (ruim 174.000 barrels) werden zo'n 160.000 barrels geëxporteerd en verdwenen ruim 15.000 barrels per dag als eigen consumptie in dikke zwarte rookwolken over Buena Vista en in grote vuurballen tegen de nachtelijke hemel. De 'geïmporteerde' brandstoffen waren voornamelijk gasoline (2100 barrel/dag), diesel (2600 barrel/dag) en stookolie voor industrieel gebruik ('industrial fuel oil', IFO) ook 2100 barrel/dag. Deze IFO en ook een belangrijk deel van de diesel produktie worden nog verder verstookt tot elektriciteit en ... water! In 1988 was ruim 58% van de 'geïmporteerde' energie bestemd voor transport (Curaçao telt op elke drie inwoners één voertuig). In 1988 stonden er 54380 voertuigen geregistreerd. Cijfers over voorgaande jaren ontbreken merkwaardig genoeg. Deze voertuigendichtheid is vergelijkbaar met die in de Verenigde Staten van Amerika. Vergelijk ook de toestand in de broeder (zuster?) kolonie Suriname: daar is de dichtheid 1 op elke 9 inwoners). Dit transport wordt in 9 van de tien gevallen aangedreven door een benzinemotor. Slechts 5% van de energie, die in het transport verdwijnt, wordt aangeleverd in de vorm van diesel brandstof. Van de rest was ruim 13% was bestemd voor vliegverkeer, voor huishoudens ook ruim 13%. Twee (2) procenten voor toerisme en 7 (zeven) procenten voor industrie. De 'handel' tenslotte vraagt om zo'n 7% van de geimporteerde energie.

ELECTRICITEIT

De 'geimporteerde' energie wordt gebruikt voor het opwekken van elektriciteit (16%), het maken van water (maar liefst 56%), het wegtransport en luchtverkeer. Deze elektriciteit gaat naar de sectoren: huishoudens (43%), de handel (31%), de industrie (20%) en het toerisme (5%). In dit overzicht kwam ik de overheid ('Government') tegen onder het hoofdje 'commerce' dat ik vertaalde met 'handel'. De overheid neemt 8,2% van deze elektriciteitsconsumptie voor haar rekening. Die consumptie is bestemd voor onder andere overheidsgebouwen, ziekenhuizen en straatverlichting. De totale elektriciteits-consumptie groeit: van ruim 330.000 kwh in 1980 tot ruim 400.000 kwh in 1988. In de laatste jaren is de consumptie van de huishoudens constant gebleven op ongeveer 150.000 kwh. Die voor commerciële activiteiten is licht toegenomen met de (relatief) grootste sprong in 1987, wat we de overheid optimistisch maakt - en sommige vakbonden ook.

Wat doen de huishoudens met de aangekochte elektriciteit? Het rapport verdeelt de huishoudens in twee groepen: 'Low Income' en 'High Income'. Waar de grens ligt is me niet bekend. Deze twee groepen zijn qua energie consumptie ongeveer even groot (tabel 1.2): 21,6% tegen 22,1% van het totale verbruik.

De hoge inkomensgroep verbruikt ruim 1/3 deel voor comfort: koelen van ruimten. Ruim de helft voor keuken en huishoudelijke apparatuur en ruim 1/8 voor verlichting.

De lage inkomensgroep koelt minder (8%), gebruikt meer voor apparaten (75%) en voor verlichting (17%). Dit is grappig: zitten de hogere inkomens meer in het donker? Volgens het rapport wordt de helft van de elektrische energie verbruikt door ruim een kwart van de bevolking. De resterende driekwart van de bevolking gebruikt de andere helft. (Dit geeft inhoud aan het nonsens gezegde grootste helft en kleinste helft.)

WATER

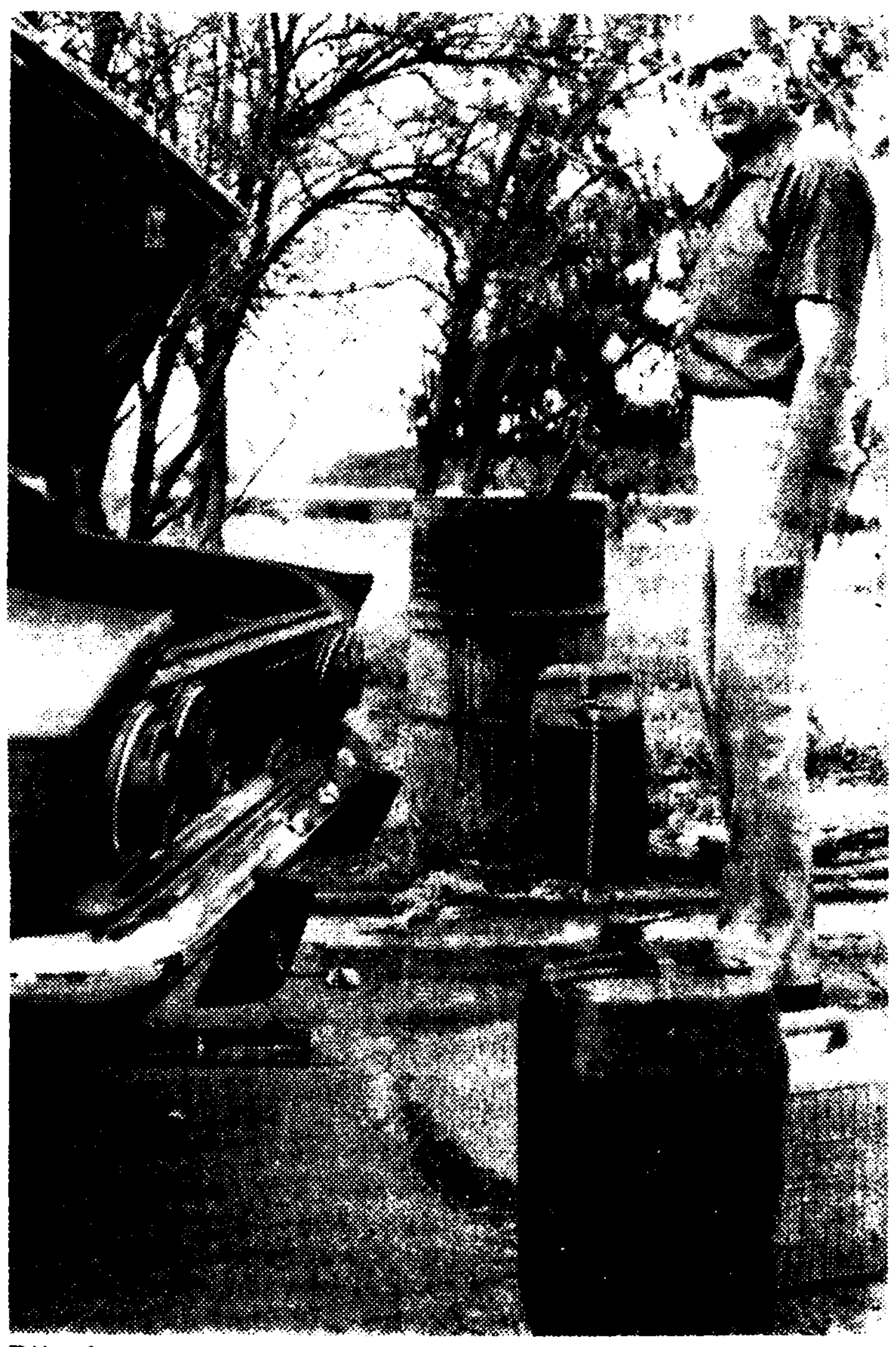
De water consumptie bedroeg in 1988 gemiddeld ruim 125 liter per persoon per dag (dat is bijna een vat vol - een barrel: 135 liter). Als daar de 'administratieve verliezen' worden bijgerekend, dan komen we uit op 158 liter per persoon per dag! Vergelijken we dit met Nederland: daar kwam het gemiddelde verbruik in 1988 op 148 liter per persoon per dag - en de Nederlanders staan al bekend als een proper volkje!

Voor de hotels is het plaatje nog interessanter. Het rapport zegt: In de hotels loopt het waterverbruik per hotelkamer op indrukwekkende wijze uiteen, zelfs tussen hotels van een vergelijkbaar type. Gemiddeld is het verbruik 1236 liter per (verhuurde) kamer per dag! Maar dit loopt uiteen van 385 liter tot 1943 liter per kamer per dag. Het Caribbean Beach Hotel heeft een standaard waterverbruik tussen de 680 en de 900 liter per verhuurde kamer per dag. Concludeert het rapport: alhoewel water op Curaçao duurder is dan elders in het Caraïbisch gebied, is het gebruik op Curaçao 'more indiscriminate than in comparable countries', wat we moeten vertalen met 'in het wilde weg'. Anderszijds kun je zeggen, dat dat juist in Nederland (bijvoorbeeld) het geval is. Want 148 liter per dag is niet mis. In de tropen, zou je denken, heb je juist meer water nodig.

TOEKOMST

Planning gebeurt met een zeker doel voor ogen. Ook energie-planning: waar moet het naar toe met de economische ontwikkeling, de sociale ontwikkeling? De commissie heeft een aantal scenario's uitgewerkt voor beïnvloeding van het energiehuishouden door de Overheid, KAE en KODELA. De keuze van de gemaakte scenario's is gedaan 'in close cooperation with local planners'. Hoe voorspel je de ontwikkeling van een energie gebeuren? Normaal zou zijn een correlatie vaststellen tussen energieverbruik en de omzet van het nationale huishouden, het GDP (Gross Domestic Product). Maar deze correlatie bleek niet te bestaan. In plaatst daarvan is een trend scenario gebruikt. Voor elke sector van de economie is een indicator voor het energieverbruik geïdentificeerd. Voorbeeld: het energieverbruik van de overheid hangt samen met het aantal overheidsgebouwen in gebruik. Verwacht wordt echter dat het GDP van de overheid niet veel zal veranderen en dat daardoor het gebruik van gebouwen nauwelijks zal toenemen. Dus voor de Overheid zal de groei in energieverbruik vermoedelijk 0% zijn.

De commissie onderscheidt vervolgens drie manieren waarop de groei kan plaatsvinden: een pessimistische, een optimistische en een neutrale. Zij verwacht dat haar neutrale verwachting de ontwikkelingen in de periode 1989-1993 aangeven - tenzij zich nationaal of internationaal grote veranderingen voordoen, die niet zijn te voorzien. Zo verwacht de commissie in dit scenario, dat de elektriciteitsconsumptie met 39% zal toenemen tussen nu en 2003, het benzineverbruik voor Transport met 11%, dat het vliegtuig-brandstofverbruik bijna verdubbelt en het dieselverbruik meer dan verdubbelt. De belangrijkste verandering in absolute grootheden zal plaats vinden in de sector Transport. Er zijn verder natuurlijk verwachtingen voor de groei in het waterverbruik: die is afhankelijk van de bevolkingsgroei, die enigszins zal afnemen, maar desaltniettemin zal het waterverbruik toch toenemen.

Bij calamiteiten, zoals in 1976 wanneer de water- en electriciteitsdistributie voor langere tijd uitvalt, wordt er door de bevolking meteen gehamsterd. Op deze archieffoto ziet men een bewoner van Curacao zijn voorraad water aanvullen in jerrycans.

De vroegere Shell en de huidige Isla produceren hun eigen electriciteit en water en in noodgevallen heeft de raffinaderij dikwijls assistentie verleend aan KAE en Kodela voor het leveren van deze basisvoorzieningen. Op de foto: een operator draait de afsluiter open van de leiding die aansluit op het distributienet van de overheid.

BETEKENIS

Wat betekent dit allemaal voor de plannenmakers? Aan de ene kant zal tijdig gewerkt moeten worden aan uitbreiding van de capaciteit, van de waterproduktie bijvoorbeeld. Op basis van de bestaande produktiecapaciteit en ongewijzigd consumptiepatroon, zal er omstreeks 1993 reeds een watertekort ontstaan. Vanuit dat oogpunt is het van levensbelang dat KODELA werkt aan verbetering van de huidige water-infrastructuur, verbetering van leidingnet, van bemetering, sancties tegen wanbetaling etce. Maar hetzelfde geldt ook voor de elektriciteitsproduktie. Daar zijn de opties: meer machines inzetten, verbeteren van de bestaande plants, koppeling met het Isla-net (wat de Isla niet leuk vindt vanwege de vele storingen 'buiten' (hagedis op de hoogspanningsleiding bijvoorbeeld, en de hele installatie, tot aan het Rif toe, gaat plat). De commissie beveelt onder andere aan: decentralisatie van de energie-opwekking: de mogelijkheid om afvalenergie te gebruiken bijvoorbeeld voor airconditioning moet door de Overheid gestimuleerd worden. En: geen voorkeurstarieven meer voor de hotels.

Er is ook een blik geworpen op niet conventionele opwekking van energie. Een aantal bekenden passeren de revu, zoals windenergie. Dit wordt volgens de verschillende scenario's aantrekkelijk, maar pas in 1998 (neutraal scenario) of in 1992 voor het minder waarschijnlijke pessimistische scenario. Voordelen: minder aankoop nodig van brandstoffen uit buitenland: deviezen besparing en verminderde afhankelijkheid, vermindering van de vervuiling.

Een ander pl... de koudwaterpijp naar de bodem van de zee van de Piscaderabaâi of voor het Seaquarium. Die gebieden zijn interessant omdat de koudwaterpijp bedoelt is om het koude water van de bodem naar boven te halen om er de airconditioners mee te laten werken. En in de genoemde contreien komen grote centraal gekoelde gebouwen voor: ITC, Curaçao Caribbean Hotel. Las Palmas doet niet mee, want die is niet centraal gekoeld. KAE doet wel mee: als er koud water is hoeft men het zeewater minder te verwarmen bij het distilleren. Maar hoe de prijs van dit alternatief in te schatten? Er moeten speciale warmte-wisselaars ('radiatoren') gebruikt worden vanwege het corrosieve zeewater. Dus bijvoorbeeld van titanium (duur) of kunststof (nog nooit gebruikt). Even uitrekenen: NAf 4.73/ m3 water, vergelijken we met nu: NAf 5,55/m3. En we concluderen: te riskant. Maar waarom staat dit alternatief eigenlijk in het rapport als het geen alternatief is? Tja, er is zelfs naar Nucleaire energie gekeken: how thoroughly can you get

ZUINIG ZIJN

De mogelijkheid om zuinig te zijn is er nog. Met de airconditioner bijvoorbeeld. Als men een efficiëntere (meestal nieuwere) airconditioner installeert bespaart een huishouden aardig wat. En de investering is redelijk gauw terugverdient ook. Reken maar mee. Een oude airconditioner maakt van 1 Watt elektriciteit 6 BTU (een eenheid koelte heet een BTU, net zoals een eenheid gewicht kilogram heet). Voor een kamer van 12 m2 is per uur ongeveer 14000 BTU nodig Wat kost dat? Gebruik 1000 Watt elektriciteit gedurende 1 uur en dat kost 23 centen. Gebruik de airco gedurende een jaar ongeveer 9 uren per dag. Wat kost dat? Wel: ongeveer 365 x ongeveer 9 uren per dag = 3000 uren. Elk uur 14000 BTU nodig. Om die te maken is nodig 14000/6 Watt. En die kosten 14000 x f 0,23/1000 = f 1610,= .

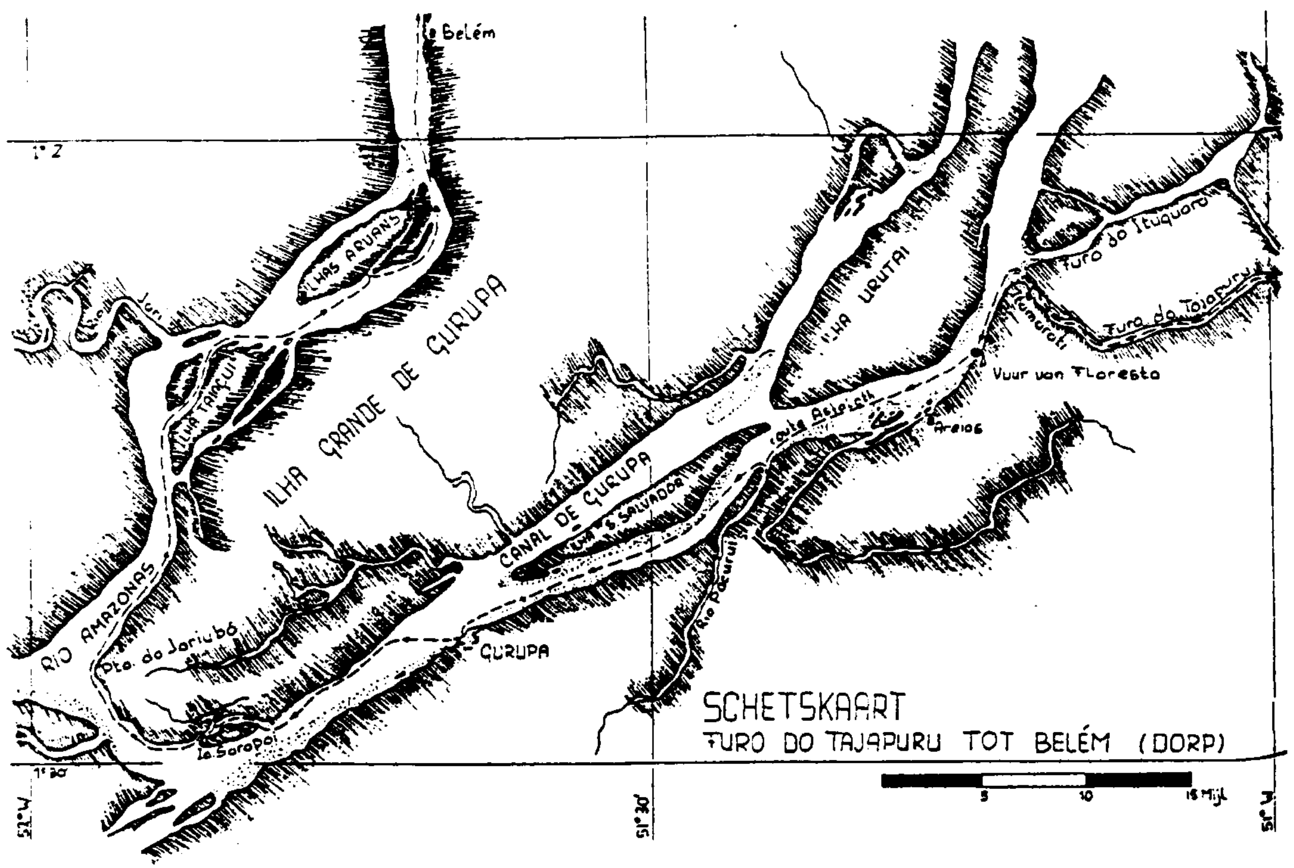
NIEUWE UNIT

Met de nieuwe unit, die bijvoorbeeld van 1 Watt 10 BTU maakt betaalt u: 3000 uren x 14000/10 BTU/Watt x 0,23 gulden/Watt x uur = f966,= U bespaart ruim f600,= per jaar. De kosten van een nieuwe unit zijn ongeveer f 1100,= . U hebt de kosten er in ruim twee jaren uit. En vervolgens bespaart u per jaar gewoon verder, gedurende zo'n 10 jaren, afhankelijk waar u woont. De commissie adviseert de Overheid om belastingvoordelen te geven aan de importeurs van dergelijke efficiënte airconditioners.

De mogelijkheid is er om zuiniger te zijn

Van Bethlehem naar Jericho over de rivier....

Zelfs als brandstof opraakt geen paniek in Amazonia

- door Wim van Dijk-

Na de vermoeienissen van de eerste dag op een van de hoofdstromen van de Amazone besluiten wij een dagje aan de wal te blijven om wat bij te komen. Dan kunnen we ook weer eens heerlijk uitslapen. In de namiddag maken we de Asfaloth klaar voor een vroeg vertrek de volgende dag

Op 14 april om vijf uur is het zover. Terwijl de zon aan het opkomen is passeren we wederom de kleurgrens in de monding van de Rio Pacurui en varen wij zuid-west waarts de Amazone op. Het belooft een schitterende dag te worden. Het is windstil, er is geen wolkje te bekennen en het water is spiegelglad. Ook de stroom valt, hier achter Ilha S.Salvador, mee hetgeen te zien is aan de vaart waarmee het oerwoud aan ons voorbij trekt. De radiomast van Gurupa is al in zich als het tij zich keert. De motor begint te sputteren en geeft de pijp aan Maarten. Verdorie, hier was ik al bang voor. We hebben geen druppel brandstof meer en dat met nog hooguit drie mijl te gaan. Het anker gaat uit vlak onder de wal. Geen wind en stroom tegen, we zijn met recht gestrand in het zicht van de haven.

Er is echter nog ruim voldoende tweetakt benzine aan boord en met de dingy moeten we het stadje makkelijk kunnen halen. Net als we op het punt staan te vertrekken horen en zien we een inlands bootje aankomen. Het leidt geen twijfel dat de motor die we horen een diesel is en de kans bestaat dat we wat brandstof van de nu snel dichterbij komende mannen kunnen overnemen. Nelly staat al te gebaren en ze komen langszij. We hebben geluk. Onze vijf liter kan wordt gevuld en we willen afrekenen, maar hebben niet kleiner dan 5 crusado's. Hiervan hebben onze redders niet terug dus laten we het maar zitten. We zijn veel te blij geholpen te zijn. De olie gaat in de tank. Er moet nog wel even ontlucht worden, maar na een oponthoud van nog geen uur zijn we alweer opweg en maken om 1 uur in de middag vast aan een lange steiger voor de stad, waarop een dieselpomp staat. Ondertussen is het hevig gaan regenen. Als de bui afneemt klauter ik op de steiger en ga in het huis aan het eind hiervan vragen om te kunnen tanken. Dit kunnen we wel vergeten. Het is en blijft Brazilië, de tank is leeg en het kan nog wel een poosje duren voor er weer bevoorraad wordt. Dat ziet er duister voor ons uit.

GURUPA

Achteraf valt het allemaal gelukkig nog al mee en draait onze brandstof schaarste niet uit op een lang verblijf in Gurupa. De aanvankelijke stortregen heeft als gebruikelijk al snel weer plaatsgemaakt voor stralend weer, we laten de *Asfaloth* aan de steiger achter en gaan het stadje verkennen. In het lager en dichter aan het water gelegen deel van Gurupa vinden we een klein haventje. Anders als in het op dit uur zo goed als uitgestorven deel van de stad waar de *Asfaloth* nu op ons ligt te wachten, is het hier een en al bedrijvigheid. Tientallen kleine inlandse scheepjes liggen hier afgemeerd en druk worden er goederen van en naar de bootjes versjouwd, waarbij het, vele handen maken licht werk, de lijfspreuk lijkt te zijn. Hier blijkt, na navraag, wel aan dieselolie te komen. Naast de ferreteria (ijzerwinkel), staan een aantal 200 liter drums met het door ons zo begeerde nat. Snel lopen we terug naar ons schip en gaan we opweg naar het haventje. Vlak voor de ferreteria willen we afmeren maar er staat vlak onder de wal te weinig water voor de kiel. De al klaarliggende stootwillen zijn dan ook niet nodig. Met een landvast voor aan de wal en de kiel in de modder, kunnen we ook aan land komen. De *Asfaloth* blijkt hier een erg vreemde eend in de bijt. Algemeen wordt het **werk neergelegd om ons te** komen bekijken. Het zijn vriendelijke en behulpzame mensen en al spoedig pendelt onze 10 liter jerrycan op en neer tussen de oliedrums en de *Asfaloth*. Na acht trips zit de tank vol en blijft er driekwart achter in de kan. Zo redden we het wel tot Macapa. Hoewel iedereen ons bezweert dat we hier rustig kunnen blijven liggen, zit de waterdiepte me niet lekker en we gaan daarom in het midden van het haventje voor anker in pakweg drie meter water. Hier hebben we, zoals Nelly het zo pakkend noemt, 'minder last van het apieskijken' en is de kans, via het landvast, ongedierte aan boord te krijgen meteen uit de wereld.

JACARE

De middag loopt op z'n einde als we in de dinghy opnieuw aan land gaan. Nelly wil nog graag wat in de winkeltjes rondneuzen om te zien wat er zo al voor lekkers te koop is en ik heb trek in een biertje. Nelly gaat rondneuzen en ik ga in op de uitnodiging van wat mannen op een terrasje er bij te komen zitten. Wat later komt Nelly er ook bij en stelt me voor aan Salomone, die ze onderweg tegen het lijf is gelopen en die haar wegwijs heeft gemaakt wat de inkopen van morgen betreft. We moeten haar beloven morgen op visite te komen in haar huis en gaan daarna terug aan boord. s'Morgens zijn we al vroeg in de weer, ik ben eerst aan de wal geweest om van een van de broodventertjes, nog warme, verse broodjes te kopen. Dan is ons verlanglijstje aan de beurt. Verse groenten, olie voor de lamp, farinha en ga zo maar door. Bepakt en bezakt landen we op een terrasje waar we ons laven en waar al snel Salomone zich bij ons voegt. 'Salomone wat is dat nou', er komt iemand langs met iets dat verdacht veel weg heeft van een krokodillenpoot. 'Este jacare, multo multo coustose', zegt ze en meteen is ze verdwenen. Het is dus inderdaad krokodil en volgens haar is het erg lekker. Het is op, helemaal uitverkocht, komt ze even later vertellen. Wat een schat, was ze gelijk gaan proberen jacare voor ons te kopen. Ze is er gewoon wat teleurgesteld over. Als we wat later onze boodschappen aan boord gebracht hebben en in de kuip zitten, komt ze er aan in een kano en klautert aan boord met een pannetje. Ze moet de halve stad zijn afgeweest voor wat er inzit. Klaargemaakt en wel zitten Nelly en ik even later aan de krokodil met rijst, een pittige saus en wat lamoen. Kennelijk meer om het idee neemt Nel er maar een beetje van, maar ik vind het heerlijk, tot groot genoegen van Salomone, ze zit gewoon te glimmen. We moeten mee, we hadden immers beloofd op visite te komen. Met de kano op sleeptouw gaan we naar de kade. Ze woont vlakbij, samen met haar familie waarvan we er in de gauwigheid zeker twaalf leren kennen. Trots toont ze ons haar zoon en een foto van de vader die al een paar jaar geleden verder is getrokken, helemaal niets bijzonders hier. Ze lijkt hem al zo goed als vergeten. s'Avonds nemen we haar mee uit eten en nemen daarna afscheid. Ze zoent ons hartelijk en blijft, met op elke wang een dikke traan, op de kade staan tot we in de duisternis zijn verdwenen.

In de dingy ga ik af op het op ons afkomende vlot van boomstammen.

Algemeen wordt het werk neergelegd om naar de Asfaloth te komen kijken.

Op 16 april, na maar een nachtje over, zijn we om 6 uur al weer op weg. Diagonaal steken we de brede rivier over, om zo dicht mogelijk onder de wal van de andere oever te proberen wat van de sterkste stroom te ontwijken. Dit lukt aardig hoewel we uiteindelijk toch nog 26 mijl door het water varen om de afstand van net geen 13 mijl over de grond te overbruggen. Ook is het opletten geblazen om niet met de mast in de over de rivier hangende boomkruinen verstrikt te raken. Nu we buiten het gebied dat door de, van Patric gekregen, detailkaarten gedekt wordt zijn gekomen, blijkt al snel dat het knap moeilijk zal gaan worden.

Asfaloth door houtvlot bedreigd

De zelf meegenomen kaart die, zo staat er op, alleen voor planning geschikt is, laat ons bij het de Furo Sarapoi indraaien meteen al in de modder vastlopen. Dat belooft nog wat te worden. Gelukkig komen we makkelijk los en gaat het beter als we de bocht wat ruimer nemen om de Furo die het eiland Sarapoi scheidt van Ilha Grande de Curupa. We zien een klein zijriviertje en, hoewel het pas 12 uur is, besluiten we hierop een plaatsje te zoeken voor de nacht. Tijdens de verkenning van het riviertje, komen we weer wat ontbossing tegen. Ditmaal is er wat oerwoud opgeofferd aan de rijstteelt. Ondanks de 850 kilometer die we nu al over de rivieren trekken, een nog steeds zeldzaam verschijnsel. Anders in elk geval als we verwachten, gezien de berichtgeving in Holland. Zover we het tot nu toe zagen, beperk het zich doorgaans tot enkele duizenden vierkante meters, waarop dan wat vee wordt gehouden of wat gewassen worden verbouwd. Maar wat hebben we al met al pas gezien. Van hieruit naar Manaus is alleen al over de 1000 km. en dan ben je in relatie tot het geheel nog steeds maar een klein stukje Amazonia binnengetrokken. Kortom onze ervaring is te gering om een oordeel te kunnen vormen. Terwijl mijn, uit kleinschalig denken voortgekomen, hoop op tijd te komen om nog wat van oerwoud te kunnen zien, is een naïviteit waarover ik niet beter verdien hartelijk te worden uitgelachen. Het enig excuus waarachter ik me nog een beetje kan verschuilen is dat ik uit een landje afkomstig ben waar je, als je niet uitkijkt, doorheen vaart voor je door hebt dat je er bent. De verdere verkenning van het riviertje strandt als er al maar meer bomen ons de weg versperren. Dan maar terug naar de *Asfaloth*. De laatste **loodjes wegen het zwaarst.** Zodra we de Furo Sarapoi uitkomen blijkt de stroom sterker dan ooit tevoren. We proberen net als gisteren zoveel mogelijk onder het walletje te kruipen, maar de grote hoeveelheid drijvende opstakels dwingt ons keer op keer weg van de kant. Dit betekent steeds opnieuw tereinverlies. Bovendien is de boot moeilijk bestuurbaar en hij slingert als een dronkaard door het water. Onze trouwe, keihard werkende, Renault 8 PK, kan het nauwelijks bolwerken. De rivier staat op het punt het van hem te gaan winnen en het is nog maar zo'n stukje tot het tij zal keren. Ons vermoeden komt uit: Almeirin zullen we niet halen. Ik zal al blij zijn als het lukt naar Pta. do Jariuba. Voor de zeven mijl hier naar toe hebben we maar liefst 5 uur nodig, terwijl de logsnelheid constant tegen de zes knopen bedraagt. Om half twaalf is het zover, we ronden de punt en vanaf dat moment krijgt de *Asfaloth* vleugels. De oevers lijken langs ons heen te vliegen en drie kwartier later ligt Ilha Taiacui al aan stuurboord. We schieten door de doorgang tussen de eilanden en koersen dicht langs de inhammen in de noordkant van Taiacui om te zien of hier een schuilplaats voor de nacht is te vinden. Telkens echter gaat het alarm van de dieptemeter wild te keer als we, de een na de andere inham proberen. Verderop op de Ilhas Aruans hebben we meer geluk. We vinden net voor de furo die de twee eilanden scheidt een verlaten nederzetting met palen in het water die aangeven waar vroeger een steiger heeft gestaan. Hieraan maken we vast en daarna gaan we op onderzoek uit. Nu begrijp ik waarom die lui die hier woonden de benen hebben genomen, het stikt hier werkelijk van de mieren en voor ik het weet hebben ze me al op tientallen plaatsen te pakken. We vluchten letterlijk terug naar de dinghy. Onze hoop hier wat bananen en sinaasappelen te vinden geven we maar op. Verder is het maar een sombere plek met die half ingestorte huisjes en de weer zo goed als door het oerwoud terugveroverde houtzagerij die alleen nog is te herkennen aan een stuk van het grote zaagblad dat tussen het groen uitsteekt. We zijn dan ook blij als we de volgende morgen al vroeg weer op weg zijn.

ONTSNAPT AAN RAMP

Wat een verschil met twee dagen geleden. De motor draait niet meer dan halve kracht en de voortgang is enorm. De ca 28 mijl van vandaag zitten er al na vier en een half uur op, terwijl door het water slechts 18 mijl gevaren hoefde te worden. In het begin had de trip veel weg van een pelgrimstocht. Al vroeg vanmorgen kwamen we langs het dorp Belem (Bethlehem zouden wij zeggen) en vlak daarna passeerden we Jerico. Om 11 uur liggen we al weer voor anker bij Limaozinho. Het valt niet mee een plekje te vinden waar we wat minder **last van de stroom** hebben. In een kommetje met een heklijn aan een boom en het anker goed ingegraven, valt het al met al wel te doen. Hoewel het wel moeilijk voor me is de *Asfaloth* uit het oog te verliezen. De verkenning van een klein riviertje verderop stelt dan ook niet veel voor omdat ik al snel weer terug wil. Of zou het voorgevoel geweest zijn? Hoe dan ook, we zijn in elk geval op tijd terug aan boord om het voor de houtzagerij, losgeraakte vlot van samengebonden boomstammen op ons af te zien komen. Geen tijd meer om het landvast aan de wal en het anker te ruimen. Snel komt het vlot van zo'n 10 x 30 meter naderbij. Ik spring in de dingy en vaar er op af. Met loeiende buitenboordmotor duw ik er tegen aan, maar wat is drie en half PK tegen stroom en tonnen hout. Plotseling krijg ik een ingeving. Ik vaar naar de voorpunt van het vlot en begin daar met volle kracht opnieuw te duwen. Nu ontstaat er reactie in de logge massa. Langzaam maar zeker begint het te wenden en draait het naar het midden van de stroom. Vlak bij de *Asfaloth* is de voorkant van het, nu diagonaal door de Furo gaande, vlot ruim vrij van ons scheepje. Ik verplaats zo snel mogelijk mijn activiteiten naar de achterkant en begin ook daar te duwen. Opnieuw begint de massa te wenden en we redden het. Aangekomen bij het schip is er voor de hard zwoegende dinghy geen ruimte en blijven we achter in de ankerlijn van de *Asfaloth* terwijl het voortsnellende gevaarte haar enkel licht schampt, zonder schade achter te laten. Dat was maar net, ik klop de dinghy op haar stuurboord luchtkamer. 'Bedankt jochie'. (Wordt vervolgd)

Cor van der Hart:'Als Sariyer b.v. dit seizoen zou degraderen, dan snijden ze figuurlijk mijn keel door'.

Cor van der Hart: "Gebrek aan discipline"

Turks voetbal: miljoenen-spel met buitenlanders

SARIYER, een woonwijk aan de Bosporus in de miljoenenstad Istanboel, is net een dorp. Iedereen kent iedereen en de Nederlandse voetbaltrainer Cor van der Hart wordt op straat dan ook driftig gegroet. 'Hoca' (meester), klinkt het eerbiedig. De Nederlander knikt vriendelijk en tegen bekenden steekt hij zijn hand op.

'De vraag', zegt Cor van der Hart, 'of ik het voetbal hier in Turkije kan veranderen, dat is een leuk gevecht.' Ik heb het idee dat er zo langzamerhand wel naar me wordt geluisterd, maar ik weet dat het resultaat heilig is. Als Sariyer bijvoorbeeld dit seizoen zou degraderen, dan snijden ze mij figuurlijk de keel door'.

De Nederlandse voetbaltrainer Cor van der Hart (61), woont sinds de zomer van vorig jaar in Turkije. Hij heeft- na het vorig seizoen in Marokko te hebben gewerkt- voor en jaar een contract afgesloten met de club Sariyer, die elfde staat in de Turkse eredivisie. Sariyer staat volledig in de schaduw van teams met naam en faam als Fenerbahce, Galatsaray en Besitkas.

VOORBEELD

Cor van der Hart is een voorbeeld van het groeiend aantal buitenlanders in het Turkse voetbal. Van de achttien clubs die in de eredivisie spelen hebben maar liefst tien dit seizoen een buitenlandse trainer. Enkele voorbeelden: de Joegoslaaf Todo Veselinovic bij Fenerbahce, de Duitser Sigi Held bij Galatsaray en de Engelsman Gordon Milne bij Besitkas.

Bij de elftallen spelen daarnaast nog eens 39 buitenlandse voetballers, alleen al 22 Joegoslaven. Acht van hen zijn doelmannen, van wie Toni Schumacher (Fenerbahce) de bekendste is. Nu Schumacher met geelzucht in een Duits ziekenhuis ligt, leek het er even op dat zijn voetbalcarriere voorbij zou zijn. Maar de keeper heeft tot grote opluchting van de voetbalminnende Turken die hem op handen dragen, verzekerd dat hij na zijn herstel naar Istanboel zal terugkeren.

Een nieuwe trend is eveneens dat tweede-generatie Turken uit de Westeuropese landen terugkeren naar Turkije om in hun vaderland een voetbalcarriere op te bouwen. Zo dient Mustafa Yucedag- die in Nederland is opgegroeid en zowel bij Ajax als bij PEC Zwolle heeft gevoetbald- nu zijn tweede jaar bij Sariyer uit. Zijn vader wilde graag dat hij in het Turks nationale elftal zou worden opgesteld; een wens die inmiddels in vervulling is gegaan, maar echt tevreden is Mustafa niet.

WENNEN

Als ik volgend jaar van een andere Turkse club een goed contract krijg aangeboden, blijf ik in Turkije', zegt hij. 'Anders probeer ik in België of Frankrijk aan de slag te komen'. Een ander voorbeeld is Cemal Yilmaz. Hij koos, na PSV en Willem II, eveneens voor Sariyer. Hij heeft het er alleen slechts drie maanden uitgehouden. De geboren Turk zei in zijn vaderland niet meer te kunnen wennen.

Het lijkt in het Turkse voetbal dus een beetje mode- sommigen spreken zelfs van een virus- om buitenlanders te contracteren. Turkije wil Europa Cup-wedstrijden spelen en om dat te bereiken worden er links en rechts professionals aangekocht. De meningen in voetbalkringen zijn echter verdeeld over de vraag of de clubs met het huidige aankoopbeleid op de goede weg zijn. Poetsen de voetbalbestuurders niet meer hun eigen aanzien op met het binnenhalen van buitenlandse spelers, dan dat ze het elftal en in het verlengde daarvan het Turkse voetbal er een dienst mee bewijzen? 'Ze kopen in het algemeen sterren, maar geen spelers', zegt Turgut Daruga, chef-sport van de krant Cumhuriyet in Istanboel.

'Als ze op Europees niveau voetbal willen spelen', meent Cor van der Hart, 'dan zullen ze ook Europees moeten gaan denken. Als eerste moet de organisatie van het voetbal in Turkije volledig op de helling'.

ONAANTREKKELIJK

Toen Mustafa Yücedag twee jaar geleden probeerde om in Turkije als prof aan de slag te komen, hadden de voetbalclubs nauwelijks interesse voor hem. Hij vroeg niet veel geld en dat maakte hem in de ogen van de clubbestuurders onaantrekkelijk. Nu Mustafa in Turkije heeft bewezen te kunnen voetballen, wordt er door verschillende eredivisieclubs aan hem getrokken. 'Ik weet nu', zegt hij, 'dat ik mijn huid duur moet verkopen. Anders prijs ik mijzelf in Turkije uit de markt'.

De bedragen die de Turkse clubs voor een speler neertellen zijn niet kinderachtig. Een beetje voetballer is al gauw in staat in drie jaar tijd een miljoen te verdienen in Turkije. Cor van der Hart: 'Ik ken jonge voetballers die vier, vijf huizen bezitten. Een voetballer wordt hier aanzienlijk beter betaald dan in West Europa'.

Turgut Daruga meent evenwel dat veel van dat geld in een bodemloze put verdwijnt. 'Jonge voetballers komen op die manier niet aan de bak, terwijl het juist zo belangrijk is dat het Turkse voetbal zich verbeterd'.

Zo kampt Cor van der Hart in Sariyer met het probleem dat hij vier, vijf spelers heeft die eigenlijk te oud zijn en die hij graag zou willen vervangen voor jonge, Turkse spelers die hij zelf kan opleiden. Het clubbestuur denkt er echter anders over. Voor deze mannen is veel geld betaald, dus moeten ze worden opgesteld.

Het nog betrekkelijk lage niveau van het Turkse voetbal uit zich volgens Van der Hart ook in het gebrek aan discipline onder de spelers. "Bij Sarier waren ze bij voorbeeld gewend maar één keer per dag te trainen. Als een van de eerste dingen heb ik de trainingsintensiteit dan ook opgeschroefd. Een ander voorbeeld: als we op trainingskamp zijn, zeg ik tegen mijn assistent wat de jongens de avond voor de wedstrijd moeten eten. Desondanks bestellen ze rustig een bord patat frites'.

Een ander nadeel vindt Van der Hart dat de meeste betaalde clubs vrijwel elk jaar van trainer verwisselen. 'Dat is funest voor de continuïteit in een club. Het is evenmin bevorderlijk voor het spel. Ik hamer er dan ook bij het bestuur van Sariyer op dat het een jonge, intelligente Turk moet opleiden tot trainer. Als ik bijvoorbeeld het volgende seizoen niet wil blijven, dan moet er iemand klaargestoomd zijn die mij opvolgt'.

RESPECT

De andere mentaliteit in Turkije toont zich ook op het veld. Van der Hart:'de jonge spelers kijken enorm op tegen de ouderen. Dat is typisch Turks, dat respect voor een oudere in het algemeen. In de wedstrijd komt het dan ook voor dat ze bij zo iemand de bal inleveren als-ie daarom vraagt. Doen ze dat niet, dan weten ze dat ze na de wedstrijd op zijn minst worden uitgescholden. Ik praat nu al maanden op de jonge spelers in, dat ze daaraan lak moeten hebben, maar die mentaliteit krijg je er niet gemakkelijk uit'.

'Dat bedoel ik ook als ik zeg, dat de Turken op Europees niveau moeten denken als ze op Europees niveau willen voetballen. Het is weliswaar een land in ontwikkeling, maar in veel zaken is het desondanks nog een onderontwikkelde samenleving'.

Dure sportkrant op Amerikaanse markt

NEW YORK.- Vijftig miljoen gulden is geïnvesteerd in de eerste dagelijkse sportkrant in de Verenigde Staten, voordat het eerste nummer van de persen komt. De sportkrant heet The National, met als ondertitel: 'The American Sports Daily'.

De man achter het grootste project is Frank Deford, die als redakteur bij het beroemde magazine Sports Illustrated heeft gewerkt. Financier is de Mexicaan Emilio Azcarraga, president van de machtige televisiemaatschappij Televisa die belangen heeft in het Amerikaanse spaanstalige kabelnet Univision.

Vorige maand rolden de eerste sportkranten van The National van de drukpersen en deze werden gretig afgenomen door het sportminnend publiek. Enquetes hebben uitgewezen dat sport in de Verenigde Staten een van de meest geliefde rubrieken is in publicaties en adverteerders zijn bereid miljoenen dollars te investeren in advertenties op de sportpagina's en in de sportprogrammas op radio-en televisie.

Hoofdredakteur Frank Deford beschikt over een redaktie van 130 journalisten, de meesten weggekocht bij tal van kranten. 'Wij beschikken thans over de beste sportschrijvers van Amerika', verklaarde Deford onlangs niet zonder trots. Hij heeft op zijn kantoor in het hartje van Manhattan anderhalf jaar lang de nieuwe krant voorbereid.

KLEUR

The National telt tussen de 32 en 48 pagina's. Bij grote sportevenementen zoals de Olympische Spelen, worden meer pagina's gemaakt. De losse verkoopprijs bedraagt een gulden (50 dollarcent). De meeste pagina's worden in kleur gedrukt.

The National zal zich in de eerste plaats concentreren op de grote Amerikaanse sporten zoals football, baseball en basketball. Verder zal ruime aandacht worden besteed aan tennis, golf, paarde- en autosport, boksen en ijshockey. Tenslotte op Olympische sporten zoals atletiek, kunstrijden op de schaats en turnen.

Frank Deford wil met The National ook onderzoeksjournalistiek bevorderen. Grote problemen zoals doping aanpakken en analyseren. De oplage van The National bedraagt thans 200.000 exemplaren die voornamelijk verkocht worden in New York, Chicago en Los Angeles.

VIJFJARENPLAN

In een tweede fase in 1991 worden andere Amerikaanse steden in de verkoop betrokken. Deford streeft naar een oplage van een miljoen. Er is een vijfjarenplan opgesteld. Na vijf jaar dient de krant het break-even punt te bereiken. Daarna wordt door de investeerders winst verwacht. Als The National in de Verenigde Staten vaste voet aan de grond heeft, wil Deford zijn krant ook in Europa gaan verkopen.

ITALIë

In verschillende Westeuropese landen verschijnen elke dag sportkranten. In Italië La Gazetta dello Sport in Milaan die door 150 journalisten gemaakt wordt en een oplage haalt van een half miljoen exemplaren, Corriera dello Sport waar 120 journalisten werken en een oplage van 400.000 heeft en Tutto Sport die gemaakt wordt door 45 journalisten met een oplage die schommelt tussen 250.000 en 300.000. Verder verschijnt in Italië wekelijks het magazine Guerin Sportivo met een oplage van 420.000 exemplaren.

SPANJE

In Spanje verschijnen met als standplaats Madrid de nationale sportkranten AS (oplage 300.000) en Marca (oplage 275.000), in Catalonië Sports Barca (oplage 150.000), El Mundo Deportivo (oplage 200.000) en het weekblad Meta 2 mil (oplage 50.000). In Zwitserland verschijnt sinds 1920 twee keer per week Sport Zürich. Het Parijse sportdagblad l'Equipe is de bekendste sportkrant van Europa. Op maandag, de belangrijkste dag voor de krant, haalt l'Equipe in juli tijdens de Tour de France zijn grootste oplage, 630.000 exemplaren.

Tijdens de Tour de France kent l'Equipe zijn grootste oplage. Tot voor kort gaf Jacques Goddet de richting aan van dit sportblad, net als hij al deed in de Tour van 1963.

POPOULAIR

De oplage van l'Equipe, waar 120 journalisten werken, is zeer onstabiel. Dat komt omdat de sportkrant slechts 5000 abonnees heeft. De rest van de oplage wordt via losse verkoop in kiosken afgezet. Als het weer bar slecht is en er geen belangrijke sportevenementen plaatsvinden, zakt de verkoop van l'Equipe op midweekse dagen weleens naar 200.000 exemplaren.

TRANSPORTPROBLEEM

De gemiddelde oplage op maandag schommelt rond 500.000. In de rest van de week scoort l'Equipe lager. De sportkrant heeft, vooral wegens het gigantische transportprobleem, zeer moeilijke perioden doorgemaakt. De populariteit van de Tour de France, sinds 1903 een organisatie van l'Equipe, heeft de krant uiteindelijk gered.

Begeleiding voetbalsupporters WK

Delegatie gaat met politie praten

DEN HAAG - Een ambtelijke delegatie vertrekt zondag naar Italië om te praten over de begeleiding van Nederlandse supporters tijdens het komende wereldkampioenschap voetbal. Met de Italiaanse autoriteiten wordt besproken in hoeverre en in welke vorm de Nederlandse politie assistentie kan verlenen. Een woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse zaken heeft dat desgevraagd meegedeeld.

De uit zes man bestaande delegatie wordt gevormd door vertegenwoordigers van de ministeries van Binnenlandse zaken, Justitie, en WVC, en door twee leden van het centraal informatiepunt voetbalvandalisme (CIV).

Het in Utrecht gevestigde CIV opereert onder de vlag van Binnenlandse zaken en houdt zich onder meer bezig met het in kaart brengen van potentiële relschoppers onder Nederlandse voetbalsupporters.

BESPREKINGEN

De delegatie voert besprekingen in Rome en op Sardinië en Sicilië, waar het Nederlands elftal in de eerste ronde zijn wedstrijden speelt tegen Engeland, Egypte en Ierland. Delegatieleider De Graaf: "In Rome praten we met vertegenwoordigers van het Italiaanse ministerie van Binnenlandse zaken, en op Sardinië en Sicilië met de lokale autoriteiten".

Het bezoek aan Italië is een vervolg op een onderhoud dat Peter van Essen, hoofd van het CIV, twee weken geleden aan de vooravond van de oefeninterland Nederland-Italië in Rotterdam, had met Mario Paxi, hoofd van de politie in Cagliari en zijn collega Mario Jovine uit Palermo.

Tijdens dat gesprek legde Van Essen uit hoe de Nederlandse politie bij het Europees kampioenschap in de Bondsrepubliek de Westduitse politie bijstond in het begeleiden van de Oranjeaanhang. De Italianen raakten daarvan zo onder de indruk dat ook zij willen onderzoeken in hoeverre de Nederlandse politie straks tijdens het WK kan worden ingezet.

"Dat is uiteindelijk een zaak tussen de Italiaanse en Nederlandse ministeries", aldus delegatieleider De Graaf. "We gaan nu onderzoeken in hoeverre dezelfde afspraken te maken zijn als met de Bondsrepubliek".

DESKUNDIGEN, ALLEEN NIETS DOEN MAAKT NOG ONZEKERDER

Onzekerheid troef bij klimaatsverandering

Wordt de wereld warmer of niet?

NEW ORLEANS — Het weer op deze planeet lijkt in de war. De afgelopen tien jaar waren de warmste van deze eeuw. Over de hele wereld doen zich weersveranderingen voor. Alaska wordt warmer en het noorden van de Stille Oceaan juist kouder.

Wetenschappers weten niet of het weer verandert door toedoen van de mens of aan grillen van de natuur te wijten is. Een gebrek aan rekenmogelijkheden, gegevens en inzicht in de processen in de natuur maakt het onderzoekers onmogelijk voorspellingen te doen. Uitspraken over mondiale of plaatselijke weersveranderingen op lange termijn of over de oorzaken zijn daardoor niet mogelijk.

De wetenschappelijke wereld is het over een zaak wel vrijwel eens. Dat is over de temperatuurstijging als gevolg van het "broeikaseffect". Volgens deze hypothese komen door de verbranding van fossiele brandstoffen gassen in de atmosfeer vrij die de warmte dicht bij het aardoppervlak vasthouden, waardoor de temperaturen stijgen. Van deze vrijkomende gassen is kooldioxide (CO_2) de grootste boosdoener.

"Een van de verschijnselen die wij het beste begrijpen is het broeikaseffect", aldus professor Michail Schlesinger van de universiteit van Illinois. "Ik ben er absoluut zeker van dat de temperaturen zullen toenemen", zo zei hij.

De deskundigen verschillen van mening over de vraag of er op dit moment al sprake is van een broeikaseffect. En zo ja, wat dat voor het weer op deze planeet betekent. "Sinds het ontstaan van de wereld is het klimaat steeds veranderd en het zal -- ongeacht de broeikasgassen -- blijven veranderen", zo zegt David Aubrey, een wetenschapper die verbonden is aan het Woods Hole oceanografische instituut in Massachusetts.

ONDUIDELIJK

Over de jongste ongewone veranderingen in de patronen van het weer bestaat weinig overeenstemming. Veel is onduidelijk. Terwijl bijvoorbeeld het grootste deel van de wereld na de tweede wereldoorlog warmer is geworden, waren de jaren 30 het warmste decennium in de Verenigde Staten.

De toename van de warmte is het grootst geweest in Alaska. Maar in het nabijgelegen noordelijke deel van de Pacific deed zich een tegengestelde ontwikkeling voor: daar werd het kouder.

VIJF MODELLEN

Op dit moment zijn er vijf algemeen aanvaardbare computermodellen voor het weer op aarde. Ieder model geeft echter op grond van dezelfde gegevens een verschillende prognose voor de komende 50 jaar. Dat komt, aldus Roger Revelle, een wetenschapper van de universiteit van San Diego in Californie, omdat ieder model fundamentele fouten bevat.

"Wij begrijpen niet echt op welke manier oceanen, wolken en andere verschijnselen op elkaar inwerken en het weer bepalen", aldus Revelle. "Zelfs als wij de bestaande rekenmogelijkheden van computers verhonderdvoudigen, zouden er nog steeds problemen zijn, omdat wij de werking van het klimaat niet begrijpen".

NIET ONGEWOON

Deze onzekerheid is op vele terreinen van wetenschap niet ongewoon. Ten aanzien van het klimaat is het voor beleidsmakers een reden maatregelen om bijvoorbeeld de uitstoot van kooldioxide te beperken, uit te stellen.

Het enige dat de Amerikaanse president, George Bush, heeft gedaan, is tot meer onderzoek oproepen. Hij zei deze maand tijdens een conferentie over klimaatsverandering dat voor het nemen van beslissingen meer wetenschappelijke kennis nodig is.

NOG TIEN JAAR

Geleerden denken nog zeker tien jaar nodig te hebben voordat computermodellen met enige nauwkeurighheid veranderingen in het klimaat kunnen voorspellen, zo werd onlangs duidelijk tijdens een congres van de Amerikaanse associatie ter bevordering van de wetenschap in New Orleans. Intussen neemt de uitstoot van CO_2 verder toe, waardoor het moeilijker wordt het broeikaseffect tegen te gaan. "Tegen de tijd dat het effect van de broeikasgassen op het klimaat duidelijk is, kan het onmogelijk zijn het opwarmen van de aarde ongedaan te maken", aldus Kevin Trenberth, een medewerker van een onderzoeksinstituut in Boulder, Colorado.

De meeste geleerden zijn het erover eens dat de afgelopen 100 jaar de aarde ongeveer 0,6 graad Celsius warmer is geworden. Een belangrijke verandering, wanneer men bedenkt dat de temperatuur op deze planeet sinds de laatste ijstijd 18.000 jaar geleden slechts vijf graden Celsius is gestegen. Ook over de toename van kooldioxide met 25 procent als gevolg van de industrialisatie sinds het midden van de 19e eeuw zijn de geleerden het eens.

De meeste modellen laten zien dat indien de CO_2-uitstoot ieder jaar met een procent toeneemt -- een voorzichtige schatting -- de hoeveelheid in de atmosfeer over 40 tot 60 jaar is verdubbeld. Over wat er daarna gebeurt bestaat geen overeenstemming. Hoewel algemeen verwacht wordt dat de temperatuur zal toenemen, verschillen de meningen over de hoogte van de stijging. De voorspellingen lopen uiteen van minder dan een graad Celsius tot vijf graden Celsius.

De verschillende modellen van het klimaat voorpellen voor een stijging met meer dan een graad Celsius verstoringen in het klimaat. Een effect kan zijn dat het niveau van de zeespiegel gaat stijgen. Een ontwikkeling die tot overstromingen in kustgebieden kan leiden. Ook zou in sommige gebieden meer neerslag kunnen vallen, terwijl in andere gebieden ernstige droogtes mogelijk zijn.

CO_2-UITSTOOT

Niemand weet wat het warmer worden van de aarde voor bepaalde gebieden zal betekenen. Om die reden zijn sommige wetenschappers en veel economen tegen grote, en dus dure veranderingen in het brandstofgebruik. "Er bestaat weinig zekerheid over de omvang van het warmer worden van de aarde", aldus Lester Lave, een professor in de economie van de Carnegie-Mellon universiteit. Daarentegen zijn de kosten van het terugbrengen van de CO_2-uitstoot naar zijn mening wel duidelijk.

Lave zei dat beleidsmakers de kosten van vermindering moeten afwegen tegen onzekere toekomstscenario's waarvan sommige te

Atmosfeer 0,6 graad warmer in 100 jaar

verwaarlozen veranderingen voorspellen en andere catastrofes voor mogelijk houden. Volgens hem zijn, vanuit een economisch oogpunt beschouwd, landen in staat zich aan een stijging van de temperatuur aan te passen.

Andere geleerden zijn niet zo optimistisch. Zij denken dat een ramp voor de deur staat. Vooral ontwikkelingslanden zullen naar hun mening onder een verdere stijging van de temperatuur te lijden hebben. Daniel Lashof, een milieu-deskudige uit Washington, is van mening dat een soepele aanpassing van de economie om het hoofd te bieden aan de opwarming van de aarde onwaarschijnlijk is.

RIJST

Lashof noemde rijst als voorbeeld. Dit gewas is gevoelig voor zeer kleine temperatuurschommelingen en de temperaturen hebben in Azie naar zijn mening reeds de uiterste grens bereikt die rijst kan verdragen. De meeste wetenschappers stellen daarom dat ondanks de onzekerheid in klimaatmodellen maatregelen moeten worden getroffen om een mogelijke catastrofe te vermijden.

"Dit is een spel in onzekerheid. Alles draait bij de kwestie van klimaatsverandering om onzekerheid", aldus Stephen Schneider van het Amerikaanse nationale centrum voor onderzoek van de atmosfeer. "Onze taak is duidelijk te maken dat niets doen nog onzekerder is", zo voegde hij daaraan toe.

Maag-energie heeft psychologische uitwerking

Melk is goed voor elk, maar niet voor maagpatiënt

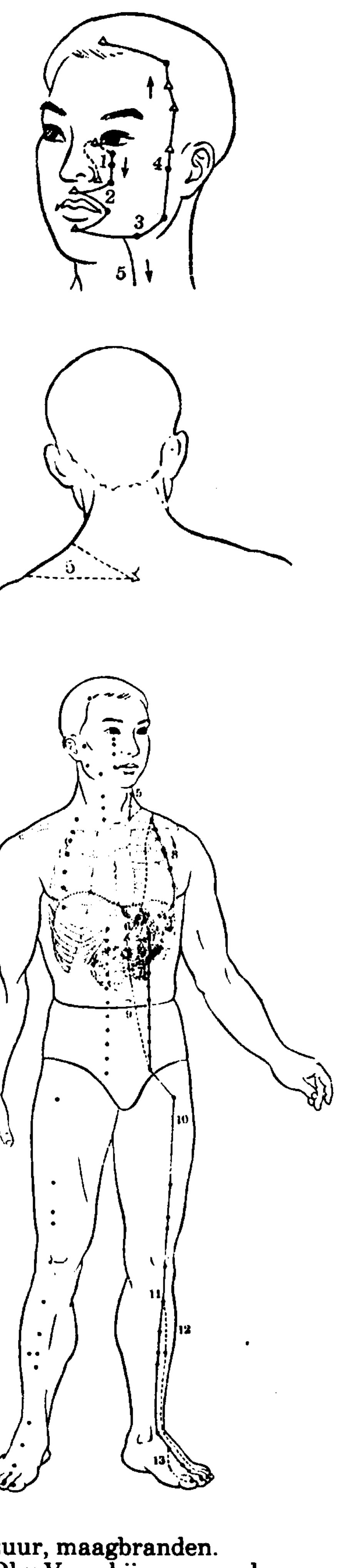
= door Rudolf de Wit =

OVER DE MAAG is er westers gezien heel veel bekend. Voor de Chinese geneeswijze,, de acupunctuur is de maag een veel uitgebreider begrip. In dit artikel kunt u de denkwijze van de acupuncturist volgen, de oorzaak van de maag-energie klachten en hoe deze te behandelen.

De maag is het orgaan dat het voedsel ontvangt en begint met de scheiding van het voedsel in hetgeen het lichaam kan gebruiken, de bouwstoffen (het zuivere) en de afvalstoffen (het onzuivere) worden doorgestuurd en verder afgebroken in de darmen.

De maag-meridiaan loopt beiderzijds over het lichaam en begint onder het oog; Vandaar loopt de meridiaan naar de wang, naar de kaak, weer omhoog naar het voorhoofd, dan omlaag naar de keel, over het sleutelbeen, over de borst, over de buik, langs de navel, via de lies naar het bovenbeen, knie naar de onderbeen en eindigt op de tweede teen.

Op de maagmeridiaan liggen 45 acupunctuurpunten, die bij verschillende aandoeningen gebruikt kunnen worden.

De maag-energie verzorgt de smaak; Iemand met een gezonde maagenergie kan de 5 verschillende smaken goed van elkaar onderscheiden. Er is een directe connectie met het tandvlees, de tong, de speekselklieren en de kaakholte.

VOEDING

Klachten van de maag ontstaan in de meeste gevallen door ongezond, onvolwaardig voedsel. Voedsel dat chemisch behandeld is, zoetigheid (suiker, alcohol), witmeelprodukten (zoals witbrood), koffie, en andere chemische drankjes.

Het voedsel moet, voordat het in de maag komt goed gekauwd worden. De vertering begint al in de mond. Snel en haastig eten is slecht voor de maag.

Het is ook af te raden om tijdens het eten te drinken. Het beste is enige tijd na het eten. Melk is voor de maagpatiënt af te raden. Ja, u leest het goed: af-te-raden! In tegenstelling tot wat u nog steeds al te vaak hoort zal melk juist een averechtse werking hebben: 'Klachten zoals winderigheid, oprispingen, darmklachten, en slijmvorming zijn maar enkele gevolgen die melk kan hebben op vele mensen.

Indien u veel last heeft van maagzuur en u wilt een produkt gebruiken om dit tegen te gaan, dan kunt u het beste soya-melk gebruiken. Soyamelk is trouwens veel gemakkelijker te verteren. Bij maagklachten is het altijd verstandig om een dietiste te raadplegen.

AANDOENINGEN

Als we weer terug gaan naar het verloop van de maagmeridiaan dan zullen de klachten waar de acupuncturist op let, heel gemakkelijk te volgen zijn.

Oogpijn, vermoeiende ogen, kaakholte-ontstekingen, pijn in de wang, pijnen in de onderkaak en tanden (nou moet u niet denken dat de acupuncturist de taak over kan nemen van de tandarts: U zult uw gebit om de 6 maanden moeten laten controleren), hoofdpijnklachten, voornamelijk aangezichtspijnen, keelpijn, pijn in de borst, het niet op gang komen van de melkproduktie na de zwangerschap, maagklachten zoals maagbranden, maagzweer, overgeven, verminderde eetlust, pijnen in de onderbuik, knieklachten en pijnen in het been.

De maag-energie heeft ook haar psychische uitingen. Dit ziet men bij mensen die veel piekeren, zorgelijke figuren. Bij een te hoge maag-energie zien we dat iemand mensenschuw is of isoleringsdrang heeft. Er kunnen ook agressiviteit en angstdromen optreden. Mensen met een zwakte in maag-energie kunnen daarentegen juist behoefte hebben aan en het prettig vinden dat zij aangeraakt worden. Dit zijn de mensen die dol zijn op massage.

In de gezichts-diagnose komt de maag tot uiting in de bovenlip. De bovenlip is dan heel erg dun en vaak zie je de patiënt op zijn bovenlip bijten. De lippen kunnen ook droog zijn, of te rood. Soms zie je een scheurtje in de bovenlip dat wijst op een maagzweer. De tongdiagnose kan ons ook veel informatie over de maag verschaffen. De maagzone op de tong ligt in het midden van de tong. Soms is er een zweertje te zien op de tong; Dit kan ook op een maagzweer wijzen.

BEHANDELING

Aangezien de oorzaak van de maag-energie stoornis vaak de voeding is, wordt tijdens de behandeling veel aandacht besteed aan de voeding.

Acupunctuur kan heel goed helpen bij stoornissen van energie. Hierbij worden de punten van de maag-meridiaan gebruikt (en ook van andere meridianen). Door middel van druk, massage (Shiatsu, drukpunt massage of Tsub-massage) of acupunctuur wordt de balans weer teruggebracht.

Er bestaan heel wat kruiden die gebruikt kunnen worden bij bovenstaande klachten. De meeste kruiden kunt u in de Botica (apotheek) kopen. Hier enkele van die kruiden.

Nux Vomica (de braaknoot): goed bij klachten van de maag na te veel roken, drinken; klachten bij de drukke zakenman.

Centaurium: bij pijnlijke maagkrampen.

Bismutum: te veel aan maagzuur, maagbranden.

Oku Vera: bij maag en darmstoornissen.

Chamomille: bij maagkrampen.

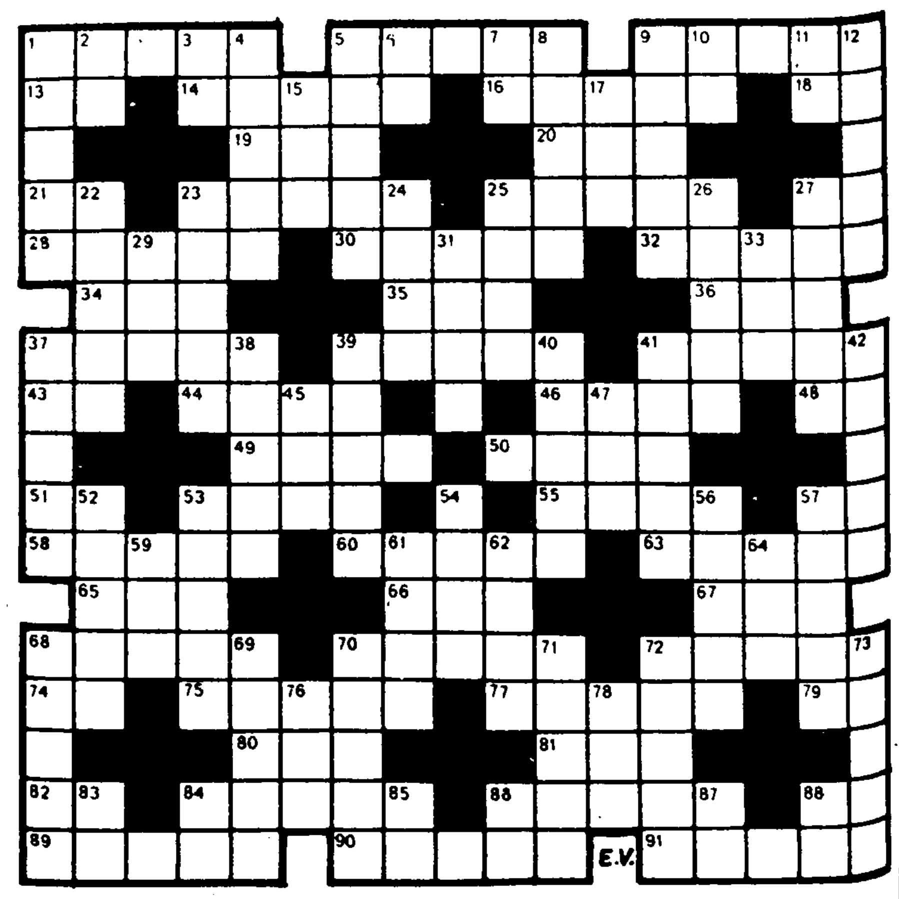
Okoubaka: bij maagpijn door vreemd eten, b.v. op vakantie.

Zincum valerianicum: bij maagkrampen.

Als huis-tuin-en-keukenmiddel moeten we de rauwe aardappelsap en de rauwe koolsap niet vergeten. Heel eenvoudig, maar een probaat middel.

Uiteraard is het altijd verstandig een homeopaat of uw arts te raadplegen alvorens u besluit om een middel te gebruiken.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Geluid; 5. Steenslag; 9. Voorbeeld; 13. File; 14. Laan; 16. Indeuking; 18. Selenium; 19. Voorzetsel; 20. Vogel; 21. Rivier in Friesland; 23. Damp; 25. Soort vezel; 27. Persoonlijk voornaamwoord; 28. Prikje; 30. Uitgeput; 32. Hoog gebouw; 34. Insekt; 35. Nauw; 36. Royaal; 37. Waterrijk weiland; 39. Voedsel; 41. Akte van assurantie; 43. Afkorting van Engelse Marine; 44. Stel; 46. Heldendicht; 48. Gebod; 49. Een beetje warm; 50. Kist; 51. Voegwoord; 53. Eiland in de Indische Archipel; 55. Lusthof; 57. Beryllium; 58. Muziekinstrument; 60. Splitsen; 63. Dichterbij; 65. Amerikaans schrijver; 66. Zeedier; 67. Zak; 68. Gescheiden; 70. Kwajongen; 72. Schaaltje; 74. Familielid; 75. Lompe vrouw; 77. Dun metalen plaatje; 79. Zuivelprodukt; 80. Slot; 81. Vis; 82. Muzieknoot; 84. Honderd gulden; 86. Kleur; 88. Lidwoord; 89. Land in Amerika; 90. Eetbare wortel; 91. Kostbare schaal.

VERTIKAAL: 1. Smalle diepe inham; 2. Van de wind gekeerde zijde; 3. Voorzetsel; 4. Kleine hoeveelheid; 5. Gesukkel; 6. Muzieknoot; 7. Persoonlijk voornaamwoord; 8. Gemalen tabak; 9. Halfbloed; 10. Rund; 11. Boom; 12. Van zijn inhoud ontdoen; 15. Engelse jongensnaam; 17. Vordering; 22. Bekomen na een overlijden; 23. Opstopper; 24. Water; 25. Palmmeel; 26. Verstand (Grieks); 27. Flauw; 29. Engels bier; 31. Handvat; 33. Pulverig; 37. Schrijven; 38. Vliegbasis in Zuid Vietnam; 39. Meisje in ondertrouw; 40. Schade berokkenen; 41. Planten; 42. Halfgod; 45. Vis; 47. Weg; 52. Leersoort; 53. Scherts; 54. Uurwerk; 56. Zuid Afrikaanse staat; 57. Vruchtje; 59. Stad in India; 61. Roemen; 62. Klein zoogdiertje; 64. Deel van een huis; 68. Gescheiden; 69. Meisjesnaam; 70. Schepenbouwer; 71. Schoeisel; 72. Militaire insluiting; 73. Vrucht van loofboom; 76. In de naam van Jezus; 78. Volksleider in China; 83. Water in Friesland; 84. Familielid; 85. Deel van de mast; 86. Persoonlijk voornaamwoord; 87. Nummer; 88. Van het genoemde jaar (Latijn).

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van deze Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Adriaan J. Arendsz
Cumana 85
Aruba

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Parapet; 7. Amerika; 13. Rei; 14. Mirre; 16. Ino; 18. Adem; 21. Pet; 23. Nero; 25. Ren; 26. Lor; 28. Oom; 30. Leb; 31. Te; 32. Sinaasappel; 36. De; 37. Tas; 38. Kassa; 39. Pon; 41. Rail; 42. Pulp; 43. Nek; 45. Toren; 48. Uil; 49. Ka; 51. Titanenwerk; 54. Ze; 55. Erf; 57. Lap; 58. Sen; 59. Hor; 60. Neus; 62. Wet; 64. Boor; 65. Som; 67. Wales; 69. Leo; 70. Atleten; 71. Litanie.

VERTIKAAL: 2. Aren; 3. Rem; 4. Ai; 5. Em.; 6. Tip; 7. Art; 8. Me; 9. Ri; 10. Inn; 11. Koel; 12. Hartbrekend; 15. Reuss; 17. Robespierre; 19. Dee; 20. Zon; 22. Top; 24. Red.; 26. Lis; 27. Rak; 28. Opa; 29. Mep; 32. Salet; 33. Aaron; 34. Assen; 35. Lopik; 37. Tin; 40. Nul; 44. Kil; 45. Tap; 46. Regel; 47. N.W.S.; 48. Urn; 50. Are; 52. Tal; 53. Eed; 54. Zoo; 56. Fust; 59. Hooi; 61. Sol; 62. Wan; 63. Tel; 64. Ben; 66. Me; 67. We; 68. Si; 69. La.